

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนา การอาชีวศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น
6. บริบทของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561–2580

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561–2580 เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน เนื่องจากการพัฒนา ประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมาส่งผลให้ประเทศ มีการพัฒนาในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับ เป็นประเทศในกลุ่มบนของ กลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และด้านสิ่งแวดล้อม ที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบใน ความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2560 ที่ร้อยละ 3.9 ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ 6.0 ต่อปีในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการ ลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยัง ไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภาคบริการและภาคเกษตรมีผลผลิตภาพ การผลิตในระดับต่ำขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตประกอบกับแรงงานไทย ยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของ ประเทศ

นอกจากนั้นศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่นของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้นแต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืนขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟูการใช้และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว (ราชกิจจานุเบกษา, 2561: 1)

วิสัยทัศน์ประเทศไทยคือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติอันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทยคือ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้นจึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว ที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนาระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์สามารถ รู้รับปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่องสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

ยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคตและ 3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

นอกจากนั้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (ราชกิจจานุเบกษา, 2561: 34-51)

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกระดับ ซึ่งจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เนื่องจากกำลังคน หรือคุณภาพของคนจะเป็นกำลังในการขับเคลื่อนให้แต่ละยุทธศาสตร์ของประเทศให้สำเร็จผลตามเป้าหมาย

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้ให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายคือ ผลิตกำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์ กำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้านในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/ สหกิจศึกษา/ หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิภาคีเพิ่มขึ้น จำนวนสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น มีภาคี

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น

การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน เมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศเพิ่มขึ้น โครงการ/ งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/ นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คน เพิ่มขึ้น นวัตกรรม/ สิ่งประดิษฐ์ ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น และผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ฅ)

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ได้เตรียมพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสังคมสูงวัยสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2558 และเกิดการขาดแคลนแรงงานผลิตภาพแรงงานต่ำ คุณภาพคนยังมีปัญหาในทุกช่วงวัย และส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ แรงงานมีปัญหาทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพโดยที่จำนวนไม่น้อยต้องพึ่งพิงผู้อื่นในการดำเนินชีวิตดังนั้น จุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีดังนี้ 1) การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ 2) การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม 3) การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม 4) การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในกลุ่มวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตอย่างสำคัญ 5) การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกๆ ระดับ และยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนา

ระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 15)

4. แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา ค่านิยมอาชีวศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ โดยการจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยี (ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาวที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาการอาชีวศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ

การจัดการอาชีวศึกษามีค่านิยมที่เป็นเป้าหมายหลักในการปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม คุณภาพ ความร่วมมือ ความเป็นมืออาชีพ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่เป็นความคาดหวังตามเจตนารมณ์ของการจัดการอาชีวศึกษาคือ ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ มีคุณธรรม คุณภาพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ โดยมีพันธกิจเพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ จึงมีภารกิจต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากล 2) ขยายโอกาสการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้กับประชาชนทุกช่วงวัย 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาลโดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 4) พัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และสร้างองค์ความรู้เพื่อการจัดการอาชีวศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ 5) พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพด้วยวิธีที่หลากหลายกำลังคนอาชีวศึกษา มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ มีฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาในสาขากลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตรงตามข้อมูลความต้องการกำลังคน อัตราการมีงานทำ การประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาภายในระยะเวลา 1 ปี และผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560: ข-จ)

ภารกิจและนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิต และพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้คือ ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโดย 1) รักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับ ปวช. การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส. 2) ลดปัญหาการออกกลางคันโดย

วางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ 5 ด้วยการป้องกัน/ ดูแลรายบุคคล การวิจัยพัฒนา แก้ปัญหาราย วิทยาลัย/ รายสาขาวิชา การวิเคราะห์แก้ปัญหาเชิงระบบ กลุ่มเป้าหมายใน 50 วิทยาลัยที่มีปัญหา การออกกลางคันสูง 3) จัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่และภาพรวมตามความต้องการในแต่ละ สาขา 4) เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตา 5) เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วน สำคัญต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในเชิงรุกซึ่งได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง

ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ 1) จัดอาชีวศึกษา ครอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ การขยายกลุ่มเป้าหมาย 2) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบ กลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม 19 สถาบัน และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคละ 1 แห่ง จำนวน 4 แห่ง 3) จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวะอำเภอในกลุ่มอำเภอชั้นหนึ่ง 4) ส่งเสริม การจัดอาชีวะชายแดนใต้สู่สันติสุข ศูนย์ฝึกอบรมอาชีวะ อาชีวะสองระบบ และการจัดหลักสูตร อาชีวะท้องถิ่น และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส 5) มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่ เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการ จัดอาชีวศึกษาเฉพาะทาง อาทิ ปีโตรเคมี การสร้างเขตรุ่นใหม่ คริวไทยสู่ครัวโลก พลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณี ยานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยว/โรงแรม ฯลฯ 6) ขยาย กลุ่มเป้าหมายอาชีวะในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวะเพื่อคนพิการ อาชีวะวัยแรงงาน อาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรี อบรมระยะสั้น/ตลาดนัดอาชีวะ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เทียบโอน ความรู้และประสบการณ์ เพื่อต่อยอดและพัฒนาทักษะทั้ง Upgrade Skills และ Re Skills ร่วมจัด อาชีวศึกษาในสถานพินิจ เรือนจำ ค่าอาหาร และ อปท. ฯลฯ 7) สนับสนุนให้หน่วยงาน/องค์กรร่วม จัดอาชีวศึกษาได้แก่ สถานประกอบการ อปท. และภาคเอกชนจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ฯลฯ 8) จัด อาชีวะทางเลือก อาชีวะทายาท วิทยาลัยอาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์ อาชีวะอินเตอร์ และอาชีวะ เทียบโอนประสบการณ์ 9) เพิ่มช่องทางการเรียนอาชีวศึกษาด้วย อาชีวะทางไกล และเครือข่ายวิทยุ เพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ (R-radio network)

ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษา 1) ระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนา ยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาโดย พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริงหรือสถานการณ์จริง อาทิ Fix it Center และกรณีภัยพิบัติ พัฒนาระบบนิเทศ การจัดการความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จาก ครูรุ่นพี่สู่ครูรุ่นใหม่ การนิเทศทางไกล สร้างความเข้มแข็งการประกันคุณภาพภายใน สนับสนุนให้ทุก วิทยาลัยผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกระดับดีมาก เตรียมพร้อมรับการประเมินระดับสากล ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งตามความต้องการของ พื้นที่ การให้บริการกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิ คนพิการ, วัยทำงาน, สูงวัย, สตรี ฯลฯ ใช้ ICT เพื่อการ เรียนการสอน สนับสนุนความพร้อมในด้าน Hardware สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการประกวด สื่อ/สื่อออนไลน์ และจัดตั้งวิทยาลัยต้นแบบการใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน พัฒนาครู สร้าง เครือข่ายครู Social Media และ Network สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ จัดหาสื่อ/ หนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่ทันสมัยและเพียงพอ 2) ระดับผู้เรียนยกระดับ ความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก

(Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) โดยใช้ V-NET การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพและการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพ ในอนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วิถีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้างทักษะชีวิต ความสามารถด้านนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะ การคิดบนพื้นฐาน Competency Based Technology Based Green Technology และ Creative Economy รวมทั้งการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาทิ สุภาพบุรุษ อาชีวะ ลูกเสือ กีฬา และการป้องกัน/แก้ไขการทะเลาะวิวาท 3) เตรียมผู้เรียนสู่การเป็นประชาคม ASEAN โดยการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา English Program (EP), Mini English Program (MEP) ทุก จังหวัด ใช้หลักสูตร/สื่อต่างประเทศ สนับสนุนการฝึกงานต่างประเทศ/ บริษัทต่างประเทศและใน ประเทศ ยกกระดับทักษะด้านภาษาอังกฤษในงานอาชีพ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาประเทศคู่ค้า จัดระบบ Sister School ทุกประเทศใน ASEAN

ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 1) ด้านบริหารทั่วไป ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการได้แก่ Web Portal, e-office และ Data based รวมทั้งการ ปรับภาพลักษณ์เชิงบวก 2) ด้านงบประมาณ ใช้แนวทาง Strategic Performance Based Budgeting: SPBB และ Formula Funding โดยการจัดงบประมาณตามความจำเป็นพื้นฐาน ความ เสมอภาคและตามนโยบาย การกระจายอำนาจจัดซื้อจัดจ้าง จัดหางบประมาณค่าสาธารณูปโภคและ ค่าจ้างครูให้เพียงพอ 3) ด้านบริหารงานบุคคล สร้างเครือข่ายครู/สมาคมวิชาชีพ จัดหาลูกจ้าง พนักงานราชการให้เพียงพอ รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารงานบุคคลของสถาบันการอาชีวศึกษา 4) ด้านการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนาการจัดอาชีวศึกษา คือ องค์การ/สมาคมวิชาชีพ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า กระทรวงแรงงาน กระทรวง อุตสาหกรรม สถานประกอบการในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การฝึกงาน ฯลฯ ประเทศเพื่อน บ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ VOCTECH, CPSC/APACC, SEARCA และ UNIVOC ฯลฯ ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิสลาเอล ญี่ปุ่น เดนมาร์ก เยอรมัน ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563: ออนไลน์)

สำหรับนโยบาย จุดเน้นและทิศทางการขับเคลื่อนการจัดอาชีวศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 การศึกษาสร้างคน อาชีวะสร้างชาติ เตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 คือ 1) เพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ (สายอาชีวะ 50 : 50 สายสามัญ) (1.1) เปิดสาขาใหม่/สาขาขาดแคลน (1.2) เพิ่มห้องเรียน (วท./วอศ.) (1.3) ปรับหลักสูตรให้ยืดหยุ่น ดึง ผู้เรียนกลับเข้าสู่ระบบ (1.4) เน้นแนวสื่อสารทุกกลุ่มเป้าหมายทุกพื้นที่ (1.5) สร้างภาพลักษณ์ (Re-Branding) (1.6) จัดสวัสดิการตามบริบท (หอพัก/รถรับ-ส่ง) 2) ศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) (2.1) พัฒนากำลังคนรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (10+2+1) (10 + 2 อุตสาหกรรม (2.2) เป้าหมาย + 1 โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ) (2.3) จัดการศึกษารองรับการ พัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษ (EEC/SEC/SEZ) (2.4) พัฒนาความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน (2.5) พัฒนาทักษะทางวิชาชีพและภาษา (อังกฤษ จีน และภาษาในอาเซียน) (2.6) อาชีวะฐานวิทย์ฯ/ มาตรฐาน KOSEN 3) Re-Skills, Up-Skills, New-Skills (3.1) ยกกระดับศักยภาพและพัฒนาทักษะ กำลังคน (โดยวิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยการอาชีวศึกษาทั่วประเทศ) เตรียมความพร้อมกำลังคนเพื่อ

รองรับสังคมผู้สูงอายุ (3.2) หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Short Course Training) (3.3) หลักสูตรฝึกอาชีพฐานสมรรถนะ (Education To Employment) (3.4) Startup/Business online 4) ปฏิรูประบบบริหารและงานบุคคล (4.1) ปฏิรูปประสิทธิภาพการบริหารงาน (4.2) พัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ดิจิทัล และภาษาอังกฤษ (4.3) แก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลทุกมิติ (4.4) สร้างระบบแรงจูงใจ เพิ่มค่าตอบแทน และส่งเสริมระบบสวัสดิการ/สวัสดิภาพ 5) ขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 (5.1) อาชีวศึกษาทวิภาคี 3 รูปแบบ (5.2) บูรณาการการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาอังกฤษกับการจัดการเรียนการสอน (5.3) Fix it Center/จิตอาสาอาชีวะ (5.4) สร้างค่านิยม การศึกษาสร้างคน อาชีวะสร้างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563: ข)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2560–2564 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560–2579 และภารกิจและนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนและยกระดับศักยภาพของคนในประเทศในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการพัฒนากำลังคนหรือผู้เรียนด้านวิชาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยให้ยกระดับศักยภาพและพัฒนาทักษะกำลังคน เตรียมความพร้อมกำลังคนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Short Course Training) หลักสูตรฝึกอาชีพฐานสมรรถนะ (Education To Employment) และ Startup, Business online ด้วยการเพิ่มทักษะที่มีอยู่ ปรับทักษะที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเพิ่มทักษะใหม่ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปให้กับบุคลากรและผู้เรียน

5. กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ.2551

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ. 2551 โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดตามข้อ 2 ให้ใช้กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการตามฉบับนี้สำหรับหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นทุกประเภทวิชา โดยกำหนดสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในแต่ละอาชีพ ข้อ 3 กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ เฉพาะ กำหนดให้มีสมรรถนะตามสาขาอาชีพไม่น้อยกว่าหนึ่งหน่วยสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานสมรรถนะตรงตามความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ ชุมชน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ดำเนินการและตรวจสอบอย่างเป็นระบบในระดับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะทาง ปฏิบัติงานอาชีพตามขอบเขตที่กำหนด และนำไปพัฒนางานอาชีพหรือการประกอบอาชีพอิสระอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม ข้อ 4 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มุ่งเน้นผลิตผู้ที่มีสมรรถนะเฉพาะทางในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพเดิม อาชีพเสริมหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ในลักษณะของการศึกษาตลอดชีวิต ข้อ 5 การจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ โดยจัดแบบเปิดหรือยึดหยุ่นเพื่อให้ได้หน่วยสมรรถนะของอาชีพ ข้อ 6 โครงสร้างหลักสูตร เป็นลักษณะหน่วย

สมรรถนะหรือกลุ่มหน่วยสมรรถนะของอาชีพนั้นๆ ที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะ ข้อ 7 คุณสมบัตินักเรียนหรือผู้เข้ารับฝึกอบรม เป็นผู้มีความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์ตามข้อกำหนดของหลักสูตรนั้น ๆ ข้อ 8 คุณสมบัตินักเรียน เป็นผู้มีความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่ กำหนดและหรือมีสมรรถนะในวิชาชีพนั้น ๆ ข้อ 9 เกณฑ์การประเมินสมรรถนะและการสำเร็จ การศึกษา เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจัดการศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน ข้อ 10 ชื่อคุณวุฒิการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ ข้อ 11 การประกันคุณภาพหลักสูตร ให้ทุก หลักสูตรกำหนดระบบประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ให้ชัดเจน อย่างน้อยประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ (11.1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะที่เกี่ยวข้อง (11.2) การ บริหารหลักสูตร (11.3) ทรัพยากรประกอบการฝึกอบรม (11.4) ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและชุมชน ข้อ 12 การกำหนดหลักสูตรและอนุมัติ (12.1) การอนุมัติกรอบมาตรฐานหลักสูตร ให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ (12.2) การกำหนดและเปลี่ยนแปลงกรอบมาตรฐานหลักสูตร ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ข้อ 13 การพัฒนาหลักสูตร ให้สถานศึกษา พัฒนาหลักสูตร ประเมินหลักสูตร ปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพการฝึกอบรมตามความเปลี่ยนแปลง ของมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะ ข้อ 14 ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัตินอกเหนือจากกำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

6. มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ (Occupational Standard and Professional Qualifications)

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (2562: 8-17) กล่าวว่า คุณวุฒิ (Qualification) คือการรับรอง คุณสมบัตินักเรียนหรือผู้เข้ารับฝึกอบรม ตามระดับผลการเรียนรู้ความสามารถที่กำหนด หรือหลักเกณฑ์อื่นที่กำหนดใน การได้คุณวุฒิ จากผลการประเมินตามหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดหรือมาตรฐานที่ชัดเจน บุคคลที่ผ่าน การประเมินดังกล่าวจะได้รับการรับรองโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับในภาคมหาน ระดับประเทศ เครือข่ายระดับภูมิภาคหรือเครือข่ายระดับสากล โดยการพัฒนาหลักเกณฑ์การ ประเมินและรับรองคุณสมบัตินักเรียนหรือผู้เข้ารับฝึกอบรม ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญในเรื่องของสมรรถนะ (Competency) โดยเชื่อว่าผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่ดีของบุคคล เกิดจากความสามารถหรือสมรรถนะ อาชีพที่ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และความสามารถ (Ability) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) เป็นการประเมินผลลัพธ์การ ทำงาน (Performance outcome) ผ่านผลงานที่ดีที่กำหนดเป็นสมรรถนะอาชีพเป็นมาตรฐานอาชีพ และเพื่อเป็นการให้เห็นระดับความสามารถของบุคคลจึงต้องกำหนดเป็นกรอบความสามารถหรือ สมรรถนะเพื่อกำหนดขอบข่ายสมรรถนะที่เรียกว่า กรอบคุณวุฒิ (Qualification Framework) ที่มี ลักษณะเป็นคำอธิบายหรือคำ บรรยายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลที่แสดงถึงผลลัพธ์การ เรียนรู้ (Learning outcome) ที่ได้จากการเรียนรู้ในทุกรูปแบบทั้งการศึกษาเรียนรู้ในระบบการศึกษา และการเรียนรู้นอกระบบการศึกษารวมถึงผลการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน ทำให้การ กำหนดกรอบคุณวุฒิมีความสำคัญต่อการพัฒนากำลังในประเทศ รวมถึงการเชื่อมโยงผลลัพธ์การ เรียนรู้ภายใต้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติไปสู่กรอบคุณวุฒิอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (Professional Qualification Framework) ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพที่กำหนดโดยระดับสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพโดยกรอบคุณวุฒิวิชาชีพในแต่ละระดับจะอธิบายถึงความรู้ ทักษะ และความสามารถ เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการประกอบอาชีพ ขอบเขตความรับผิดชอบ ผลผลิตที่พึงจะได้จากการปฏิบัติงาน นวัตกรรม และระดับความยากง่ายของการทำงานที่เป็นกลาง ไม่ได้เฉพาะเจาะจงอาชีพใดอาชีพหนึ่ง เพื่อกำหนดมาตรฐานอาชีพในแต่ละสาขาวิชาชีพ สำหรับการพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพถูกใช้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาและจัดทำมาตรฐานอาชีพ ประเมินและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพที่กำหนดตามความต้องการทั้งของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นกลไกในการเชื่อมโยงเทียบเคียงกับระบบคุณวุฒิการศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ ในระดับประเทศและสากล โดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ได้กำหนดสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพโดยกรอบคุณวุฒิวิชาชีพในแต่ละระดับได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ผลลัพธ์การประยุกต์ใช้ (Application Outcome) และความรับผิดชอบและจริยธรรม (Responsibility & Ethics)

จากที่กล่าวมา สมรรถนะของผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย ตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ.2551 กำหนดสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในแต่ละวิชาชีพ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความรู้และทักษะในกลุ่มงานเสริมสวย (2) ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (3) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น (4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพเสริมสวย (5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

1. ทฤษฎีการบริหารจัดการ

1.1 ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

คำว่า “การบริหาร” นิยมใช้ในหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานราชการ ดังจะเห็นได้จากตำแหน่งบริหารหรือนักบริหาร (Administration) มีการบัญญัติศัพท์สาขาวิชาที่ศึกษาด้านนี้ว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” (Public Administration) ขณะที่คำว่า “การจัดการ” มักหมายถึงการบริหารงานในองค์กรภาคเอกชนหรือธุรกิจมากกว่าการบริหารรัฐกิจดังจะพบเสมอว่าตำแหน่งสำคัญในองค์กรเอกชนใช้คำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) และได้มีนักวิชาการหลายคนให้คำนิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

Newman and Summer (1964: 9) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มักจะเกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Hodgson (1969: 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมชนิดหนึ่งที่พบในการทำงานทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรทางธุรกิจที่ทำงานต่าง ๆ ในกระบวนการได้รับผลมากขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรืออาจกล่าวสั้น ๆ ว่า การบริหารหมายถึง การที่องค์กรใช้คนและวัสดุในการให้ถึงความต้องการที่กำหนดไว้

Robbins (1980: 6) กล่าวถึงความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยบุคคลอื่น

Gregg (1997: 32) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติงานและเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับงานสอนนักเรียนเข้ามารับการศึกษาในสถาบันการศึกษา

Hoy and Miskel (2001: 437-438) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจ องค์กรแรงจูงใจภาวะผู้นำโดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

มัลลิกา ตันสอน (2554: 10) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุนและการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

ศิริ ธิอาสนา (2557: 8) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กิจกรรมของ กลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ใช้ทั้ง ศาสตร์และศิลป์จัดการกระบวนการบริหารหรือหน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน 13 (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคณะทำงาน (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

พิทยา บวรวัฒนา (2556: 2) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ เที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บรรจบ เนียมมณี (2553: 261) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- 3) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด วัตถุประสงค์นั้น ๆ

ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำการ

สุนทร โคตรบรรเทา (2554: 2) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การทำให้คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือการทำงานกับคนและโดยคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555: 1) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยหน้าที่ในการบริหาร ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การชี้นำ (Leading) และการควบคุมองค์การ (Controlling)

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการดำเนินงานขององค์การให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยทรัพยากร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

1.2 การบริหารการศึกษา

คำว่าบริหารไม่ว่าจะนิยามไว้ในยุคใดและนิยามการบริหารของใคร การบริหารงานทุกองค์การมีเป้าหมายเดียวกันคือ การทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือที่ควรทำให้สำเร็จ แล้วใครก็แล้วแต่ที่ทำหน้าที่บริหารถ้าสามารถทำให้งานที่บริหารสำเร็จตามวัตถุประสงค์แล้วถือว่าบริหารงานเป็น ส่วนแนวทางในๆการบริหารจะเป็นแบบไหน อย่างไร และทำไมจึงสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างตามกาลเวลาและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาไว้หลายประการดังนี้

Good (1973: 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการ สถานศึกษาทั้งการบริหารธุรกิจ สถานศึกษาและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร ฯ

Fenwick (1992: 127) ได้อธิบายว่า การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การวางแผน การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหารระบบโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องบริหารด้วยระบบไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้และไม่มี การเคลือบ

Jesse (1999: 140) ได้สรุปว่า การบริหารการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหารซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า 2) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน 3) การสั่งการ (Directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน 4) การประสานงาน (Coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน และ 5) การควบคุมงาน (Controlling) คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

สมาน อัครภูมิ (2561: 9) การบริหารงานด้านการศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหารภาพรวม จะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น มีความจำเป็นต้องมีนักบริหารที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษาสูง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นนักบริหารมืออาชีพที่สามารถขับเคลื่อนให้งานด้านการศึกษามุ่งสู่จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพื่อสร้างและจุดประกายให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุดตามศักยภาพขององค์กร ส่งผลให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั้งในระดับโลกและท้องถิ่น

ถวิล เกษสุพรรณ (2552: 32) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาหมายถึงกระบวนการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

สมเดช สาวันตี (2553: 32) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึงการใช้ศาสตร์และศิลปะในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

บุญชม ศรีสะอาดและสุริทอง ศรีสะอาด (2552: 12) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์การทางการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากรและเทคนิคในการประยุกต์ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารมาใช้ในกิจการทางการศึกษาเพื่อพัฒนา

องค์การทางการศึกษาและสมาชิกของสังคมให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้การประกอบอาชีพและเป็นคนดีของสังคม

สมาน อิศวภูมิ (2561: 13) กล่าวว่า การบริหารเป็นการใช้ภาวะผู้นำในการระดมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และกระบวนการและกิจกรรมในทางการบริหารต่าง ๆ สามารถใช้ในการบริหารงานได้ทุกระบบองค์การ ข้อแตกต่างอยู่ที่ภารกิจหลักขององค์การนั้นว่าเป็นอย่างไรเช่นการบริหารการศึกษาบริบทหลักคือการจัดการศึกษาซึ่งในกิจกรรมหลักคือการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

สุวิมล โปธิ์กลิ่น (2560: 91) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์และภาวะผู้นำในการระดมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา

1.3 การจัดการศึกษาการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

การอาชีวศึกษาได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น เมื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัว แรงงานที่ต้องการในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม เรียกร้องให้อาชีวศึกษาต้องเข้ามาช่วยเหลือเพื่อพัฒนาแรงงานให้มีความรู้ความสามารถตามที่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องการ รัฐบาลมีนโยบายอย่างชัดเจนในการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้มีสัดส่วนมากขึ้น โดยให้ความสำคัญว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษาคือผู้ทรงคุณค่าของสังคม ที่จะช่วยกันสร้างประเทศให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ซึ่งจัดร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง

อาชีวศึกษาในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการประเมินประสิทธิภาพ โดยใช้เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของการพิจารณา โดยที่อาชีวศึกษาควรจะต้องเตรียมคนให้เหมาะกับงานที่สังคมต้องการ และควรจะให้หลักประกันภาวะการณ์ของการขาดแคลนแรงงานในสาขาต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ผู้จบ

การศึกษาควรจะได้งานทำตามสาขาวิชาที่ได้รับการฝึกอาชีพมา ในสหรัฐอเมริกามีการตั้งข้อสังเกตว่า อาชีวศึกษาในระดับโรงเรียน เป็นการเรียนที่เน้นกิจกรรมให้ลงมือปฏิบัติมาก ทำให้เปิดโอกาสแก่ผู้ซึ่งมีความสามารถน้อยทางการเรียนภาคทฤษฎีมีโอกาสได้เรียน และคุณค่าของอาชีวศึกษานั้นมีประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนมากกว่าการฝึกทักษะวิชาชีพ แต่เมื่อศึกษาถึงสมรรถนะและการได้รับการจ้างงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาที่มีการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพแล้วพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาที่มีทั้งการเรียนวิชาชีพระดับมัธยมศึกษาและวิชาสามัญมีสมรรถนะของการมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ดีกว่า และได้รับการจ้างงานมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาที่สอนแต่วิชาชีพอย่างเดียวหรือสอนแต่วิชาสามัญอย่างเดียว

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา (Vocational Education) ไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (2551: 2) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

จินตนา รวมชมรัตน์ (2558: 9) การอาชีวศึกษา คือ การจัดการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ โดยมีคุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม และสมรรถนะเพียงพอที่จะเข้าสู่อาชีพและความก้าวหน้าในอาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

วิลาวัลย์ แสนเฝ้า (2552: 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะฝีมือ และผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพได้ เพราะผู้เรียนจะได้รับทั้งความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในระหว่างที่เรียนในสถานศึกษา

นงเยาว์ กัลยาลักษณ์ (2558: 9) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา เป็นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยมุ่งพัฒนาด้านทักษะหรือความชำนาญด้านเจตคติหรือทัศนคติเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ตนเลือกได้ เพื่อเตรียมผู้เรียนด้านวิชาชีพให้เข้าสู่กำลังคนที่มีทักษะ มีศักยภาพ มีสมรรถนะสูงในสายอาชีพ มีความพร้อมสำหรับเวทีในการแข่งขันกำลังคนด้านฝีมือในระดับนานาชาติได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) กล่าวไว้ว่า การอาชีวศึกษา ถือว่ามีความสำคัญในการจัดเตรียมคนที่มีฝีมือแรงงาน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถแข่งขันด้านทักษะ ฝีมือแรงงานกันกับต่างประเทศได้

จงสภาพร ดาวเรือง (2560: 13) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ให้เข้าสู่โลกของอาชีพและการทำงานโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ความสามารถ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างอุปนิสัยที่ดีและจำเป็นทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีคุณธรรม คุณภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

2) ทฤษฎีเชิงระบบ

2.1 ความหมายของทฤษฎีเชิงระบบ

ทฤษฎีระบบเป็นทฤษฎีการศึกษาองค์การและการบริหารที่นำปัจจัยต่าง ๆ ประกอบ เข้าด้วยกันเป็นระบบองค์การหนึ่ง ๆ นั้น ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สามารถส่งผลกระทบต่อถึงกัน ได้นอกจากนี้ในปัจจัยหนึ่ง ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์เฉพาะภายในของตัวเอง ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างออกไป จากปัจจัยชนิดอื่น ๆ ความหมายของระบบมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Kast and Rosenzweig (1985: 102) ได้ให้ความหมายของระบบว่า หมายถึง องค์ประกอบหรือระบบย่อยที่มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของระบบใหญ่ที่เป็นภาพรวม

Robbins, Bergman, Stagg, & Coulter (2002: 54) ได้นิยามไว้ว่า ระบบ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันและความสัมพันธ์ซึ่งกัน ซึ่งกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เป็นเอกภาพหรือบรรลุวัตถุประสงค์

Shugabutdinova & Federation (2014) กล่าวว่า ระบบ (System) หมายถึง ชุดของรายการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันโดยมีหน้าที่เฉพาะของแต่ละรายการ คือแนวความคิดที่จะทำให้เกิดประโยชน์และมีความเข้าใจองค์การดีขึ้น

จันทรานี สงวนนาม (2553: 85) กล่าวว่า ระบบเป็นกลุ่มองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อกระทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการขององค์การ ปัจจุบันคำว่า “ระบบ” เป็นคำกล่าวที่ใช้กันแพร่หลายโดยทั่วไป เวลากล่าวถึงระบบเราจะต้องคำนึงถึง 3 คำ คือ

1. การคิดอย่างมีระบบ (System Thinking) หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผล โดยคิดอย่างมีรอบคอบถึงผลที่ได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในภาพรวมและทุก ๆ ส่วนองค์ประกอบย่อยของระบบ ว่าต่างก็มีส่วนสัมพันธ์กันและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2. วิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (System Approach) หมายถึง วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ โดยมีการนำเอาปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตรง ตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งปัจจัย กระบวนการทำงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะมีส่วนสัมพันธ์กันและ เป็นผลซึ่งกันและกัน

3. ทฤษฎีระบบ (System Theory) เป็นทฤษฎีที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ ที่เป็นอิสระและเป็นวิธีการบริหารงานที่จะเพิ่มความเข้าใจ รู้จุดเด่นจุดด้อยในองค์การ เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาได้มากยิ่งขึ้น

อำนาจ ธีระวนิช (2553: 93 – 94) ให้ความหมายของทฤษฎีระบบ (System Theory) ที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาไว้ว่าเป็นวิธีการจัดการที่ผสมผสานหน้าที่การจัดการกิจกรรมและการวางแผนเชิงกลยุทธ์เข้าด้วยกัน โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายนอกแสดงถึงระบบหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input Stage) ขั้นตอนการแปรสภาพ (Conversion or Transformation Stage) และขั้นตอนผลิต (Output Stage) และมีข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

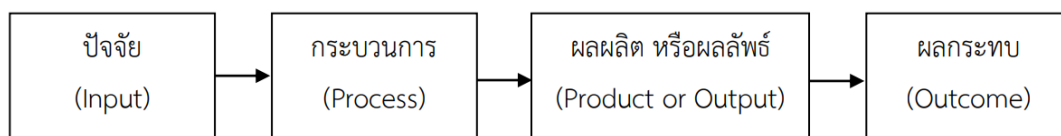
จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ระบบ หมายถึง กลุ่มหนึ่งขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างกันและมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสัมพันธ์ในเชิงที่จะต้องบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

2.2 องค์ประกอบของทฤษฎีระบบ

การมีระบบใดระบบหนึ่งขึ้นมาต้องมีส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นตัวป้อนซึ่งเรียกว่า “ข้อมูล” เพื่อดำเนินงานสัมพันธ์กันเป็น “กระบวนการ” ส่งผลให้ได้ “ผลลัพธ์” ออกมาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีผู้ที่แบ่งองค์ประกอบของทฤษฎีระบบ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2553: 86-87) ได้กล่าวว่า ระบบ ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ
2. กระบวนการ คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีในระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลาย ระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผลผลิตหรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้ แสดงดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 องค์ประกอบของวิธีระบบ (จันทรานี สงวนนาม, 2553: 87)

สุนทร โคตรบรรเทา (2554: 93) กล่าวถึงทฤษฎีเชิงระบบ (Systems Theory) ไว้ว่า การบริหารตามทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ว่าองค์การหนึ่ง ๆ สามารถมองเป็นระบบหนึ่ง ๆ ได้โดยระบบหนึ่ง ๆ นั้น หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อมุ่งสู่จุดหมายองค์การร่วมกัน ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการแปรรูป ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับและสภาพแวดล้อม ดังนี้

1. ปัจจัยป้อน (Inputs) คือ ทรัพยากรที่เป็นบุคคล วัสดุอุปกรณ์ เงิน หรือข้อมูลที่ใช้ในการผลิตหรือการบริการ
2. กระบวนการแปรรูป (Transformation Process) จากการใช้เทคโนโลยีและหน้าที่ในทางการบริหารตัวป้อนนำไปสู่กระบวนการแปรรูป ในโรงเรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลกระทบ (Outcome) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต หรือผลลัพธ์ (Product

or Output) เป็นส่วนหนึ่งของการแปรรูปหรือกระบวนการเรียนรู้ซึ่งทำให้นักเรียนกลายเป็นพลเมืองที่มีการศึกษา ซึ่งสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมต่อไป

3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลผลิตภัณฑและการบริการขององค์การ องค์การทางการศึกษาผลิตและแจกจ่ายความรู้

4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือสารสนเทศเกี่ยวกับผลผลิตหรือกระบวนการของ องค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกตัวป้อนระหว่างวงจรต่อไป ข้อสารสนเทศเช่นนี้อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ทั้งในกระบวนการแปรรูปและผลผลิตในอนาคต

5. สภาพแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบองค์การ ได้แก่ แรงผลักดัน (Forces) ทั้งด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่มาปะทะกับองค์การ

ทิตานา แชมมณี (2556: 199-200) กล่าวว่าวิธีการเชิงระบบเป็นแนวคิดที่ใช้ ในการจัดการสิ่งต่างให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่การทำงานให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้นอย่างละเอียดและจัดการองค์ประกอบเหล่านั้นให้สัมพันธ์กัน ซึ่งส่วนประกอบสำคัญของระบบ ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

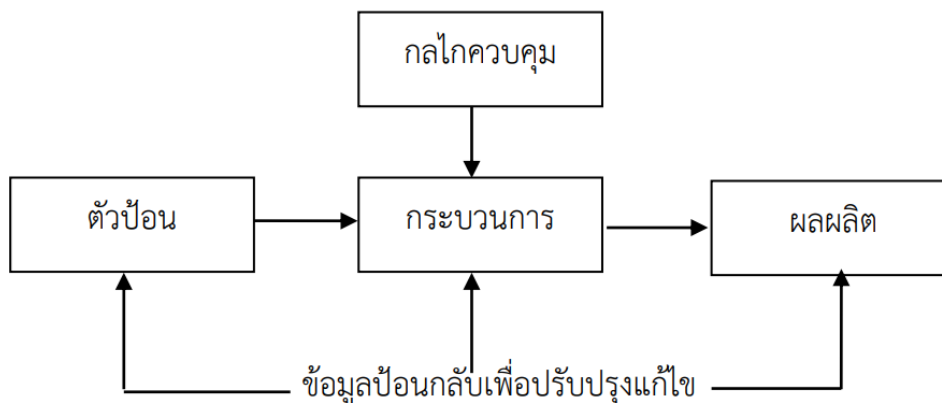
1. ตัวป้อน คือองค์ประกอบต่างๆ ของระบบนั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับระบบนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวนหนึ่งจะมีจำนวนและความสำคัญ มากน้อยเพียงใด มักขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

2. ประมวลผล คือ การจัดการความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบใดระบบหนึ่งอาจมีองค์ประกอบเหมือนกัน แต่อาจมีลักษณะของการจัดการความสัมพันธ์แตกต่างกันได้แล้วแต่ความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

3. ผลผลิต คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังแสดงว่าระบบนั้นยังมีจุดบกพร่องควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการหรือตัวป้อนซึ่งเป็นเหตุให้เกิดผลนั้น

4. กลไกควบคุม คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ข้อมูลป้อนกลับ คือ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้นมีลักษณะดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 องค์ประกอบของระบบ (ทิตนา แชมมณี, 2556: 220)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบและวิธีการเชิงระบบ ได้แก่ ตัวป้อนหรือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบ ผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ ดำเนินงาน ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อนและผลกระทบ (impact) เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้

2.3 หลักการและแนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบ

จันทรานี สงวนนาม (2553: 85-86) กล่าวว่า หลักการและแนวทฤษฎีเชิงระบบ มีดังนี้

1. ทฤษฎีระบบมีความเชื่อว่าระบบจะต้องเป็นระบบเปิด (Open System) กล่าวคือจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยได้รับอิทธิพลหรือผลกระทบตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อม
2. มีรูปแบบของการจัดลำดับ (The Hierarchical Model) ในลักษณะของระบบใหญ่และระบบย่อยที่สัมพันธ์กัน
3. มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้าและผลผลิต (Input Output Model) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตตามลำดับเป็นองค์ประกอบของระบบ
4. แต่ละองค์ประกอบของระบบจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กันหรือมีผลกระทบต่อกันและกัน (The Entities Model) หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไปก็จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบตัวอื่นด้วย
5. ทฤษฎีระบบเชื่อในตัวหลักการของการมีเหตุ-ผลของสิ่งต่าง ๆ (Cause and Effect) ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ทฤษฎีระบบไม่เชื่อผลของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่ทฤษฎีระบบเชื่อว่าปัญหาทางการบริหารที่เกิดขึ้นมักจะมีสาเหตุที่มากกว่าหนึ่งสาเหตุ
6. ทฤษฎีระบบจะมองทุก ๆ อย่างในภาพรวมของทุกองค์ประกอบมากกว่าที่จะมองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ

7. ทฤษฎีระบบคำนึงถึงผลของการปฏิบัติที่เป็น “Output” หรือ “Product” มากกว่า “Process” ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับอาจมีมากมายหลายสิ่งซึ่งก็คือผลกระทบ (Outcome or Impact) ที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลังนั่นเอง

8. ทฤษฎีระบบจะมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนและป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อบอกให้รู้ว่าระบบมีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรจะแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบซึ่งก็คือ (System Analysis) นั่นเอง

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555: 30 - 31) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารยุคทัศนะดั้งเดิม ทฤษฎีทัศนะเชิงพฤติกรรม และทฤษฎีทัศนะเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ทฤษฎีการบริหารยุคทัศนะดั้งเดิม จำแนกเป็น 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงาน ทฤษฎีการบริหารจัดการมุ่งกำหนดหลักการทางการบริหารไว้ และเชื่อว่าหากมีการฝึกอบรมก็สามารถจะทำให้เป็นนักบริหารที่มีความสามารถได้และทฤษฎีการบริหารแบบราชการที่มุ่งเน้นความเป็นเหตุเป็นผลในองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การแทนที่จะปล่อยให้ไปไปตามอำเภอใจของนักบริหารหรือเจ้าของกิจการ

2. ทฤษฎีทัศนะเชิงพฤติกรรม มีจุดเน้นอยู่ที่การศึกษาเพื่อความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การ มีทัศนะต่อคนงานว่ามีได้เป็นมนุษย์เศรษฐกิจที่ต้องการปัจจัยจูงใจด้านเศรษฐกิจหรือด้านกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นมนุษย์สังคมที่ต้องการปัจจัยจูงใจด้านสังคมด้วย ทัศนะดังกล่าวนำไปสู่ความเคลื่อนไหวเชิงมนุษยสัมพันธ์ และตระหนักถึงความจำเป็นของนักบริหารว่าควรมีทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์เพิ่มขึ้นด้วย ทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีผู้เสนอ เช่น ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) หรือแม็คเกรเกอร์ (McGregor) ในการศึกษาหาแนวทางการบริหารที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัตินั้นควรอาศัยหลักพฤติกรรมศาสตร์โดยการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างทฤษฎีเฉพาะองค์การ

3. ทฤษฎีทัศนะเชิงปริมาณ มีจุดเน้นที่ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ สถิติ และข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจทางการบริหารที่มีประสิทธิผล มี 3 หลักการที่สำคัญ คือ หลักการบริหารศาสตร์หรือการศึกษาเชิงปฏิบัติการซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพจากการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์และวิธีการเชิงสถิติมาประกอบ หลักการบริหารเชิงปฏิบัติ จะมุ่งจัดการเรื่องการผลิตและการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ และหลักการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ซึ่งมุ่งการออกแบบระบบสารสนเทศและการนำไปใช้ โดยสร้างระบบฐานข้อมูลที่อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นพื้นฐาน นอกจากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ยังมีทฤษฎีทัศนะร่วมสมัยประกอบด้วยหลักการบริหารตามทฤษฎีเชิงระบบและการบริหารตามสถานการณ์ กรณีแรกเป็นการมององค์การเป็นระบบ ๆ หนึ่ง ประกอบด้วย ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ ปัจจัยป้อนออก และข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งในการบริหารนั้นผู้บริหารต้องคำนึงถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของความเป็นระบบเปิดมาใช้ประโยชน์ สำหรับกรณีหลังด้วยความเชื่อที่ว่าไม่มีวิธีการทำงานใดที่ดีที่สุดสำหรับทุกสถานการณ์ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะเชิงมนทัศน์ค่อนข้างสูง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการตัดสินใจเลือกหลักการหรือวิธีการบริหารที่เหมาะสมได้ นอกจากทฤษฎีทั้งสองแล้วยังมีทัศนะใหม่เกิดขึ้นมาอีกหลายทัศนะ เช่น ทฤษฎี Z และ ทฤษฎีการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีเชิงระบบเข้ามาใช้ในการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารในครั้งนี้ โดยเริ่มจาก 1) ปัจจัยหรือตัวป้อน เช่น บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์การเงิน เป็นต้น 2) กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบ เช่น การศึกษานโยบายการปฏิรูปการศึกษา แนวทางการปฏิรูปตามแผนการศึกษาชาติ มาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีวางแผนพัฒนาการศึกษา 3) ผลผลิต เป็นผลที่ได้จากการดำเนินงาน ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวยมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน

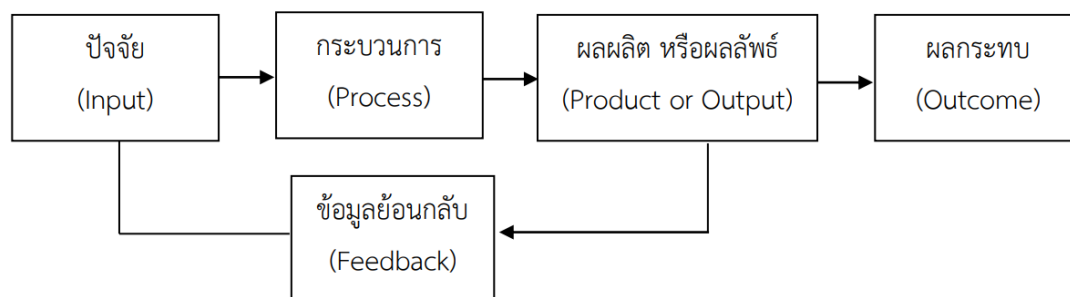
2.4 การวิเคราะห์ระบบและการนำทฤษฎีเชิงระบบมาใช้ในการบริหาร

การนำเอาทฤษฎีระบบหรือวิธีระบบมาใช้ในการบริหารองค์การ หากนำมาใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมระบบก็จะช่วยให้องค์การมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามหากนำมาใช้ไม่ถูกต้องหรือองค์ประกอบแต่ละส่วนของระบบไม่สัมพันธ์กันก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์การได้ ดังนั้นการนำเอาทฤษฎีระบบมาใช้จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบที่เรียกว่า System Analysis ควบคู่ไปด้วย

จันทรานี สวงนาม (2553: 87-89) กล่าวว่า การวิเคราะห์ระบบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระบบ เป็นส่วนหนึ่งของวิธีระบบที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิตหรือผลลัพธ์ โดยมุ่งวิเคราะห์ปัญหาและเป็นกระบวนการประเมินวิธีระบบ

2. การวิเคราะห์ระบบ เป็นขั้นแรกของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อให้มีระบบการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ เพราะพัฒนาการคือการปรับปรุงเพื่อให้สภาพที่มี ปัญหาอยู่หมดไปหรือเหลือน้อยลงตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ให้เกิดความสมดุล ของโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์ระบบจะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าหากผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหานั้นจะเกิดจากองค์ประกอบใดของระบบ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ทราบถึงประเภทของปัญหา จุดที่ต้องได้รับการพัฒนาแก้ไขหรือปรับปรุงได้มากขึ้น การแก้ไขปรับปรุงก็จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบมิใช่แก้ไขเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น รายละเอียดแสดงดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 รูปแบบองค์ประกอบของวิธีระบบและการวิเคราะห์ระบบ (จันทรานี สวงนาม, 2553: 88)

การตี อดันต์นาวี (2555: 46–50) กล่าวถึงการนำทฤษฎีระบบ (Systems Approach หรือ General Systems Theory) หรือแนวความคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในการบริหาร เนื่องจากแนวคิดที่ว่า “คนเป็นส่วนหนึ่งของระบบองค์กร องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม” นักทฤษฎีบริหารจึงหันมาสนใจการศึกษาพฤติกรรมขององค์กร องค์กรประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ และมีส่วนกระทบต่อยปัจจัยระหว่างกัน ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร องค์กรประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลกระทบ (Impact) ทฤษฎีระบบจะช่วยให้กระบวนการทั้งหลายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์

ณรงค์ อภัยใจ (2560: 17) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ (Systems) ว่าเป็นการใช้ กลวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ โดยรวมให้ เป็นไป ตามที่มุ่งหวังอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นแนวความคิดการบริหารจัดการซึ่งมอง องค์กรการ เป็นระบบตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กันกับสภาพแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การบริหาร สถานศึกษาการพัฒนาการบริหาร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ เป็นการบริหาร หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดผลประเมินผล ด้านบริหารงานบุคคลเป็นการพัฒนา บุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจ และการสร้างแรงจูงใจให้จัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ เป็น การจัดสรรทรัพยากร ผลกระทบ (Outcome) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต หรือ ผลลัพธ์ (Product or Output) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และการระดมทรัพยากรและด้านการ บริหารทั่วไป เป็นการสร้างการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิถีระบบและการวิเคราะห์ระบบ เป็นกระบวนการที่มุ่งไปที่ กระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความมีประสิทธิภาพของ ระบบงาน การใช้งบประมาณ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน ความถูกต้องของกระบวนการ และ ประเมินผลผลิตหรือผลงาน ดังนั้นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารจะช่วยให้กระบวนการ บริหารดำเนินตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สามารถช่วยให้การบริหารบรรลุตามเป้าหมาย ที่มุ่งหวังอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

3) ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือสถานศึกษาหลายประการ เนื่องจากมีผลในทางจิตวิทยาหลายอย่างกล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาองค์กรหรือ สถานศึกษา และที่สำคัญผู้มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการ ทำงานที่ดีที่สุด มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

United Nation Organization (1981: 5) และ Reeder (1974: 39) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเป็นการพบปะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และ การมีส่วนร่วมของกลุ่ม

บัณฑิต ออกแมน (2560: 46) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินการหรือบริหารจัดการในกิจกรรมซึ่งอาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมของ

ปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนการดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกันโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือหลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

พาณิกค สุขศิริ (2555: 39) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจเข้าร่วมปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน ทุกคนมีสิทธิ์ในการร่วมกันแสดงความคิดเห็นร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมกันปฏิบัติงานทุกคนจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

ชูชาติ พงศรี (2557: 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีบุคคลหรือคณะบุคคลได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและการกระทำกิจกรรมในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกันในองค์การ ร่วมกันพิจารณา กำหนดปัญหา ความรับผิดชอบ ร่วมสนับสนุน ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาและปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญร่วมกันของบุคคลและคณะบุคคลมีความเกี่ยวข้องกันจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การ เพื่อให้เกิดผลทั้งตนเองและหน่วยงาน/องค์การ แล้วร่วมกันลงมือปฏิบัติการกิจของกิจกรรมนั้นตามขั้นตอนต่าง ๆ

ภูวนารถ ศรีทอง (2557: 28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเริ่มจากการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมกันปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อตัวประชาชนหรือชุมชน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมจะได้ลงทุน ลงแรง และได้ผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม

กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล (2553: 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง ความร่วมมือร่วมใจแบบสมัครใจของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การตั้งแต่การคิดริเริ่มการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา การติดตามผล การแบ่งปันประโยชน์และรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น หรือเพื่อประโยชน์ของปัจเจกบุคคลของกลุ่มหรือองค์การ

มณฑล อินทรสันติ (2554: 46) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์ในด้านการนำเอาความรู้ความสามารถ (Talents) และทักษะ (Skills) ของคนในองค์การหรือท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

พัชมน ใจสะอาดและภัทรพร กิจชัยนุกูล (2555: 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของความร่วมมือที่จะนำความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องเข้ามาใช้โดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมประเมินผลในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และรับผลประโยชน์ร่วมกัน

ชุตินันท์ พ่วงดี (2556: 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ในลักษณะการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามและประเมินผลการเปิดโอกาสในการนำความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนในองค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ยังช่วยให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกว่าภาคภูมิใจ เกิดสำนึกรักองค์กรส่งผลให้การทำงานประสบผลสำเร็จ

แสงสุรีย์ คำตุ้ยและคณะ (2556: 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือส่วนรวม

สุจิตรา เชื้อชัย (2557: 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้สมาชิกในองค์กรหรือหน่วยงานเดียวกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ พิจารณาตัดสินใจ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความรับผิดชอบ เพื่อให้งานมีคุณภาพมากที่สุด

ชูชาติ พงศรี (2557: 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีบุคคลหรือคณะบุคคลได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและการกระทำกิจกรรมในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกันในองค์การร่วมกันพิจารณา กำหนดปัญหา ความรับผิดชอบ ร่วมสนับสนุนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาและปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญร่วมกันของบุคคลและคณะบุคคลมีความเกี่ยวข้องกันจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การ เพื่อให้เกิดผลทั้งตนเองและหน่วยงาน/องค์การแล้วร่วมกัน ลงมือปฏิบัติภารกิจของกิจกรรมนั้นตามขั้นตอนต่าง ๆ

ภูวนารถ ศรีทอง (2557: 28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเริ่มจากการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมกันปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อตัวประชาชนหรือชุมชนซึ่งผู้ที่เข้าร่วมจะได้ลงทุน ลงแรง และได้ผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1981: 6) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

Newstrom and Davis (1993: 222) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่มที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดการ มีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การตั้งแต่ การคิดริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา การติดตามผล การแบ่งปันประโยชน์และรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครู การให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8(2) กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 4)

แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ.2556–2559 ของกระทรวงศึกษาธิการให้มีการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสู่สากล การเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน การพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายหลักให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา มียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556: 13–15)

วิสัยทัศน์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาคือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นองค์กรผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประเทศตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ส่วนพันธกิจคือ จัดและส่งเสริมและพัฒนาการอาชีวศึกษาและการอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานกำลังคนสายอาชีพสู่สากล ขยายโอกาสทางการศึกษาสายอาชีพให้ทั่วถึง ต่อเนื่อง เสมอภาคและเป็นธรรม เป็นแกนกลางในการจัดอาชีวศึกษาและอบรมวิชาชีพ ระดับฝีมือ เทคนิค และเทคโนโลยีของประเทศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ วิจัยสร้างนวัตกรรม จัดการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพสูงขึ้นและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และยังมีนโยบาย จุดเน้นและทิศทางการขับเคลื่อนการจัดอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ประกอบด้วย การศึกษาสร้างคน อาชีวสร้างชาติ เตรียมคนไทยสู่ศตวรรษ ที่ 21 1) เพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ สายอาชีวะ 50:50 สายสามัญ ได้แก่ เปิดสาขาใหม่/สาขาขาดแคลน เพิ่มห้องเรียน วท./วอศ. ปรับหลักสูตรให้ยืดหยุ่น ดึงผู้เรียนกลับเข้าสู่ระบบ เน้นแนวสื่อสารทุกกลุ่มเป้าหมายทุกพื้นที่ สร้างภาพลักษณ์ (Re-Branding) จัดสวัสดิการตามบริบท หอพัก/รถรับ-ส่ง 2) ศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ได้แก่ พัฒนากำลังคนรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (10+2+1) (10 + 2 อุตสาหกรรมเป้าหมาย + 1 โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ) จัดการศึกษารองรับการพัฒนา กำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษ (EEC/SEC/SEZ) พัฒนาความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน พัฒนาทักษะทางวิชาชีพและภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในอาเซียน อาชีวะฐานวิทย์ฯ/มาตรฐาน KOSEN

3) Re-Skills ,Up-Skills และ New-Skills ยกระดับศักยภาพและพัฒนาทักษะกำลังคน (โดยวิทยาลัยเทคนิคนครและวิทยาลัยการอาชีพทั่วประเทศ) เตรียมความพร้อมกำลังคนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Short Course Training) หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพฐานสมรรถนะ (Education To Employment) Startup/Business online 4) ปฏิรูประบบบริหารและงานบุคคล ปฏิรูปประสิทธิภาพการบริหารงาน พัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ดิจิทัล และภาษาอังกฤษ แก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลทุกมิติ สร้างระบบแรงจูงใจ เพิ่มค่าตอบแทน และส่งเสริมระบบสวัสดิการ/สวัสดิภาพ 5) ขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 อาชีวศึกษาทวิภาคี 3 รูปแบบ บูรณาการการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี ดิจิทัล และภาษาอังกฤษกับการจัดการเรียนการสอน Fix it Center/จิตอาสาอาชีวะ สร้างค่านิยม การศึกษาสร้างคน อาชีวะสร้างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563: ออนไลน์)

พชมน ใจสะอาด และภัทรพร กิจชัยนุกูล (2555: 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญมากไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงาน เพราะการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันและทำให้การบริหารมีผลในเชิงจิตวิทยา คือทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้น การต่อต้านน้อยลงในขณะที่เดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาทวีความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเพิ่มขึ้นเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อองค์กรต่อบุคคลและกลุ่มคนหลายระดับตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับกระทรวง รวมถึงระดับสถานศึกษาเนื่องจากการมีส่วนร่วมมีความสำคัญไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ระดมความคิดทำให้เกิดการยอมรับ การต่อต้านน้อยลงทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ง่าย

3.3 รูปแบบการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมในกิจกรรม ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

จิราพร ธรรมเจริญ (2553: 37) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความพึงพอใจในการเข้ามามีส่วนร่วม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

เรืองยศ เวียงนนท์ (2553: 15-16) กล่าวว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกได้ 4 ลักษณะคือ 1) การร่วมรับรู้ เป็นการมีส่วนร่วมรับรู้รับทราบการดำเนินงานของหน่วยงานหรือสถานศึกษา 2) การร่วมปฏิบัติเป็นการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของสถานศึกษาตามที่กำหนด 3) การร่วมวางแผน เป็นกรณีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผน การดำเนินงานตามแผน 4) การร่วมประเมินผล

ประเมิน ทองพรวง (2553: 45) กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถแบ่งได้หลายลักษณะสามารถสรุปได้ 5 ขั้นตอนคือ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด เป็นการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นขั้นตอนการนำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมและดำเนินงาน ตามแผนที่กำหนด 4) การมีส่วนร่วมในการติดตาม

และประเมินผล เป็นขั้นตอนการร่วมกันติดตามงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ 5) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553: 8) กล่าวว่า ประเภทของการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการมักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะเพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม 2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุนส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงานเข้าช่วยสมทบไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ พยายาม ใจสะอาดและภักทรพร กิจชัยนุกูล (2555: 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกต่อกิจกรรมของแต่ละบุคคลโดยเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ หรือการดำเนินงาน และการร่วมประเมินผล

ชุตินันท์ พ่วงดี (2556: 35) กล่าวว่า แนวคิดวิธีการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) การตัดสินใจ การเลือกกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งจากหลายกระบวนการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เห็นถึงอำนาจของการมีส่วนร่วม 2) การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานทรัพยากร 3) การดำเนินงานตามโครงการและหรือสนับสนุนการดำเนินงาน 4) การประเมินผล

นันทวัฒน์ พลเมฆ (2558: 17) กล่าวว่า การทำงานเพื่อมุ่งหวังให้งานนั้นบรรลุผลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การประสานงาน จัดหาทรัพยากร และการประเมินผลที่ดี จึงจะทำให้การทำงานหรือการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Cohen and Uphoff (1981: 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ความคิดริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมหรือตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

WHO and UNICEF (1978: 48) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ กำหนดการใช้ทรัพยากรกำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลและประการสำคัญคือ การตัดสินใจ 2) การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหาร

การใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ความคุ้มค่าการเงินและการบริหาร 3) การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม 4) การได้รับผลประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากันซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพ ปัญหา การวางแผน การร่วมคิด ประสานงาน จัดหาทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980: 7) เนื่องจากตรงกับแนวคิดของหลายคน ซึ่งมีด้วยกัน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตรงกับแนวคิดของ WHO and UNICEF (1978: 48), เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553: 8) และชุตินันท์ พ่วงดี (2556: 35) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตรงกับแนวคิดของ WHO and UNICEF (1978: 48), เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553: 8) และชุตินันท์ พ่วงดี (2556: 35) 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตรงกับแนวคิดของชุตินันท์ พ่วงดี (2556: 35) 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตรงกับแนวคิดของ WHO and UNICEF (1978: 48), และผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบหรือโมเดลเป็นคำที่มีความหมายได้หลายอย่างโดยทั่วไปรูปแบบหมายถึง สิ่งของหรือวิธีการดำเนินงานที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายส่วนที่เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือกระบวนการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง มีผู้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบ

ทิตนา แคมมณี (2555: 3-4) กล่าวว่า ลักษณะของการดำเนินงานที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ ระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และความเชื่อต่าง ๆ โดยมีความครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ และได้รับการยอมรับหรือพิสูจน์ ทดสอบถึงประสิทธิภาพมาแล้ว โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญ ที่สามารถช่วยให้เป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือสามารถใช้เป็นแบบแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

ปรีชาติ ชมชื่น (2555: 10) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองใช้เป็นตัวแทนเป็นชุดปัจจัย หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นหลักการแนวคิดที่แสดงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพหรือข้อความอย่างง่ายเกี่ยวกับการลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเชิงแผนผัง หรือทำเลียนแบบเพื่อสร้างสัญลักษณ์ที่แท้จริงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ

สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555: 13) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง แบบอย่างในการดำเนินการที่แสดงหรืออธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษาให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือซับซ้อนได้เช่นกันโดยมีรายละเอียดของ องค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของปรากฏการณ์วัตถุประสงค์ของผู้สร้างและการพัฒนารูปแบบเป็นสำคัญ

รัตดาวัล พานาดา (2561: 11) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรืออย่างย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

โดยสร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเองเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

Good (2005: 177) กล่าวว่า รูปแบบมี 4 ความหมาย คือความหมายที่หนึ่งเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ ความหมายที่สองเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ ความหมายที่สาม เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด และความหมายสุดท้าย เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งรวมกันเป็นตัวอย่างประกอบ และเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคมอาจจะเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษา

ThinkExist (2008: 11) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองระบบการปฏิบัติงานหรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้าหรือสิ่งของที่เป็นตัวแทนแสดงความคิดของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า

Longman (2009: 668) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หรือ Model ไว้ว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองขนาดเล็กของสิ่งก่อสร้าง ยานยนต์ เครื่องจักรหรือสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถแยกส่วนออกจากกันได้หรือ หมายถึง บุคคลที่ทำงานในด้านการแสดงแบบเสื้อผ้า ด้านการตกแต่งทรงผม ที่เป็นการแสดงแฟชั่นหรือการถ่ายภาพ รวมทั้งหมายถึงชิ้นส่วนหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ยานยนต์หรือเครื่องจักรกล อีกทั้งยังหมายถึง ตัวอย่างการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางด้านวิทยาศาสตร์ด้วยการคำนวณทางคอมพิวเตอร์ทั้งนี้ยังหมายถึง บุคคลที่ประสบความสำเร็จ หรือสิ่งของบางอย่างที่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพที่ต้องการเลียนแบบ

จากการศึกษาความหมายของรูปแบบสรุปว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองเป็นตัวแทนเป็นชุดปัจจัย หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นหลักการแนวคิดแสดงความเชื่อมโยงของหลายองค์ประกอบเข้าด้วยกันทำให้เห็นภาพหรือข้อความอย่างง่ายเกี่ยวกับการลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเชิงแผนผังหรือเลียนแบบเพื่อสร้างสัญลักษณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ

2. องค์ประกอบของรูปแบบ

สมาน อัครภูมิ (2558: 58-59) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบ หรือ Model เป็นแบบจำลองของจริงหรือแบบแผนความคิดเพื่อแสดงให้เห็นภาพที่เป็นตัวแทนของสิ่งของหรือความคิดที่ผู้นำเสนอรูปแบบดังกล่าวต้องการสื่อสาร ให้ตนเองและผู้อื่นได้เห็นภาพและเข้าใจสิ่งของหรือความคิดของรูปแบบนั้น ๆ เช่น การนำเสนอแบบจำลองระบบสุริยะจักรวาล ก็ต้องการให้เห็นภาพระบบสุริยะจักรวาลว่าเป็นอย่างไร หรือการนำเสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพแนวใหม่ ก็ sẽนำเสนอแนวปฏิบัติแนวใหม่เพื่อทำให้สุขภาพดีขึ้น เป็นต้น แต่เนื่องจากรูปแบบเป็นเพียงแบบจำลองของจริง หรือความคิด จึงเลือกนำเสนอเฉพาะส่วนสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้รูปแบบนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งของหรือความคิดที่ต้องการนำเสนอ ขณะเดียวกันก็ไม่น้อยไปจนทำให้รูปแบบดังกล่าวไม่สมบูรณ์ ความสามารถของนักพัฒนารูปแบบอยู่ที่ความเหมาะสมและลดตัวระหว่างความซับซ้อน (Complexity) ของสิ่งที่ต้องการจำลองและความเรียบง่าย (Simplicity) ของรูปแบบที่นำเสนอ

นิวัตร นาคะเวช (2554: 214) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันมืองค์ ประกอบในการบริหารคือปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิต และองค์ประกอบเสริมโดยมืองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบคือ วัตถุประสงค์โรงเรียนในฝันหลักการบริหารจัดการระบบโครงสร้างการบริหารกลยุทธ์การดำเนินงานและภาพความสำเร็จมืองค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบองค์ประกอบเสริม 2 องค์ประกอบคือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและการประเมินปรับปรุงและพัฒนาโดยรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันมีคุณลักษณะทั้งด้านความมีประโยชน์ด้านความถูกต้องด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนในฝันและโรงเรียนทั่วไปได้

พันธ์ภิพรต รังษิโย (2558: 135) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า รูปแบบการบริหารสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่ามี 5 องค์ประกอบคือ คือ 1) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงาน 4 งาน 2) กระบวนการบริหารแบบบูรณาการ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 4) การนิเทศภายในสถานศึกษา และ 5) การสอนงาน แต่ละองค์ประกอบมีกิจกรรมที่ปฏิบัติได้จริง และกิจกรรมอันดับแรกของแต่ละองค์ประกอบหลักประกอบด้วย 1) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงาน 4 งาน ได้แก่ งานด้านวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวางแผนวิชาการ 2) กระบวนการบริหารแบบบูรณาการ ได้แก่ การนำข้อมูลการปฏิบัติงานที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์มาวิเคราะห์สภาพปัญหาและวางแผนพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขพร้อมกับการรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นปีการศึกษา 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหาร มีคุณธรรมและจริยธรรม พากเพียร เสียสละ ยุติธรรมและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 4) การนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้คำปรึกษา และ 5) การสอนงาน ได้แก่ การระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กมีความเป็นไปได้ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริง

พัชรินทร์ เชื้อภักดี (2559: 153) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศในงานสหกิจศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา เจ้าหน้าที่วิชาการที่ดำเนินงานสหกิจศึกษานักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และเจ้าของสถานประกอบการหรือพนักงานที่ปรึกษาที่ได้รับมอบหมาย 2) กิจกรรมการนิเทศ 3) เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการนิเทศสำหรับขั้นตอนของการนิเทศในงานสหกิจศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษามี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนวางแผนการนิเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ขั้นตอนสร้างความเข้าใจและการให้ความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ขั้นตอนปฏิบัติการนิเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ขั้นตอนการสร้างขวัญกำลังใจด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) ขั้นตอนประเมินผลการนิเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ (2559: 248–249) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ พบว่าประกอบด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผู้บริหารชี้แจงนโยบายแนวความคิดการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศให้บุคลากรทุกคนรับทราบ 2)

ผู้บริหารอธิบายวิสัยทัศน์ ค่านิยม วัตถุประสงค์และแผนปฏิบัติการให้ครูและบุคลากรทุกคนได้รับทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 3) ผู้บริหารกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้รับทราบ 4) ผู้บริหารให้การสนับสนุนต่อชุมชนและสังคม 5) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม 6) ผู้บริหารมีเป้าหมายวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนโดยผ่านการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 7) ผู้บริหารมีการบริหารจัดการที่ดีตามกฎระเบียบและหลักธรรมาภิบาล 8) ผู้บริหารจัดการตามแนวทางที่ได้ตกลงร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 9) ผู้บริหารมีการวางแผนการจัดการโครงการโดยมีแผนงาน และกำหนดระยะเวลาการดำเนินการทำชัดเจน

รัตนา คำเพชรดี (2559: 232-233) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล กระบวนการบริหารหลักสูตรและประสิทธิผลการบริหารหลักสูตร 2) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู การนิเทศภายใน การบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง 3) กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ชั้น ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุม และประสิทธิผลการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สมรรถนะการสอนและการเป็นที่ยอมรับของครูและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กมลรัตน์ แก่นจันทร์ (2560: 224-225) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กลไกของรูปแบบ (4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ (5) แนวการประเมินรูปแบบ และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ชาญวิทย์ ตั้งสิริวรกุล และคณะ. (2560: 163-172) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการพลังงานแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่ามีด้วยกัน 4 องค์ประกอบได้แก่ การวางแผนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดองค์การนโยบายด้านพลังงานและการวางแผนด้านพลังงาน การปฏิบัติประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารภายในและภายนอก การจัดทำเอกสารระบบบริหารพลังงานการควบคุมเอกสารระบบบริหารพลังงานและการควบคุมด้านการปฏิบัติ และการตรวจสอบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ตรวจสอบการเฝ้าระวัง ตรวจสอบวัดและวิเคราะห์ ตรวจสอบความสอดคล้อง การป้องกัน แก้ไขและการปรับปรุง และการตรวจประเมินภายใน

ภัทรภร สีทองดี (2560: 63) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา พบว่ารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตโดยแบ่งเป็น 11 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมควรพัฒนาโดยการทำงานเป็นทีม ด้านการติดต่อสื่อสารควรพัฒนาโดยการ

ฝึกพูด ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ควรพัฒนาโดยการโต้เถียงที่ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ควรพัฒนาโดยการอาสาสมัคร ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมควร พัฒนาการอาสาสมัคร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ควรพัฒนาโดยการฝึกงาน ด้านความรัก ความสามัคคี ควรพัฒนาโดยการปลูกฝังด้านค่านิยม ควรพัฒนาโดยการปลูกฝัง ด้านจริยธรรมควร พัฒนาโดยการอบรม ด้านมุ่งอนาคต ควรพัฒนาโดยการฝึกงาน ด้านเอกลักษณ์แห่งตน ควรพัฒนา โดยการยกย่อง

ศิริวรรณ ขวัญมุข (2560: 201–210) ได้พัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย พบว่า รูปแบบภาคี เครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กลไกภาคีเครือข่าย ความร่วมมือ ประกอบด้วยกลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายจังหวัด กลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่าย สถานศึกษา และกลไกนิเทศ ติดตาม การขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 ระบบ เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียน ระดับประถมศึกษา 6 ขั้นตอนได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและ จุดเน้นการจัดทำบัญชีคำพื้นฐาน การจัดองค์การและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล การนิเทศ ติดตาม และการสร้างขวัญกำลังใจ เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบไปด้วย การ สนับสนุนทรัพยากร สัมพันธภาพของบุคคลและหน่วยงานที่จัดการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2562: 199–200) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความ ร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเครือข่าย 3) การสื่อสารและ ปฏิสัมพันธ์กัน 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย 5) การประเมินผลการปรับปรุงงาน

จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบสรุปว่า องค์ประกอบของรูปแบบไม่ได้มีการ กำหนดกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับเนื้อหาและตัวแปรของแต่ละเรื่องที่น่ามากำหนดเป็นกรอบแนวคิด การวิจัยเป็นพื้นฐาน สำหรับการนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตร วิชาซีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนคร อุบลราชธานี ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) เป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 2) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 3) ขอบข่ายการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 4) การติดตามและ ประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

3. ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน ซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ได้จัดแบ่งประเภทต่างกัน ออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น Joyce and Well (1985: 74) ได้ศึกษา และจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิด หลักการหรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ นั้น ๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1) Information-Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติ

3) Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

4) Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

Smith and others (1980: 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องฝึกหัดบิน เปนตน รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2) รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อยู่ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชาเปนตน

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เปนตน

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของรูปแบบดังนี้ Keeves (1988: 561) กล่าวว่า รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ มีด้วยกัน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Models) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่นรูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนโดยอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำ เข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจะเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ 2) รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Models) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อสำหรับการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิหรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของแต่ละปรากฏการณ์ 3) รูปแบบเชิงแบบแผน (Schematic Models) เป็นรูปแบบที่แสดงแผนที่หรือแผนภูมิที่จะพยายามเชื่อมโยงหน่วยและกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาสัมพันธ์กัน รูปแบบนี้นิยมใช้ในสาขาจิตวิทยา รูปแบบหนึ่งที่

ใช้กันคือรูปแบบ Guiford ที่เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกัน 3 มิติ คือ ด้านเนื้อหา ด้านผลลัพธ์ และด้านการจัดกระทำ 4) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathe-Mtical Models) เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อสำหรับการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร รูปแบบประเภทรูปแบบนี้ใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์รวมทั้งการบริหารการศึกษา 5) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Models) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรมาสร้างความสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก

Steiner (1988: 108) กล่าวว่ารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบเชิงปฏิบัติ เป็นการประเมินสภาวะชุมชนแบบมีส่วนร่วม รูปแบบประเภทรูปแบบนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบินภาพจำลอง 2) รูปแบบเชิงทฤษฎี เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐานตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบ หรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน

จากการศึกษาประเภทของรูปแบบสรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบมีด้วยกันหลายประเภท ขึ้นอยู่กับลักษณะของการแบ่ง ได้แก่ รูปแบบเชิงเทียบเคียง รูปแบบเชิงข้อความ รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุ รูปแบบเชิงปฏิบัติ และรูปแบบเชิงทฤษฎี สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบเชิงข้อความ เนื่องจากการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อสำหรับการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ

4. การสร้างและพัฒนารูปแบบ

การสร้างและพัฒนารูปแบบมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้ นิรุตต์ บุตรแสนลี (2561: 24) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบ ขั้นที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ และขั้นที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบ

วิภาดา ศรีจอมขวัญ (2554: 32-33) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมีหลายความหมายได้ มีนักวิชาการให้ความหมายของการพัฒนารูปแบบว่าเป็นไปได้ทั้งการสร้างรูปแบบใหม่และการเสริมสร้างหรือการต่อยอดรูปแบบเดิมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาคือ 1) รูปแบบการพัฒนาที่เป็นแบบจำลองหมายถึง องค์ประกอบทั้งปวงมีความสัมพันธ์กัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์ประกอบด้วยเป้าหมายวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายกิจกรรมการดำเนินการความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกและยุทธวิธีของแต่ละองค์ประกอบ 2) รูปแบบการพัฒนาที่เป็นระบบ หมายถึงโครงการกิจกรรมหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุง เพิ่มพูน ความรู้ทักษะทัศนคติและความสามารถประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบปัจจัยนำเข้าระบบย่อยหรือกระบวนการผลิตและข้อมูลป้อนกลับ 3) รูปแบบการพัฒนาโดยกำหนดเป็นโปรแกรมการพัฒนา หมายถึงแผนงานที่ต้องการพัฒนาประกอบด้วยความสำคัญ แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์แนวทางในการพัฒนา และกลไกในการดำเนินการ 4) รูปแบบการพัฒนาที่สังเคราะห์ให้เป็นแผนภูมิเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการวิจัยพัฒนาและมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบ

วาโร เฟ็งสวัสต์ (2553: 9–11) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมี 2 ขั้นตอนได้แก่ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบและการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบโดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยต้องสร้างและพัฒนารูปแบบเป็นรูปแบบตามสมมติฐานโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีการศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี จะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบและตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้นหรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบคือ

- 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย
- 2) การศึกษาจากบริบทจริงขั้นตอนนี้ อาจจะดำเนินการได้หลายวิธีคือ
 - (2.1) การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงานโดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์สนทนากลุ่ม เป็นต้น
 - (2.2) การศึกษารายกรณีหรือพหุกรณี เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการพัฒนารูปแบบ
 - (2.3) การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ อาจใช้การสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่ม
- 3) การจัดทำรูปแบบ ผู้วิจัยอาจใช้ข้อมูล
 - (3.1) และ (3.2) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัย และนำมาจัดทำรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบมีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง จะทำให้ทราบอิทธิพลและความสำคัญขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบการทดสอบรูปแบบ

- 1) การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบหรือการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ

แต่งงานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าได้ตัวเลขแล้วนำมาสรุป การทดสอบและการประเมินรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิให้แนวคิด คือ

- (1.1) การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยตามวิจารณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะประเมิน แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน
- (1.2) รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้นิพนธ์ เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างแท้จริงในวงการศึกษานิยมใช้รูปแบบนี้มาใช้เรื่องความต้องการลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ
- (1.3) รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง
- (1.4) รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอรรถาธิบายและความถนัด

ของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ 2) การทดสอบรูปแบบ โดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง นิยมใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบตามเทคนิคเดลฟายแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ และ 3) การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบจากการประเมินมาปรับปรุงรูปแบบต่อไป

สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555: 80–102) กล่าวว่า การสร้างรูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) วิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการศึกษาศาภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและกรณีศึกษาสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) นำเสนอผลการใช้รูปแบบ

จิรภัทร มหาวงค์ (2558: 181–186) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาศาภาพและแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง 2) สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง 3) ประเมินความเป็นไปได้และประโยชน์ในการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้

ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย (2558: 114) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัยาศัยเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชนพบว่ามี 4 ขั้นตอนคือ 1) วิเคราะห์คุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชน 2) การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัยาศัยเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชน 3) การศึกษาปัจจัยของความสำเร็จและเงื่อนไขของรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัยาศัยที่เสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชน และ 4) การนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัยาศัยเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชน

พันธ์ภีพรต รังษิโย (2558: 135) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) สร้างรูปแบบการบริหารสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก 3) พัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 8 คน

รัศมี อุกประโคน (2558: 47) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครราชสีมา แบ่งการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา 3) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา 4) หาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา 5) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา

รัตดาวัล พานาดา (2561: 17) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบนั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้างแต่ โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมและหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป ส่วนการพัฒนารูปแบบมีการดำเนินการเป็น 2 ตอนใหญ่คือการสร้างรูปแบบและการประเมินความเหมาะสมและการหาคุณภาพของรูปแบบ

สรุปว่า การสร้างรูปแบบมีด้วยกันหลายขั้นตอน ไม่มีข้อกำหนดตายตัว สำหรับรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี และขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

5. องค์ประกอบของรูปแบบ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

Bardo & Hartman (1982: 70-76) กล่าวว่า รูปแบบประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ตัวอย่าง เช่น รูปแบบที่มีลักษณะบาง ประการของระบบเปิดเป็นรูปแบบที่แสดงองค์ประกอบย่อยของระบบที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ข้อมูลย้อนกลับจากสภาพแวดล้อม และได้เสนอว่า องค์ประกอบของรูปแบบในเชิงระบบสังคม ควรประกอบด้วย

1) สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นแนวทาง และมีการนำเอาแนวปฏิบัติมาใช้อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกเป็นบทบาท (Role) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งบทบาทจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของบุคคล และในบทบาทนั้น จะหมายถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบันเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้สวมบทบาท ในส่วนของความคาดหวังเป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคมหรือสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาทที่สมบูรณ์ควรกำหนดความสัมพันธ์กับบทบาทอื่น ๆ ภายในสถาบัน แนวคิดนี้เองทำให้การกำหนดงานในแต่ละหน้าที่เป็นไปในรูปของการจัดลำดับชั้น โดยกำหนดให้บทบาทหนึ่งมีบทบาทต่อเนื่องไปกับอีกบทบาทหนึ่งต่อไปเรื่อย ๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม ทั้งนี้สถาบันจะดำเนินการไม่ได้หากไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล ส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถาบัน 2 ประการ คือ บุคลิกภาพ (Personality) และความต้องการ (Need Disposition) โดยที่บุคลิกภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อการวางตัว การสวมบทบาท ความต้องการในการทำงาน ในส่วนของความต้องการเป็นแนวโน้มในการพยายามทำตัวให้เหมาะสม และปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่แน่นอนของแต่ละคน โดยมีความคาดหวังบนพื้นฐานในการแสดงออก

Keeves (1988: 561-565) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบโดยสรุป ควรประกอบด้วย

1) หลักการของรูปแบบลักษณะเป็นแนวความคิดภาพรวมที่ใช้ในการกำหนด กระบวนการหรือวิธีการ และกิจกรรมการดำเนินงานในลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่อง 2) จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของรูปแบบ มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดผลในแต่ละกิจกรรมหรือวิธีการในรูปแบบ โดยสามารถตรวจวัดและประเมินผลได้ 3) วิธีการ/กระบวนการของรูปแบบ มีลักษณะเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในรูปแบบ โดยเรียงลำดับก่อนหลังและมีความต่อเนื่องกันของกิจกรรมการดำเนินงาน 4) การประเมินผลของรูปแบบ มีลักษณะเป็นวิธีการ เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานของรูปแบบนั้นประสบความสำเร็จเพียงใด เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสิน

Brown and Moberg (1980: 98) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (Systems Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision making)

ศักดา สถาพรจนา (2553: 55) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบมี 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการ แนวคิด ส่วนที่ 2 คือ ระบบของรูปแบบ ส่วนที่ 3 คือ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 คือ เงื่อนไขของรูปแบบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบมีอยู่ 2 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) กลไกของรูปแบบซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการทำหน้าที่ของรูปแบบเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไขของการเกิดขึ้น คงอยู่ และล่มสลายของรูปแบบที่สร้างขึ้น

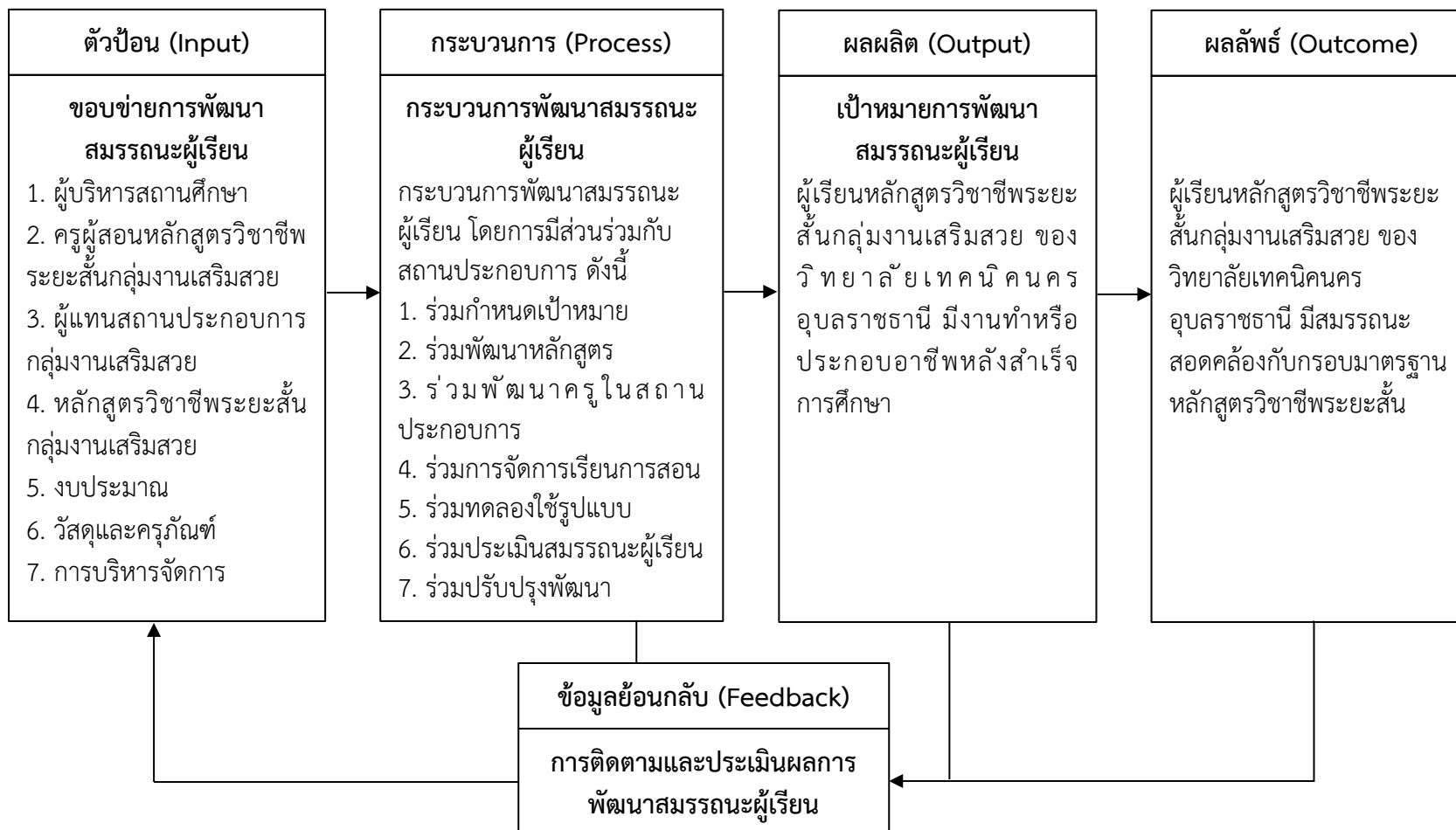
อุดมสิน คันธภูมิ (2558: 7-8) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) กระบวนการสร้างเครือข่าย 3) ความร่วมมือ 4) องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย และ 5) คุณภาพผู้เรียน

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษณู (2559: 42) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการสร้างเครือข่าย 2) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 3) ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการ

จิรภัทร มหาวงศ์ (2558: 5) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของเครือข่าย 2) ลักษณะของเครือข่าย 3) คณะกรรมการบริหารเครือข่าย 4) ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 5) กระบวนการบริหารเครือข่าย

วัลลีย์ อาศัย (2561: 12) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน 2) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน 3) ขอบข่ายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน 4) คณะกรรมการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน

จากการศึกษาข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์หลักวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและสภาพปัญหา และนำเสนอรายละเอียดที่เป็นประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 2) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 3) ขอบข่ายการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 4) การติดตามและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยแสดงแนวคิดเชิงระบบในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย ดังในรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.4 แนวคิดเชิงระบบในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย

6. การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้ วาโร เฟ็งสวัสต์ (2553: 6) กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์มี 2 วิธีคือ 1) เชิงคุณลักษณะ การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิคือ (1.1) การตรวจสอบโดยแนวทางนี้ไม่ได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการตรวจสอบแบบอิงเป้าหมาย การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบตอบสนองหรือกระบวนการตัดสินใจแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการตรวจสอบ (1.2) การตรวจสอบที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะตรวจสอบโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจตรวจสอบด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ตรวจสอบอย่างแท้จริง ต่อมาได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้นในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริงจึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (1.3) รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง (1.4) รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และการเป็นที่น่าเชื่อถือของวิชาชีพเป็นสำคัญ 2) เชิงปริมาณ ใช้เทคนิคทางสถิติ การตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่างคือ (2.1) การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง เหตุผลระหว่างตัวแปร (2.2) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากร โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อคือการสร้างรูปแบบใหม่หรือปรับปรุงพัฒนารูปแบบเดิม

Eisner (1976: 192–193) กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากการทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นโดยตรงคือ 1) การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจรณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ

ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน 2) รูปแบบการประเมินที่เป็นความ ชำนาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะที่มีความ ละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่ อาจประเมินด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิด นี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขาผู้ที่ ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างแท้จริงในวงการศึกษานิยมใช้รูปแบบนี้มาใช้เรื่อง ความต้องการลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ 3) รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องใน การประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและ เกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง และ 4) รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัด ของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำไปพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บ รวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

สรุปว่า การตรวจสอบรูปแบบมีวิธีการสำคัญอยู่ 2 วิธีคือการตรวจสอบโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จะใช้สำหรับการตรวจสอบในเชิงคุณภาพและทำการตรวจสอบโดยใช้ข้อมูลเชิง ประจักษ์ จะได้ผลออกมาเป็นเชิงตัวเลขหรือเชิงปริมาณ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถาน ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ใช้การตรวจสอบรูปแบบทั้งเชิงปริมาณและเชิง คุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเป็นเชิงคุณภาพ และตรวจสอบความเหมาะสมของ รูปแบบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นโดยการมีส่วนร่วมกับสถาน ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีเป็นเชิงปริมาณ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจากการนำเสนอบทความทางวิชาการของ McClelland นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเมื่อปี ค.ศ.1960 ซึ่งกล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ ดีของบุคคล (Excellent Performer) ในองค์การกับระดับ ทักษะความรู้ ความสามารถโดยกล่าวว่า การวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพยังไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถหรือสมรรถนะของ บุคคลได้เพราะไม่ได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงออกมาได้

ในปี ค.ศ.1970 US State Department ได้ติดต่อบริษัทแม็คเบอร์ (Mcber) ซึ่ง McClelland เป็นผู้บริหารอยู่เพื่อให้หาเครื่องมือชนิดใหม่ที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ได้อย่างแม่นยำแทนแบบทดสอบเก่า ซึ่งไม่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากคนได้ คะแนนดีแต่ปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จจึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ McClelland (1973) ได้ เขียนบทความ "Testing for Competence Rather Than for Intelligence" ในวารสาร American Psychologist เผยแพร่แนวคิดและสร้างแบบประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral

Event Interview (BE) เป็นเครื่องมือประเมินที่ค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีซึ่งแมคเคิลแลนด์ เรียกว่า สมรรถนะ

ในปี ค.ศ.1982 Richard Boyatzis ได้เขียนหนังสือ The Competent Manager: A Model of Effective Performance "และได้นิยามคำว่า Competencies เป็นความสามารถในงาน หรือเป็นคุณลักษณะที่อยู่ภายในบุคคลซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ปีค.ศ. 1994 Gary Hamel และ C.K. Prahalad ได้เขียนหนังสือชื่อ Competing for the Future ซึ่งได้นำเสนอ แนวคิดที่สำคัญคือสมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นความสามารถหลักของธุรกิจ ซึ่งถือว่าการ ประกอบธุรกิจนั้นจะต้องมีเนื้อหาสาระหลักพื้นฐานความรู้ทักษะและความสามารถในการ ทำงานอะไรได้บ้างและอยู่ในระดับใดจึงทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงสุดตรงตามความต้องการของ องค์กร

ในปัจจุบันองค์การของเอกชนชั้นนำได้นำแนวคิดสมรรถนะไปใช้เป็นเครื่องมือในการ บริหารงานมากขึ้น และยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ที่องค์กรต้องได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับ ตัน ๆ มีการสำรวจพบว่ามี 708 บริษัททั่วโลกนำสมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็น 1 ใน 25 เครื่องมือที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 3 รองจากจริยธรรมขององค์กร (Cooperate Code of Ethics) และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) แสดงว่าสมรรถนะหลัก (Core Competency) จะมีบทบาทสำคัญที่จะเข้าไปช่วยให้งานบริหารประสบความสำเร็จ จึงมีผู้สนใจศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการ นำหลักการของสมรรถนะมาปรับให้เพิ่มมากขึ้นหน่วยงานของรัฐและเอกชนของไทยหลาย หน่วยงานได้ให้ความสนใจนำมาใช้ เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทย ปตท. และสำนักงานข้าราชการพลเรือน เป็นต้น

2. ความหมายของสมรรถนะ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสมรรถนะ ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2557: 165–184) กล่าวว่าสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะ ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาในเชิง พฤติกรรมที่ส่งผลให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่ง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน สามารถวัดและสังเกตเห็น ได้ อาจเกิดจากพรสวรรค์ หรือการเสริมสร้างขึ้นโดยผ่านการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา

กรศิริรักษ์ ชูเสียงแจ้ว และศิริพงศ์ รักใหม่ (2562: 167–183) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้ ทักษะ ทักษะในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะ ส่วนบุคคลหรือที่มีความแตกต่างจากบุคคลอื่น ทำให้ความสามารถในการปฏิบัติงานออกมาแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของแต่ละงานก็ต้องใช้สมรรถนะในการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นสมรรถนะจึงเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นออกมาสำเร็จบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่ดีที่สุด

สมฤทัย อยู่รอด (2555: 14) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นความรู้ความสามารถเฉพาะส่วน บุคคล ซึ่งจะแสดงออกมาหรือไม่ขึ้นอยู่กับโอกาสในการปฏิบัติงาน หรือการค้นหาตัวตนเพื่อให้พบกับ สมรรถนะที่ซ่อนเอาไว้ออกมาใช้ซึ่งสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย

เกียรตีสุดา แก้ววิศิษฐ์ (2559: 18) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลที่เกิดจากความรู้เจตคติหรือคุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลอันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดในตำแหน่งงานนั้น ๆ

มานะ สินธุวงษานนท์ (2562: 118–129) กล่าวว่า สมรรถนะของผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่ผู้เรียนทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสมผลักดันให้ผลการ ปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ ความรู้ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัย รูปแบบ ความคิด วิถีคิด และการกระทำ ซึ่งสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะที่สำคัญดังนี้คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ความสามารถในการคิด 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ทิตนา แคมมณี (2560) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษานับเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการกันอย่างจริงจังในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของผู้เรียน คือ ครู หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล จากการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการเอกสาร ผลงานวิจัย การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาต้องคุณภาพทั้งทางด้านการนำความรู้และทักษะที่ตนได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็คือ "ความสามารถเชิงสมรรถนะ" นั่นเอง

McClelland. (1973: 80). กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึงคุณลักษณะที่อยู่ภายในของบุคคล (Underlying characteristics) ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามบทบาท หรือตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างดีเลิศ

Boyatzis (1982: 58) ได้ให้คำนิยามว่า สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การและทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

Boam and Sparrow (1992: 47–48) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ คือกลุ่มของคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ

Spencer and Spencer (1993: 11) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตตมโนทัศน์ (Self-concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือ สูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion-reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

Arnauld de Nadailac (2003) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าสมรรถนะ เป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/

ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ (Attitude) ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริง

Dubois and Rothwell. (2004). กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึงคุณลักษณะที่ทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคมลักษณะ นิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำ

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic of Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็นและมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่นหรือเหนือกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ประเภทของสมรรถนะ

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของสมรรถนะไว้ดังนี้ ฌรณรงค์วิทย์ แสนทอง (2554: 10-11) แบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง บุคลิกของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2) สมรรถนะตามสายงาน (Job Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน

3) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) หมายถึงบุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป

ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2557: 16) แบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง ส่วนที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เป็นผลมาจากการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีที่ซับซ้อนและการปฏิบัติงานที่กลมกลืน

2) สมรรถนะในการบริหารจัดการ (Professional Competency) หมายถึงส่วนที่เป็นความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งแปรผันตามกลยุทธ์ขององค์กรและหน่วยงานไม่หยุดนิ่งเป็นส่วนที่สนับสนุนผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ยึดถือเป้าหมายขององค์กรเป็นหลักและสามารถวัดผลได้

3) สมรรถนะในตำแหน่งหน้าที่ (Functional Competency) หมายถึง ส่วนความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งงานนั้น ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรมีความรู้ ทักษะและ ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สรุปได้ว่าสมรรถนะสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ สมรรถนะหลัก เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ขององค์กรได้และสมรรถนะตามสายงาน เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถ มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อที่จะช่วยส่งเสริมและสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้ สูงกว่ามาตรฐาน

McClelland (2001: 15) กล่าวว่า สมรรถนะสามารถจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่

1) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies) หมายถึง สมรรถนะที่แต่ละคนมี เป็นความสามารถเฉพาะตัว คนอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ เช่น การแสดงบทบาทของนักแสดง จินตนาการ ความสามารถของนักดนตรี นักกายกรรม และนักกีฬา เป็นต้น เหล่านี้ยากที่จะเลียนแบบ หรือต้องมีความพยายามสูงมาก

2) สมรรถนะเฉพาะงาน (Job Competencies) หมายถึง สมรรถนะของบุคคลกับการทำงาน ในตำแหน่งหรือบทบาทเฉพาะตัว เช่น อาชีพนักวิจัยก็ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล การคิดคำนวณ นักบัญชีก็ต้องมีความสามารถในการทำบัญชี นักการตลาดก็ต้องมีความสามารถในการขาย เป็นต้น

3) สมรรถนะองค์การ (Organization Competencies) หมายถึง ความสามารถพิเศษเฉพาะองค์การนั้นเท่านั้น เช่น บริษัท เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทที่มีความสามารถในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือบริษัท ฟอร์ด (มอเตอร์) จำกัด มีความสามารถในการผลิตรถยนต์ เป็นต้น หรือบริษัท ที โอ เอ (ประเทศไทย) จำกัด มีความสามารถในการผลิตสี เป็นต้น

4) สมรรถนะหลัก (Core Competencies) หมายถึง ความสามารถสำคัญที่บุคคลต้องมี หรือต้องทำเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น พนักงานเลขานุการสำนักงานต้องมีสมรรถนะหลักคือการใช้คอมพิวเตอร์ได้ ติดต่อประสานงานได้ดี เป็นต้น หรือผู้จัดการบริษัทต้องมีสมรรถนะหลักคือ การสื่อสาร การวางแผน การบริหารจัดการ และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

5) สมรรถนะในสายงาน (Functional Competencies) หมายถึง ความสามารถของบุคคล ที่มีตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตำแหน่งหน้าที่อาจเหมือนแต่ความสามารถต่างกัน บางคนมีสมรรถนะทางการเป็นวิทยากร การเป็นพิธีกร ความสามารถในการพูด เป็นต้น

สรุปได้ว่า สมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ สมรรถนะหลัก (Core Competencies) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ทุกคนในองค์การจำเป็นต้องมี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้บรรลุเป้าหมายขององค์การ อาทิ ความรอบรู้เกี่ยวกับองค์การ ความซื่อสัตย์ ความไม่ใฝ่รู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น อีกประเภทหนึ่งคือสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competencies) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ทุกคนที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ควรมีเพื่อให้งานสำเร็จและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

4. องค์ประกอบของสมรรถนะ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560: 59) กล่าวว่าจากโมเดลภูเขาน้ำแข็งของ McClelland ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน และได้อธิบายความหมายของแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้ องค์ประกอบของสมรรถนะตามแนวคิดของ McClelland มี 5 ส่วนคือ

1) ความรู้ (Knowledge) คือความรู้เฉพาะในเรื่องที่ ต้องรู้เป็นสาระสำคัญสำหรับวิชาชีพ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น

2) ทักษะ (Skills) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทาง ความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือเจตคติค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่ น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

5) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคล แสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง 5 ส่วน ดังกล่าวข้างต้นแสดงความสัมพันธ์ในเชิงอธิบายเปรียบเทียบ ดังนั้น องค์ประกอบของสมรรถนะจึงมีเพียง 3 ส่วนคือ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ซึ่งตามทัศนะของ McClelland กล่าวว่า สมรรถนะเป็นส่วนประกอบขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ และเจตคติ/แรงจูงใจ หรือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ/แรงจูงใจ ก่อให้เกิดสมรรถนะ จากภาพความรู้ ทักษะ และเจตคติ ไม่ใช่สมรรถนะแต่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดสมรรถนะ ดังนั้นความรู้โดด ๆ จะไม่เป็นสมรรถนะ แต่ถ้า เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดกิจกรรมจนประสบความสำเร็จถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะ สมรรถนะในที่นี้จึงหมายถึง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลงานสูงสุดนั้น ตัวอย่างเช่น ความรู้ในการขับรถ ถือว่าเป็นความรู้ แต่ถ้านำความรู้มาทำหน้าที่เป็นผู้สอนขับรถและมีรายได้จากส่วนนี้ถือว่าเป็น สมรรถนะ ในทำนองเดียวกันความสามารถในการก่อสร้างบ้านถือว่าเป็นทักษะ แต่ความสามารถในการสร้างบ้านและนำเสนอให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่งได้ถือว่าเป็นสมรรถนะ หรือในกรณีเจตคติ/แรงจูงใจก็เช่นเดียวกันก็ไม่ใช่สมรรถนะ แต่สิ่งจูงใจให้เกิดพลังทำงานสำเร็จตรงตามเวลาที่กำหนดหรือ ดีกว่ามาตรฐานถือว่าเป็นสมรรถนะ สมรรถนะตามนัยดังกล่าวข้างต้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) หมายถึง ความรู้หรือทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นของบุคคลที่ต้องมีเพื่อให้สามารถที่ทำงานที่สูงกว่าหรือซับซ้อนกว่าได้ เช่น สมรรถนะ ในการพูด การเขียน เป็นต้น

2) สมรรถนะให้เกิดความแตกต่าง (Differentiating Competencies) หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้ บุคคลมีผลการทำงานที่ดีกว่าหรือสูงกว่ามาตรฐาน สูงกว่าคนทั่วไปจึงทำให้เกิดผลสำเร็จที่แตกต่างกัน

ณชีตา หิรัญพิชา (2561: 12) กล่าวว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เช่น ภาพลักษณ์ แนวคิด ลักษณะเฉพาะ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวอาจเกิดจากความสามารถของบุคคลนั้น ๆ เอง หรือเกิดจาก ความสามารถที่สร้างขึ้นภายหลังจากการเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงาน

ศราวุธ สุขจินดา และคณะ (2561: 1105) กล่าวว่า องค์ประกอบสมรรถนะที่มีประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความกล้าหาญทางจริยธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ 2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การสื่อสารและการจูงใจ 5) การทำงานเป็นทีม 6) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 7) การมีวิสัยทัศน์ และ 8) การวิเคราะห์และสังเคราะห์

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่บุคคลรู้และเข้าใจ เป็นความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นสาระสำคัญสำหรับวิชาชีพ เช่น ความรู้ ด้านเครื่องมือกล เป็นต้น 2) ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่เป็นต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งช่วยให้บุคคล นำความรู้ไปใช้ที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการ ถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น 3) เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม (Appropriate attitude and value)

หมายถึง สิ่งที่คุณแสดงออกมาเป็นคุณลักษณะด้านพฤติกรรมซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ความรู้และทักษะของคุณคนนั้น

ส่วนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีคุณภาพมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 33) กล่าวว่า ภาวะการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพคือ 1) ประเด็นที่เกี่ยวข้อง 1.1 ทบทวนจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ เช่น วิสัยทัศน์ โครงสร้างเวลาเรียน การจัดตารางเรียน 1.2 ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้น 1.3 ปรับโครงสร้างเวลาเรียน รายวิชา โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และตารางเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ 1.4 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้นทั้งในและนอกห้องเรียน 1.5 จัดทำ จัดทำสื่อ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 1.6 ออกแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนโดยเน้นประสบการณ์จริง 2) วิธีการ 2.1 ประชุมทบทวนหลักสูตรการศึกษาและปรับปรุงหลักสูตร 2.2 ประชุมปฏิบัติการปรับโครงสร้างเวลาเรียนและจัดทำแผนการ 2.3 สำรวจ จัดทำ พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 3) ผลที่ได้รับ 3.1 สถานศึกษามีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ 3.2 ตารางเรียนใหม่ 3.3 ครูผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามจุดเน้น 3.4 สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3.5 มีเครื่องมือ วิธีการวัดผลและประเมินผลตามจุดเน้น

ประภัสสร มณีพันธ์ (2556: 57–60) กล่าวว่า ภาวะการพัฒนาผู้เรียนมีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1.1 ทบทวนเกณฑ์การวัดผลประเมินผลรวมทั้งปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 1.2 ปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การสอนบูรณาการ การสอนคละชั้น 1.3 สรรหารูปแบบการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 1.4 รณรงค์ให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองให้เข้าใจการพัฒนาสมอง 1.5 สำรวจข้อมูลนักเรียนออกกลางคัน เด็กตกหล่น เด็กไร้สัญชาติให้ความช่วยเหลือและพาเข้าเรียนศึกษาภาคบังคับตามสภาพปัญหาและความต้องการในรูปแบบที่หลากหลาย 1.6 จัดแนะแนวการศึกษาต่อให้แก่นักเรียน 2) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 2.1 วิจัยและพัฒนารูปแบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่ต้องการ 2.2 จัดอบรมในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิด 2.3 พัฒนาครูโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ 2.4 กำหนดแผนการนิเทศและติดตามการดำเนินงานของครู 3) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 3.1 กำหนดเป้าหมายสัดส่วนนักเรียนต่อการใช้คอมพิวเตอร์ 3.2 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้และพัฒนาบทเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.3 พัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐาน 3.4 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดองค์กรเครือข่ายในการพัฒนาวิชาชีพ 4) ด้านจัดระบบการศึกษา 4.1 เร่งรัดทบทวนเกณฑ์การจบหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ 4.2 ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกลุ่มเพื่อร่วมมือพัฒนาการศึกษาในรูปแบบเครือข่ายทางวิชาการ 4.3 พัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินผล 4.4 พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียนโดยจัดทำมาตรฐานปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาที่เรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) ด้านสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา 5.1 กระจายอำนาจทั้งทางด้านวิชาการ บริหารบุคคล บริหารงบประมาณ บริหารทั่วไปและจัดระบบรองรับ 5.2 อบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่ 5.3 ส่งเสริมความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนให้การส่งเสริม

การกระจายอำนาจทางการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา 6) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม 6.1 กำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนในการสนับสนุนองค์กรที่เข้ามา ร่วมร่วมจัดการศึกษา 6.2 มีกลไกส่งเสริมสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ 6.3 นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลความก้าวหน้า 6.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 6.5 สร้าง ความรู้ ความเข้าใจให้แก่ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6.6 สร้างความตระหนักถึงความจำเป็นของ การเข้าใจในบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของการมีส่วนร่วม

กรรติน์ พิพัฒน์ผล (2557: 320–329) กล่าวว่า องค์ประกอบความสำเร็จของการจัดการ อาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่คือ การบริหารครูอาจารย์ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การ สื่อสารการตลาด หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์

จิตภา ภิรศิริกุล (2559: 51) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี พบว่า ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ ประเทศ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย มีคุณลักษณะการจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพของ การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีคือ สถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพสถานประกอบการที่มีความ พร้อมในการจัดการฝึกอาชีพ ผู้เรียนที่มีความรู้และทักษะพื้นฐานเพื่อเข้ารับการฝึกอาชีพ หลักสูตรที่ สอดคล้องกับความต้องการของภาคสถานประกอบการ ครูในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ครูฝึกในสถาน ประกอบการที่ผ่านการอบรมทักษะการสอน โดยมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษาและ สถานประกอบการในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ และ การรับรองวุฒิบัตร

เบญจวรรณ ศรีคำนวล (2560: 2535) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัด การศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาในจังหวัดลำปางสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา ได้แก่ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ด้านชุมชน และด้านสถานประกอบการ มี ประสิทธิภาพในการทำนวยร้อยละ 47.50

พิเชษฐ ยังตรงและคณะ (2560: 1–12) กล่าวว่า กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่ามี 5 กลยุทธ์คือ 1) กลยุทธ์การ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้ 3) การพัฒนาศักยภาพครู 4) การพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) ส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชน

วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560: 97–98) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 มี 5 ปัจจัยคือ ด้านคุณภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพของครูผู้สอน การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง การนิเทศ การศึกษา และการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เมื่อวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่ามีเพียง 3 ปัจจัยประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยด้าน คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการที่ดี ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้สอนได้แก่ การปฏิบัติตนตามบทบาทและ

หน้าที่ การพัฒนาตนเองและแรงจูงใจในการทำงาน สำหรับแนวทางที่สามารถเป็นไปได้และเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความสำคัญใน 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านคุณภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาและปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้สอน

พรทิพย์ เบาสูงเนิน (2561: 37) กล่าวว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเพียงระดับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูตัวแปรเดียวที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอธิบายระดับคุณภาพผู้เรียนได้ ร้อยละ 78.80

Krisztian (2013: 55–66) กล่าวว่า กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูทั้งหมดมีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของนักเรียนเป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจนว่าครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างคุณภาพ และการศึกษาที่ประสบความสำเร็จพัฒนานักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

เนื่องจากองค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีคุณภาพมีหลายปัจจัย ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาองค์ประกอบที่เป็นส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาที่สอดคล้องกับปัจจัยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

องค์ประกอบ	ที่มาขององค์ประกอบ									
	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 33)	ประกฤษสร มณีพันธ์ (2556: 57-60)	กรรติน์ พิพัฒน์ผล (2557: 320-329)	จิตาภา อิศริกุล (2559: 51)	เบญจวรรณ ศรีคำนวล (2560: 2535)	พีเชษฐ ยั่งตรงและคณะ (2560: 1-12)	วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560: 97-98)	พรทิพย์ เบาสูงเนิน (2561: 37)	Krisztian (2013: 55-66)	รวม
1. หลักสูตรสถานศึกษา	/	/	/	/	/	/				6
2. การจัดการเรียนการสอน	/	/	/	/	/	/	/		/	8
3. ครูผู้สอน	/	/	/	/		/	/	/	/	8
4. การมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ		/		/	/	/	/			5

จากตารางที่ 2.1 พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีคุณภาพมีด้วยกันหลายประการ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบที่มีผู้เห็นด้วยกึ่งหนึ่งขึ้นไปได้แก่ 1) หลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอน และ 4) ส่วนร่วมสถานประกอบการ นำมาเป็นตัวแปรสำหรับศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี โดยปรับชื่อตัวแปรใหม่แต่ยังคงความหมายเดิมคือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาครู และ 4) การมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

ราชบัณฑิตยสถาน (2555: 132) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระ ประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ หลักการ จุดหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนด

ทัศนีย์ นิลประดิษฐ์ (2557: 16) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยมีการเรียงลำดับการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในไปในสิ่งที่ตั้งงาม มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและมีเจตคติที่ดี

ภัทร์พงศ์ พงศ์ภัทรกานต์ และคณะ. (2559: 7) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง เอกสาร และแนวทางในการจัดการเรียนรู้อันประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัด กิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จะให้แก่ผู้เรียน และกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ที่กำหนดโดยผู้พัฒนาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

สรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ และกิจกรรมหลักการ จุดหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงตามที่กำหนด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การร่วมกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรกับสถานประกอบการ การร่วมวางแผนการพัฒนาหลักสูตรกับสถานประกอบการ การร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตรกับสถานประกอบการ การร่วมประเมินหลักสูตรกับสถานประกอบการ และการร่วมปรับปรุงหลักสูตรกับสถานประกอบการ

1.2 การพัฒนาหลักสูตร

นิรันดร์ สมมุติ (2563: 144) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยสอดคล้องกับโลกยุคใหม่ หลักสูตรจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าที่จะคิด นอกรอบหรือต่อยอดจากตำราเรียน กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระองค์ความรู้ไม่แยกส่วนจากกัน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความยืดหยุ่นตามบริบท พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระบบทวิภาคีจะต้องเชื่อมโยงกับระบบงานและการผลิตทั้งในภาคการผลิตและบริการอย่างจริงจัง ปรับหลักสูตร การเรียนการสอน การสอบ ให้มีความทันสมัย มีแนวคิดใหม่ มุ่งให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็น เรียนรู้ด้วยตนเองเป็น แก้ปัญหา ทำโครงการต่าง ๆ เป็น ฝึกภาคปฏิบัติและเรียนรู้จากโลกการทำงานจริงๆ จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ตั้งสถานศึกษา มีความยืดหยุ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรให้มีการบูรณาการได้ทันเทคโนโลยี หลักสูตรจะต้องเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีพ (Competency Base)

จิรภัทร มหาวงค์ (2558: 90-91) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนดังนี้คือ ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกฝ่าย จัดทำ โครงสร้างหลักสูตรและสาระ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการ นิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามการประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุงพัฒนาการใช้หลักสูตรตามความเหมาะสม

ชัยเวช ภูแล่นกี (2560: 20) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนการ ดำเนินการดังนี้คือ การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกสาระหรือเนื้อหาที่เหมาะสมกับนักเรียน การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตร

จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561: 13) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง กระบวนการ ดำเนินการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา สาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมมี คุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง กระบวนการดำเนินการดำเนินงานเกี่ยวกับการ จัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ มีความยืดหยุ่นตามบริบท พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระบบทวิภาคีจะต้องเชื่อมโยงกับระบบงานและการผลิตทั้งในภาคการผลิตและบริการ

2. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

ชนาธิป พรกุล (2555: 6) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะที่เอื้อต่อการให้ความรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา มีทั้งความรู้และคุณธรรมและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

จุฑารัตน์ มั่งคั่ง (2558: 17) กล่าวว่า การจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นนอกจากนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความงอกงามในด้านกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสามารถด้านอื่นที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตในทางที่ดีขึ้นจนสามารถดำรงชีพได้อย่างราบรื่นเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ศุภธิดา นันตะภูมิ (2558: 12) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนในทุกด้าน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ การส่งเสริมการจัดทำตารางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ การส่งเสริมการดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ และการส่งเสริมการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

2.2 การจัดการเรียนการสอน

นิรันดร์ สมมุติ (2563: 143) กล่าวว่า ครูจะต้องช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มศักยภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือช่วย ปรับเปลี่ยนบทบาทครูมาเป็นโค้ช เป็นที่ปรึกษาผู้กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน ฝึกนิสัยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ รักการค้นคว้า และการปรับเปลี่ยนความคิดได้ตามเหตุและผล จัดการสารสนเทศและการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สร้างให้ผู้เรียนรู้อย่างเท่าทันกับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน คือ ความสามารถด้านไอทีที่จำเป็นให้มีความรู้ ทักษะ ความคิด การสื่อสาร เพื่อให้เขาสามารถอยู่ได้ในสภาวะการดำรงชีวิตและการทำงาน ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม พัฒนาให้ผู้เรียนรุ่นใหม่ เน้นสมรรถนะที่หลากหลาย พัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในสังคมได้ ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พัฒนาทักษะและกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียน ใช้ STEM เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยในการเพิ่มศักยภาพในการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ ใช้วิทยากรและใช้สื่อการสอนจากภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต EF (Executive Functions) เป็นกระบวนการทางความคิด ในสมองส่วน

หน้าที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ เช่น การตั้งใจคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด และการตั้งเป้าหมาย รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ จัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีสืบค้นและใช้เนื้อหา สร้างทักษะการคิดในขั้นที่สูงและซับซ้อนขึ้น สนับสนุนการศึกษาต่อในต่างประเทศบางส่วน เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ตรงในการทำงาน เช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น เยอรมนี จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อดิจิทัลเสมือนจริง ฝึกปฏิบัติโดยใช้ Simulation จนเกิดความชำนาญก่อนลงมือปฏิบัติจริง

นวพร ชลารักษ์ (2558: 71) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ทั้งผู้เรียนและครูก้าวเข้าสู่การเรียนรู้ไปพร้อมกัน ผู้ที่ต้องพัฒนาไม่ใช่เพียงผู้เรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงครูด้วยที่ต้องปรับบทบาทเป็นครูในศตวรรษที่ 21 โดยการไม่ตั้งตนเป็นผู้รู้ แต่เป็นผู้เรียนรู้ เรียนไปพร้อมกับผู้เรียน ปรับกระบวนการเรียนการสอนเป็น สอนน้อยเรียนมาก เรียนรู้จากการปฏิบัติเรียนรู้จากชีวิตจริง เรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจนของโลกและสังคม รวมไปถึงสร้างความรู้ขึ้นใช้เอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นใช้เอง เช่นกัน ครูต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น โค้ช และการออกแบบการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

เพชร บุดสีทา (2563: ออนไลน์) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) ความรับผิดชอบ เชื้อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2563: 9) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสังสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน ครูปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นโค้ชเป็นที่ปรึกษาผู้กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน ฝึกนิสัยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ รักการค้นคว้า และการปรับเปลี่ยนความคิดได้ตามเหตุและผล จัดการสารสนเทศและการจัดการเรียนรู้ สร้างให้ผู้เรียนรู้อย่างเท่าทันกับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน คือ ความสามารถด้านไอทีที่จำเป็นให้มีความรู้ ทักษะ ความคิด การสื่อสาร ฝึกทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม

3. ด้านการพัฒนาครู

3.1 ความหมายของการพัฒนาครู

อารียา เมืองโคตร (2553: 35) กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมความเป็นครูที่ดีด้วยที่มุ่งเน้นให้พนักงานใน

หน่วยงานหนึ่งได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงาน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร หน่วยงานและต่อตนเอง ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น

วรนิษฐา เลขนอก (2560: 10) กล่าวว่า การพัฒนาครูหมายถึง การดำเนินการด้วย กระบวนการหรือวิธีการอบรมสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ และการสังเกตการสอน เพื่อให้ครูได้มี ความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะ และประสบการณ์ให้เกิดความ ชำนาญ สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรียา เสนาวงค์ (2560: 14) กล่าวว่า การพัฒนาครูหมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุนและเพิ่มพูนคุณภาพของครูให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติและค่านิยมที่ดีในการ ทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพตาม วัตถุประสงค์ ส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564: จ) ด้านการพัฒนาครู กลุ่มผู้ปฏิบัติให้ ข้อเสนอแนะแนวทางไว้ 7 ประเด็น โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม ในการพัฒนาครู 2) กระบวนการพัฒนาครูควรมีระบบการติดตามที่ต่อเนื่อง 3) จัดหลักสูตรการ พัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้รับการพัฒนา โดยนำผลงานวิจัยมาเป็นฐานมาประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูล 4) พัฒนาระบบและหลักเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับผู้เรียน ในยุคใหม่ 5) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครู รวมทั้งสร้างระบบสนับสนุนต่าง ๆ ให้ มีประสิทธิภาพ 6) ควรจัดสรรงบประมาณการพัฒนาครูให้กับหน่วยพัฒนา/สถานศึกษา และ 7) พัฒนา ครูในระบบภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้การ Coaching เพื่อแก้ปัญหาที่ตรงจุดและพัฒนา งานให้มีคุณภาพที่ตอบโจทย์ในแต่ละสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาครูหมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุนและเพิ่มพูนให้ครูมี ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมที่ดีในการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การร่วมกำหนดความ ต้องการพัฒนาครูกับสถานประกอบการ การร่วมวางแผนการพัฒนาครูกับสถานประกอบการ การร่วม ดำเนินการพัฒนาครูกับสถานประกอบการ และการร่วมประเมินผลการพัฒนาครูกับสถานประกอบการ การร่วมปรับปรุงแนวทางการพัฒนาครูกับสถานประกอบการ ตามแนวทางการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21

3.2 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

วรลักษณ์ คำหว่าง (2559: 28) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมได้แก่ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรสนับสนุนการสร้างสรรคและเผยแพร่นวัตกรรมการสอน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบ Bench Making มาปรับใช้อบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูสร้างสรรค์ผลงาน Best Practice เพิ่มผลผลิตทั้ง ด้านคุณภาพและปริมาณ 2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ควรเน้นทักษะการ คิดเพื่อสร้างรูปแบบอบรม/สร้างเครื่องมือที่ทักษะกระบวนการคิด เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ด้วยกระบวนการวิจัย และกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานฝึกปฏิบัติโดยใช้กรณีศึกษา (Cass Study) เพื่อส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบและขั้นตอนของทักษะการคิดที่เป็นระบบมีเครื่องมือวัด และประเมินผล ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ 1) ด้านเทคโนโลยี ควรสัมมนาอบรมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อบริการเครือข่ายให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างทักษะและ สมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ประเมินผลจากพฤติกรรมการใช้และผลงานโดยตั้งเกณฑ์การ

เปรียบเทียบที่ยอมรับได้ เพื่อให้ครูได้เรียนรู้และใช้อ้างอิงเพื่อเทียบระดับ (Bench Marking) 2) ด้านสื่อ ควรจัดสรรงบประมาณ กำหนดแนวทางการพัฒนา ฝึกฝนทักษะในการผลิตสื่อ ออกแบบและใช้สื่อได้ตรงกับตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจัดเก็บสื่อได้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ประเมินผลจากคุณภาพของสื่อและวัตถุประสงค์การใช้ และทักษะชีวิตและอาชีพ 3) ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต ควรตระหนักในบทบาท (Teacher Model) ฝึกฝนการพัฒนาตนเอง ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ตรวจสอบประเมินผลจากรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ตน นิเทศติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ควรสร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

ฉันทพร พรหมการ (2560: 29) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้คือ ครูต้องพัฒนาตนเองเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นนอกแบบการเรียนรู้มีทักษะในการสอน การจัดการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ รักศรัทธาที่จะเป็นครูเมตตากรุณาเป็นกัลยาณมิตรจริยธรรม ศีลธรรม บุคลิกภาพดีเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นนักประเมินที่ดี ใช้เทคโนโลยีได้หลากหลาย มีทักษะการสื่อสาร มีความรู้ในเนื้อหาวิชา

สุนทรียา สุวรรณโคตร (2560: 79-89) กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อความรู้ ด้านเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและปรับตัวการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผลิต เชื่อถือได้ มีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะกระบวนการคิด ความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทักษะในการผลิตสื่อ พัฒนาตนเองเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นนอกแบบการเรียนรู้มีทักษะในการสอน การจัดการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ รักศรัทธาที่จะเป็นครูเมตตากรุณาเป็นกัลยาณมิตรจริยธรรม ศีลธรรม บุคลิกภาพดีเป็นแบบอย่างที่ดี

4. ด้านการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ

แนวคิดด้านการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีภารกิจในดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกณิสัยที่เหมาะสมในการทำงานตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ตามความสนใจและโอกาสของตน ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ร่วมกันระหว่างสถาบัน สถานศึกษา หน่วยงาน สถานประกอบการและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 8(3) กล่าวว่า การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียน การสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิต และพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลาย รูปแบบรวมกันได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ (ราชกิจจานุเบกษา: 3) การมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการตามกรอบแนวคิดการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แสดงดังรูปที่ 2.5

รูปที่ 2.5 กรอบแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: 8)

จากรูปที่ 2.5 กรอบแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นแนวคิดการมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จะเห็นได้ว่าในการจัดการอาชีวศึกษาให้ บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นสมรรถนะโดยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะ “การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี” ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถาน ประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล โดยจัดให้ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในการดำเนินการ ดังกล่าวมีกรอบและหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 กรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา รวมทั้งการใช้หลักสูตร การ จัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรด้วย ดังนั้นการปฏิรูปการอาชีวศึกษาจึงให้ ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคการผลิตและภาคบริการ ทั้งใน

ด้านการจัดการวิชาการ การใช้บุคลากรและทรัพยากรร่วมกัน การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เพื่อให้ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นช่างฝีมือและเป็นช่างเทคนิคเต็มรูปแบบ สามารถประกอบอาชีพหรือเป็นผู้ประกอบการเองได้ และสนองความต้องการในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลร่วมกัน การมีส่วนร่วมประกอบด้วย การร่วมในการรับรู้ปัญหา การร่วมในการวางแผน การร่วมในการปฏิบัติงาน การร่วมในการประเมินผล และร่วมในการรับผลประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยะสั้น

การจัดการศึกษาวิชาชีพพระยะสั้นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการฝึกอบรมวิชาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพพระยะสั้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการสำหรับบุคคลทั่วไปหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคนทุกช่วงวัย สร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยจัดการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นในรายวิชาชีพที่ขาดแคลนกำลังคน มีการจัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นฐานสมรรถนะ “Education to Employment: Vocational Boot Camp” เปิดสอนในประเภทวิชาที่หลากหลาย เป็นการเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนอาชีวศึกษา ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและสอดคล้องกับกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือ New Engine of Growth ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่าย ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรม เน้นพัฒนา “สมรรถนะหลัก” ควบคู่กับ “คุณธรรม” โดยเรียกว่า “SEE: Skills, English, Ethics” (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: 2561)

1. หลักการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยะสั้น

สำนักมาตรฐานอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2554: 6-25) กล่าวว่า การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกแผนการเรียนและวิธีการศึกษาตามศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยทางการศึกษามีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะวิชาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นนั้นมีความแตกต่างไปจากการพัฒนาหลักสูตรทั่วไป จะต้องมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 8 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 คือ สำรวจความต้องการอาชีพในท้องถิ่น ขั้นที่ 2 กำหนดคุณลักษณะอาชีพที่ต้องการ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์อาชีพและเขียนรายการงานเฉพาะด้านทักษะ ขั้นที่ 4

วิเคราะห์งานเฉพาะและเขียนรายงานเฉพาะด้านความรู้ ชั้นที่ 5 เขียนพฤติกรรมปลายทางและพฤติกรรมย่อย ชั้นที่ 6 กำหนดคำอธิบายและมาตรฐานรายวิชา ชั้นที่ 7 กำหนดมาตรฐานสมรรถนะ และชั้นที่ 8 คือ ขออนุมัติหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นหรือหลักสูตรฐานสมรรถนะให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น สอดคล้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพไทย และการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เนื่องจากเป็นงานอาชีพเฉพาะทาง ซึ่งต้องวิเคราะห์งานที่ทำกันจริง ๆ ในแต่ละอาชีพ ระบุสมรรถนะที่ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติตามมาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่นและระดับชาติ

การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปี 2560 ได้ดำเนินงานตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนากำลังคนสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ New Engine of Growth (S-Curve, New S-curve), Super Cluster และ Thailand 4.0 เน้นพัฒนา “สมรรถนะหลัก” ควบคู่กับ “คุณธรรม” โดย เรียกว่า “SEE” ทั้งในหลักสูตร Growth Engine (First S-Curve, New S-Curve, Thailand 4.0 Super Cluster) และหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่

Skills: ทักษะการทำงาน เกิดจากการที่ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับการพัฒนาและลงมือปฏิบัติจริงด้วยอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในสถานประกอบการ ภายใต้การดูแลของครูและวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ที่จะช่วยผลิตคนให้มีศักยภาพตรงกับความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง

English: ภาษาอังกฤษ จะเน้นฝึกภาษาอังกฤษสำหรับอาชีพต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษสำหรับอากาศยาน ภาษาอังกฤษสำหรับการเดินเรือ ภาษาอังกฤษในเรื่องของหุ่นยนต์ รวมทั้งจะมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน Echo Vocational สำหรับเด็กอาชีวะจะได้ฝึกภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

Ethics: คุณธรรม จะเน้นให้มีการปลูกฝังด้านคุณธรรมตลอดช่วงเวลาของการฝึกอบรมตามแนวคิด “Work Hard be Nice” เพื่อให้ได้กำลังคนที่มีความขยัน ใฝ่เรียนรู้ ตรงเวลา และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม โดยเปิดสอนให้กับนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และประชาชนที่ต้องการนำความรู้ไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งอาชีพอิสระ ซึ่งเปิดสอนกว่า 2,000 หลักสูตรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชาชีพ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรม (First S-Curve) อาทิ หลักสูตรงานบำรุงรักษารถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่ (Big bike) หลักสูตรเทคโนโลยีปรับฉีดพลาสติก หลักสูตรเทคโนโลยีระบบลิฟต์และการซ่อมบำรุง หลักสูตรอาหารแห่งอนาคต เป็นต้น และกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ (New S-Curve) อาทิ หลักสูตร

หุ่นยนต์สำหรับกระบวนการผลิต หลักสูตรการตรวจซ่อมใหญ่วงล้อและระบบเบรกอากาศยาน หลักสูตรงานควบคุมหลอดไฟบ้านผู้สูงวัยด้วยคอมพิวเตอร์ระบบสมองกลฝังตัว

กล่าวโดยสรุป หลักการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกแผนการเรียนและวิธีการศึกษาตามศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยทางการศึกษามีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะวิชาชีพ ซึ่งปัจจุบันแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

2. มาตรฐานการอาชีวศึกษาสำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ.2560

นโยบายรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะพัฒนาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพด้านวิชาชีพและพัฒนา กำลังคนรองรับอุตสาหกรรม 4.0 เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน จึงสนับสนุนให้สถานศึกษา อาชีวศึกษาผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศในวิชาชีพแต่ละด้าน รวมทั้งให้มีความสอดคล้อง กับความต้องการของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพ พระยะสั้นที่เน้นให้ประชาชนได้มีโอกาสฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมโดยการ พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นเฉพาะกลุ่มอาชีพให้มีทักษะเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ มี กลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนที่ประกอบอาชีพเดิม หรือผู้ต้องการมีอาชีพใหม่ ผู้ว่างงานที่ต้องการ Reskills, Up Skills, New Skills เพื่อยกระดับความรู้และทักษะไปสู่การประกอบอาชีพที่ดีขึ้น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา สำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ. 2560 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและ มาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมการกำกับดูแล การ ตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

การฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น หมายความว่า การเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพ พระยะสั้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการสำหรับบุคคลทั่วไปหรือสำหรับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษา หมายความว่า การฝึกอบรมวิชาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

สถานศึกษา หมายความว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

มาตรฐานการอาชีวศึกษา สำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ.2560 เพื่อการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้านจำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้คือ

มาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการการศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นคนที่มีความประพฤติดีตามอัตลักษณ์ของสถานศึกษาคุณธรรม มีความรู้ความสามารถตามสมรรถนะของหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษามีความพึงพอใจและสามารถนำ

ความรู้ความสามารถไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ และมีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเทียบกับผู้เข้ารับการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ระดับความพึงพอใจของหน่วยงานต้นสังกัดของผู้สำเร็จการศึกษาและหรือผู้สำเร็จการศึกษาในการนำความรู้ความสามารถไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาเทียบกับจำนวนผู้เข้ารับการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการศึกษา

สถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางสถานศึกษาคุณธรรมและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ในการบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน สมาคม ชมรม สถานประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ระดับคุณภาพในการดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวทางสถานศึกษาคุณธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ระดับคุณภาพในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัด

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ร้อยละของครูผู้สอนหลักสูตรวิชาชีพชั้นที่ได้รับการพัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการด้านการเงิน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 ระดับคุณภาพในการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ด้านครุภัณฑ์และด้านฐานข้อมูลสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 ระดับคุณภาพในการประสานความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์

มาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ของสถานศึกษาและตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการจัดการการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ พ.ศ. 2558 ส่งเสริมสนับสนุนกำกับดูแลให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักสูตร มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีความต้องการของตลาดแรงงานและของกลุ่มบุคคลผู้ประสงค์จะเข้ารับการศึกษา จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ระดับคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ระดับคุณภาพในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์

มาตรฐานที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ระดับคุณภาพในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ร้อยละของตัวบ่งชี้ที่มีการพัฒนา

ทั้งนี้ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาสำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ. 2560 ที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษากำหนด

3. กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ.2551

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ.2551 เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อให้การบริหารงานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งให้ใช้กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น สำหรับหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นทุกประเภทวิชา โดยกำหนดสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพในแต่ละวิชาชีพ กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ กำหนดให้มีสมรรถนะในสาขาอาชีพไม่น้อยกว่าหนึ่งสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะ ตรงตามความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ ชุมชน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ดำเนินการและตรวจสอบอย่างเป็นระบบในระดับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะทาง ปฏิบัติงานอาชีพในขอบเขตที่กำหนด และนำไปพัฒนางานอาชีพหรือประกอบอาชีพอิสระอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม โดยปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมุ่งเน้นผลิตผู้ที่มีสมรรถนะเฉพาะทางในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพเดิม อาชีพเสริม หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ ในลักษณะของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งการจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อให้ได้หน่วยสมรรถนะของอาชีพ โครงสร้างหลักสูตร เป็นลักษณะหน่วยสมรรถนะหรือกลุ่มหน่วยสมรรถนะของอาชีพนั้น ๆ ที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะ คุณสมบัติผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการศึกษาเป็นผู้มีพื้นฐานความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์ตามข้อกำหนดของหลักสูตรนั้น ๆ คุณสมบัติผู้สอน เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนด และหรือมีสมรรถนะในวิชาชีพนั้น ๆ เกณฑ์การประเมินสมรรถนะและการสำเร็จการศึกษา เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โดยการประกันคุณภาพหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบประกันคุณภาพหลักสูตร ให้ชัดเจน อย่างน้อยประกอบด้วย 4 ประเด็นคือ 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะที่เกี่ยวข้อง 2) การบริหารหลักสูตร 3) ทรัพยากรประกอบการฝึกอบรม 4) ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและชุมชน ส่วนการพัฒนาหลักสูตร ให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร ประเมินหลักสูตร ปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพการฝึกอบรมตามความเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะ

4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นตามกรอบมาตรฐาน จัดทำขึ้นโดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้เป็นคู่มือหรือแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น สอดคล้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพไทย และการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่

เหมาะสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพโดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เนื่องจากเป็นงานอาชีพเฉพาะทาง ซึ่งต้องวิเคราะห์งานที่ทำกันจริง ๆ ในแต่ละอาชีพ ระบุสมรรถนะที่ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติ ตามมาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่นและระดับชาติ วัลลภา อยู่ทอง (2558: 13-14) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรตามกรอบการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่กำหนดแนบท้ายระเบียบ โดยการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ ผู้ประกอบอาชีพตามหลักสูตร สังคม ชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงการที่นักศึกษานำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพเสริม การเปลี่ยนอาชีพใหม่ การพัฒนางานในอาชีพเดิม การเข้าทดสอบมาตรฐานอาชีพ การเข้าทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน การเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ซึ่งสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2554: 3-25) ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น มีรายละเอียด ดังนี้

หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าพร้อมที่จะแข่งขันกับนานาชาติได้ ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ที่ผ่านมามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย กำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถพัฒนานวัตกรรมและนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้อย่างเหมาะสม เป็นผลกระทบต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เตรียมพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง

ในการพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้เข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีศักยภาพ โดยยกระดับทักษะฝีมือและเตรียมความพร้อมให้คนไทยมีทักษะที่ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างการผลิตที่เปลี่ยนไป ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยมากขึ้น มีการเรียนการสอนด้านภาษามากขึ้น มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนและครูผู้สอนควรสอนวิชาการควบคู่กับการสอนจริยธรรม รวมทั้งความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ซึ่งเป็นหน่วยผลิตบุคลากรและสถานประกอบการซึ่งเป็นหน่วยผู้ใช้บุคลากร ดังนั้น นโยบายการศึกษาด้านวิชาชีพจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ สังคม ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้ผู้ศึกษามีความรู้ลึกและกว้างเพื่อให้ปฏิบัติงานได้จริง ทั้งการบูรณาการระเบียบวินัยเข้าด้วยกันและจะต้องสร้างความเป็นเอกภาพการจัดการอาชีวศึกษา

เนื่องจากหลักสูตรเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึง ต้องมีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง โดยยึดกรอบมาตรฐานหลักสูตรอาชีวศึกษาที่กำหนดให้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม

มีสมรรถนะที่ตรงตามมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะในสาขาอาชีพ ตรงตามความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ ชุมชน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบและบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

นियามศัพท์

1. กรอบมาตรฐานหลักสูตร

เป็นข้อกำหนดแกนกลางที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อรักษา มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ และเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐาน การศึกษา ซึ่งจะทำให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ

เป็นข้อกำหนดที่คาดหวังว่าผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมจากหลักสูตรอาชีวศึกษา แล้ว จะต้องมีความสมรรถนะที่ตรงตามมาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพของสาขาอาชีพในระดับใด ระดับหนึ่งที่กำหนด ซึ่งสมรรถนะที่กำหนดในกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพจะต้องตรงตาม ความต้องการของสาขาอาชีพหรือสถานประกอบการหรือชุมชน โดยประกอบด้วยสมรรถนะทั่วไป สมรรถนะหลักและสมรรถนะวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวจะแสดงถึงความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงานอาชีพและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา วางแผน ดำเนินการตรวจสอบ บูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการ ทำงานตามระดับที่ปฏิบัติงาน

3. มาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพ

การกำหนดมาตรฐานของสมรรถนะที่คาดหวังว่าบุคลากรจะบรรลุสำหรับอาชีพหนึ่ง รวมทั้งความรู้และความเข้าใจ

4. สมรรถนะของหลักสูตร

หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้ระบุสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษาหลังจาก ผ่านการศึกษาตามหลักสูตร ซึ่งต้องประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะปฏิบัติ ทักษะการคิด เจตคติและกิจนิสัย ที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

คำชี้แจงกรอบมาตรฐานหลักสูตร

1. การกำหนดคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ

คุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพเป็นข้อกำหนดที่คาดหวังว่าผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม แล้วจะต้องมีความสมรรถนะที่ตรงตามมาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพของแต่ละอาชีพที่กำหนด ซึ่งในกรอบมาตรฐานหลักสูตรจะกำหนดเป็นสมรรถนะที่ต้องใช้ในการทำงานหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ อย่างกว้าง ๆ ผู้ที่จะพัฒนาหลักสูตรต้องกำหนดรายละเอียดสมรรถนะหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ให้ สอดคล้องและเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงฯ

2. การกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นข้อกำหนดที่ใช้แสดงแนวคิด ลักษณะ และจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะเขียนในรูปของ “หลักการ” และ “จุดหมาย” โดยการกำหนดหลักการของหลักสูตร ต้องนำแนวคิดของแผนการศึกษาแห่งชาติและ

ปรัชญาการอาชีวศึกษามาพิจารณาแล้วกำหนดให้สอดคล้องกัน สำหรับจุดหมายของหลักสูตรจะกำหนดในรูปของผลลัพธ์การเรียนรู้ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีสมรรถนะในงานอาชีพอย่างไร

3. การจัดการศึกษา

เป็นการจัดการศึกษานอกระบบในลักษณะการฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะทาง

4. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหน่วยสมรรถนะหรือกลุ่มหน่วยสมรรถนะ ตามมาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพนั้น ๆ

5. การประกันคุณภาพหลักสูตร

เป็นข้อกำหนดซึ่งประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตรไปใช้ต้องกำหนดระบบประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ให้ชัดเจน โดยอย่างน้อยประกอบด้วย 4 ประเด็น เช่น การประกันผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะที่เกี่ยวข้อง การบริหารหลักสูตร ทรัพยากรประกอบการฝึกอบรม และความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและชุมชน

วิธีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

1. สำรวจความต้องการอาชีพในท้องถิ่น

ในการที่จะเปิดสอนวิชาชีพใดนั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือความไม่พร้อมต่าง ๆ ทั้งของตัวหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และที่สำคัญคือ ผู้จบการฝึกวิชาชีพแล้วสามารถทำงานได้จริงและมีงานทำจริง ซึ่งขั้นตอนในการสำรวจความต้องการอาชีพในท้องถิ่นประกอบด้วย

1.1 กำหนดชื่ออาชีพเฉพาะทางสำหรับหลักสูตรฝึกอบรมที่จะเปิดสอน ชื่ออาชีพ คือชื่อของงานที่เราเรียกกันอยู่โดยทั่วไปซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะบอกถึงลักษณะของอาชีพเฉพาะทาง ซึ่งชื่อเหล่านี้มีให้เห็นอยู่ในโลกอาชีพ สำหรับตัวอย่างด้านล่างนี้เป็นชื่ออาชีพที่ต้องการคนงานที่ได้รับการฝึกอบรมมาจากการเรียนอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาในระบบและจากการฝึกโดยการฝึกงานในสถานประกอบการ ดังเช่น

☐ ช่างไม้ตกแต่ง	☐ ช่างท่อสุขภัณฑ์	☐ คนเลี้ยงวัวในฟาร์ม
☐ ช่างเทคนิคงานอิเล็กทรอนิกส์	☐ พนักงานรับจ่ายเงิน	☐ คนดูแลเด็กเล็ก
☐ ช่างติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์	☐ พนักงานบันทึกข้อมูล	☐ กู้ทำอาหารตามสั่ง
☐ ช่างทำเครื่องมือและตาย	☐ พนักงานขายเครื่องมือการผ่าตัด	

1.2 หาข้อมูลเพื่อตัดสินใจเลือกอาชีพที่จะมาพัฒนาหลักสูตร เมื่อได้รายการชื่ออาชีพเฉพาะมาแล้วการที่จะคัดเลือกมาจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมนั้นจะต้องมีหัวข้อการพิจารณาคัดเลือกกว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งมีตัวอย่าง ข้อพิจารณา ดังนี้ 1) อาชีพนี้ต้องการผู้สำเร็จการศึกษาจากการฝึกอบรมหรือเรียนในระบบ (ปวช., ปวส.) หรือไม่ 2) ตัวเรามีอำนาจหรือได้รับมอบอำนาจตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎที่จะจัดการฝึกอบรมคนงานเพื่อเข้าสู่อาชีพนั้นหรือไม่ (บางอาชีพจะต้องได้รับอนุญาตจากสมาคมวิชาชีพ) 3) มีข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับปริมาณการจ้างงานอาชีพนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพียงพอหรือไม่ 4) มีข้อมูลบ่งชี้แน่ชัดว่ามีผู้ฝึกที่ต้องการสมัครเข้าฝึกอบรมเพื่อเข้า

ประกอบอาชีพนี้เพียงพอหรือไม่ 5) อาชีพนี้เป็นระดับขั้นต้นของสาขาอาชีพและไม่ใช่อะไรที่ก้าวหน้าสำหรับคนงานใช้ฝีมือในช่วงการทำงานใช้หรือไม่ 6) มีครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติและมีความชำนาญในอาชีพนั้นหรือไม่ 7) มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม ได้แก่ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอหรือจัดหามาได้ครบเมื่อจะเปิดหลักสูตรหรือไม่ 8) จะมีปริมาณผู้จบการศึกษาที่ต้องการเข้าฝึกอาชีพนี้เพียงพอหรือไม่ ถ้ามีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพอื่นที่ใกล้เคียงกันเปิดเพิ่มขึ้นมาอีก

2. กำหนดคุณลักษณะอาชีพหรือการเขียนคำอธิบายลักษณะงานที่ต้องการ

คำอธิบายลักษณะงานจะเป็นคำบรรยายอย่างย่อ ๆ ซึ่งจะบรรยายถึงกิจกรรมหลักที่คนงานจะต้องปฏิบัติในการประกอบอาชีพนั้น ๆ รวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

- สภาวะหรือเงื่อนไขการทำงาน โดยเฉพาะสภาพการทำงานที่มีความเสี่ยง (ต้องแจ้งไว้)
- ลักษณะหรือสภาพของอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่คนงานต้องปฏิบัติ
- ความสามารถพิเศษ ความถนัด ลักษณะเฉพาะที่ต้องการในการปฏิบัติงานอาชีพนั้นให้สำเร็จ
- ระดับความต้องการการฝึกอบรม
- ต้องมีข้อบังคับพิเศษหรือใบอนุญาตหรือไม่

3. วิเคราะห์อาชีพและเขียนรายการงานเฉพาะด้านทักษะ

สมรรถนะ หมายถึง ความสำเร็จในการทำงานที่มีคุณค่า ซึ่งสมรรถนะของผู้ฝึกจะได้จากการวิเคราะห์อาชีพที่ทำงานจริง ๆ ในการประกอบอาชีพโดยทั่วไป รายการข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างของสมรรถนะซึ่งนายจ้างหรือลูกค้าจะจ่ายเงินให้เมื่องานสำเร็จ

☐ จัดเตรียมการคืนภาษี	☐ สร้างรากฐานอาคาร
☐ ติดตั้งชุดกุญแจ	☐ พิมพ์ซองจดหมาย
☐ ทำแผ่นเพลตพิมพ์	☐ กลึงเรียว
☐ ประกอบรถยนต์ในรถยนต์	☐ เต็มโพรงบนแท่งโลหะให้เต็ม
☐ ขจัดสิ่งสกปรกในท่อน้ำทิ้ง	☐ พัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ

ให้สังเกตว่าไม่มีข้อใดของสมรรถนะเหล่านี้กล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะของคณงานทุกข้อแสดงถึงการปฏิบัติที่มีคุณค่าเพราะทุกผลลัพธ์ของผลผลิตหรือบริการมีคุณภาพพอที่จะทำให้นายจ้างหรือลูกค้าเต็มใจที่จะจ่ายเงินให้ (เพราะขณะนี้กำลังวิเคราะห์อาชีพว่าจะต้องทำอะไรบ้างในอาชีพนี้)

การวิเคราะห์อาชีพ เป็นการบรรยายความสามารถของคนงานในอาชีพที่ประกอบด้วยภาระและเขียนรายการ การทำงานที่มีคุณค่าที่คณงานผู้มีความสามารถทำจริง ๆ และได้รับค่าตอบแทนในการทำงานนั้น มีความจำเป็นมากในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพราะรายการงานเฉพาะจะช่วยให้ผู้ฝึกได้เรียนรู้สิ่งที่จะต้องทำจริงในอาชีพ ทำให้เขาประสบความสำเร็จต่อไป ซึ่งจะ

เป็นวงจรปิดดังนี้ 1) งานเฉพาะที่ปฏิบัติจริงในอาชีพ (จะทำให้เกิด) 2) หลักสูตรฝึกอบรมที่ขึ้นอยู่กับงานเฉพาะเหล่านั้น (จะทำให้ผู้ฝึก) 3) จบการศึกษาจากหลักสูตรที่ทำจากงานเฉพาะแล้วเข้าสู่อาชีพในฐานะคนงานที่มีความสามารถ

วิธีการระบุสมรรถนะหรือการระบุงานเฉพาะ มีวิธีการหลายวิธีที่เราสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการระบุงานเฉพาะที่ปฏิบัติอยู่ในอาชีพ 1) ออกไปสังเกตการทำอาชีพของคนงานในช่วงเวลาหนึ่งและบันทึกงานเฉพาะที่ทำ 2) นำร่างรายการงานเฉพาะที่ได้จากความรู้ในงานอาชีพของเราเองและแหล่งอื่น ๆ ไปให้คนงานจากอาชีพนั้นทวนสอบรายการนั้นให้เป็นไปตามจริง 3) ออกไปพบกลุ่มคนงานจากอาชีพนั้นแล้วร่วมกันระบุงานเฉพาะที่ปฏิบัติหรือการใช้วิธีดาคัม (DACUM)

ในการระบุงานเฉพาะด้านทักษะที่เป็นส่วนย่อยของหน้าที่ ซึ่งเป็นส่วนที่จะต้องปฏิบัติจริงในการทำงานอาชีพ ให้ระลึกไว้ในใจเสมอว่าเราต้องการที่จะระบุทักษะหรืองานเฉพาะที่ต้องปฏิบัติในงานอาชีพสำหรับให้นายจ้างเต็มใจที่จะจ่ายค่าแรงเท่านั้นไม่ต้องคำนึงถึงความรู้และคุณธรรม

การเขียนงานเฉพาะควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับไม่เขียนเฉพาะเจาะจงเกินไปหรือกว้างจนเกินไปตามคำแนะนำนี้

1) เป็นหน่วยที่สมบูรณ์ของงานที่ปฏิบัติในอาชีพ เมื่อทำเสร็จรู้สึกว่าได้ทำสำเร็จแล้วหรือไม่?

2) มีการกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายหรือไม่?

3) อาจแตกออกเป็นหลายขั้นตอนของกระบวนการจากเริ่มต้นจนจุดสุดท้ายหรือไม่?

4) อาจเหมือนกับการมอบหมายงานให้คนงานทำในงานอาชีพหรือไม่?

5) เริ่มต้นประโยคด้วยคำกริยาแสดงการกระทำ (Present tense)

6) สามารถใช้เวลาเรียนปกติ 6 ถึง 30 ชั่วโมงหรือไม่?

องค์ประกอบประโยคที่เขียนงานเฉพาะ ในการเขียนประโยคงานเฉพาะต่ำสุดประกอบด้วย 2 ส่วน อาจประกอบด้วย 3 ส่วน ดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างที่เป็นประโยคที่ถูกต้องและเป็นหน่วยงานที่สมบูรณ์ในแต่ละรายการ

การปฏิบัติ	สิ่งที่นำไป/ผลิตขึ้น	ข้อแม่หรือเงื่อนไข
- พิมพ์	- ตัวอักษร	- จากคำบอก
- ประกอบ	- ข้อต่อ	- ท่อพีวีซี
- ถอดเปลี่ยน	- เพลาขับ	- รถขับเคลื่อนสี่ล้อ

4. วิเคราะห์งานเฉพาะและเขียนรายการงานเฉพาะด้านความรู้

การวิเคราะห์งานเฉพาะเป็นการแยกงานเฉพาะออกมาเป็นส่วนประกอบย่อยเป็นขั้นตอน และมีความรู้และเจตคติเป็นส่วนสนับสนุน ผลการวิเคราะห์งานเฉพาะคือ รายละเอียดของรายการทักษะเฉพาะความรู้และเจตคติที่ต้องการสำหรับคนงานในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ ส่วนประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์งานเฉพาะกลายเป็นเนื้อหาด้านความรู้ที่จะใช้ในการสอนให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้เรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและกิจนิสัยที่จำเป็นในการทำงานเฉพาะแต่ละงาน โดยรวบรวมจัดทำเป็นงานเฉพาะด้านความรู้

ลักษณะของงานเฉพาะด้านความรู้มี ดังนี้

1) เป็นคำอธิบายกว้าง ๆ หน่วยความรู้หลักจะไม่สัมพันธ์โดยตรงกับงานเฉพาะด้านทักษะเดี่ยว

2) ช่วยคนงานเรื่องความปลอดภัยทั่วไป ความรู้ที่เป็นภูมิหลังที่อยู่ในอาชีพ

3) สามารถเรียนรู้ในลักษณะของหน่วยการสอนแยกต่างหาก

4) ควรจะขึ้นต้นประโยคด้วยกริยาแสดงการกระทำ

5) ควรอธิบายสิ่งที่ต้องการให้ผู้ฝึกแสดงออกให้เห็นได้จริง ๆ ว่าเขามีความรู้ตามที่ต้องการ

6) ต้องเขียนให้ปรากฏร่วมกับงานเฉพาะด้านทักษะในรายการงานเฉพาะใน หลักสูตร

7) จำนวนนั้นเปลี่ยนแปลงได้ตั้งแต่ไม่มีจนกระทั่งเพียงพอกับความต้องการ

ระดับของงานเฉพาะด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถแบ่งได้หลายระดับซึ่งระดับต่ำที่สุดคือ สามารถจำได้ ระดับที่สูงกว่าได้แก่ เข้าใจความหมาย สามารถนำหลักการไปใช้ วิเคราะห์หรือแยกแยะแนวคิดหรือความเห็น สังเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ให้เห็นภาพรวม ประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม

5. เขียนกฤตกรรมปลายทางและกฤตกรรมย่อย

กฤตกรรมปลายทาง (Terminal Performance Objective) หรือ TPO นั้นเป็นประโยคในลักษณะสรุปความทั้งหมด ซึ่งบรรยายอย่างชัดเจนในความหมายว่าผู้ฝึกควรจะมี ความสามารถทำอะไรได้ในขณะที่เขาปฏิบัติอยู่ในหลักสูตรของการฝึกอบรมของท่าน โดยแสดงความสำเร็จของงานเฉพาะหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนรู้จนจบหลักสูตรที่กำหนดไว้แล้ว เมื่อรู้อย่างแน่ชัดว่าต้องการให้ผู้ฝึกไปทางไหนก็สามารถทำให้ง่ายในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรและความต้องการการพัฒนาในเรื่องนั้น เพื่อช่วยให้ผู้ฝึกได้รับสิ่งที่ต้องการท่านควรจะพัฒนา กฤตกรรมปลายทางหนึ่งข้อสำหรับแต่ละงานเฉพาะในรายการงานเฉพาะในแต่ละเรื่อง การเขียนกฤตกรรมปลายทางที่ดีจะมี 3 ส่วนประกอบหลัก ดังนี้

ตารางที่ 2.3 การเขียนกฤตกรรมปลายทางที่ดี

กฤตกรรม	งานเฉพาะด้านความรู้	งานเฉพาะด้านทักษะ
1. ภายใต้งี้ออนไซซึ่งผู้ฝึกจำเป็นต้องปฏิบัติงานเฉพาะเพื่อแสดงสมรรถนะ	- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่นาและพืชพันธุ์	- ให้เครื่องเดินสายไฟฟ้าได้ดินและเครื่องมือ
2. การปฏิบัติของผู้ฝึกต้องแสดงให้เห็นจริง	- ประมาณดอกผลจากพืชพันธุ์	- ติดตั้งสายไฟฟ้า
3. เกณฑ์ตัดสินความสามารถของผู้ฝึก	- อยู่ในระหว่าง 10% ดอกผลแท้จริง	- เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานไฟฟ้าแห่งชาติ

6. กำหนดคำอธิบายและมาตรฐานรายวิชา

ตารางที่ 2.4 ตัวอย่างหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้น

รหัสวิชา 1101-31..	ชื่อวิชา ช่างบำรุงรักษารถยนต์	36 ชั่วโมง
คำอธิบายรายวิชา (นำมาจากคำอธิบายงาน Job Description) ศึกษาและปฏิบัติการบำรุงรักษาระบบต่าง ๆ ของรถยนต์ งานทั่วไป งานเครื่องยนต์ งานไฟฟ้า งานเครื่องล่างและงานส่งกำลังตามระยะที่กำหนด โดยใช้เครื่องมือทั่วไปและเครื่องมือพิเศษตามคู่มือผู้ใช้รถยนต์ (Owner's Manual)		
ที่	มาตรฐาน / กฤตกรรมปลายทาง (TPO)	เวลา/ ชม.
1	อธิบายหลักการบำรุงรักษาระบบต่าง ๆ ของรถยนต์ได้ 90 %	5
2	บำรุงรักษารถยนต์ในงานทั่วไปโดยใช้เครื่องมือทั่วไปและเครื่องมือพิเศษได้ตามคู่มือผู้ใช้รถยนต์ 100 %	5
3	บำรุงรักษาเครื่องยนต์โดยใช้เครื่องมือทั่วไปและเครื่องมือพิเศษได้ตามคู่มือผู้ใช้รถยนต์ 100 %	8
4	บำรุงรักษาระบบไฟฟ้ารถยนต์โดยใช้เครื่องมือทั่วไปและเครื่องมือพิเศษได้ตามคู่มือผู้ใช้รถยนต์ 100 %	5
5	บำรุงรักษาระบบเครื่องล่างรถยนต์โดยใช้เครื่องมือทั่วไปและเครื่องมือพิเศษได้ตามคู่มือผู้ใช้รถยนต์ 100 %	8
6	บำรุงรักษาระบบส่งกำลังรถยนต์โดยใช้เครื่องมือทั่วไปและเครื่องมือพิเศษได้ตามคู่มือผู้ใช้รถยนต์ 100 %	5
รวม		36

7. ขออนุมัติใช้หลักสูตร

7.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นของสถานศึกษา การดำเนินการเสนอขออนุมัติหลักสูตรต่อประธานอาชีวศึกษาจังหวัด ในขั้นตอนแรกให้สถานศึกษาเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร เพื่อดูแลด้านการพัฒนาหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นทุกประเภทวิชาของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ควรมีจำนวนประมาณ 7 – 10 คน หรือตามความเหมาะสม ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน ตัวอย่างองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร อาจเป็นดังนี้

- รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ฝ่ายวิชาการ) 1 คน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 1 คน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ/ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1-2 คน
- ผู้แทนครู 1 คน-อาจารย์ (กรรมการพัฒนาหลักสูตร) 2 คน

7.2 การนำเสนอหลักสูตรเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรของสถานศึกษา

เมื่อคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นของสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้คณะกรรมการนำเอกสารหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นเสนอประธานคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร เพื่อเชิญคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรร่วมประชุมทวนสอบความถูกต้อง เหมาะสมของหลักสูตรต่อไป

7.3 การดำเนินการของคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรของสถานศึกษา

การดำเนินการของคณะกรรมการชุดนี้จะเป็นผู้พิจารณาทวนสอบรายละเอียดของหลักสูตรก่อนที่สถานศึกษาจะนำเสนอประธานอาชีวศึกษาจังหวัดพิจารณาอนุมัติ โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้มีดังนี้

7.3.1 กำหนดเกณฑ์การพิจารณาหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้น เช่น

- องค์ประกอบและจำนวนของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร
- เป็นหลักสูตรที่เป็นความต้องการของชุมชน/ ท้องถิ่น
- กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล
- เอกสารและรายละเอียดที่ต้องนำเสนอเพื่อพิจารณาอนุมัติ เช่น รหัสวิชา

ชื่อวิชา คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานรายวิชา รายการเครื่องมือ อุปกรณ์ ฯลฯ

7.3.2 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาซีพนั้น ๆ เพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม/ ถูกต้องของหลักสูตร

7.3.3 ทวนสอบรายละเอียดของหลักสูตร หากเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมแล้ว ให้นำเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาและนำเสนอขออนุมัติต่อประธานอาชีวศึกษาจังหวัด หากเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขให้ส่งกลับคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพิจารณาปรับปรุงใหม่

7.4 การนำเสนอหลักสูตรเพื่อพิจารณาอนุมัติ

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรทวนสอบรายละเอียดของหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นำเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อพิจารณาและนำเสนอขออนุมัติต่อประธานอาชีวศึกษาจังหวัด

8. การประกันคุณภาพหลักสูตร

เป็นข้อกำหนดของกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สถานศึกษาต้องดำเนินการในอย่างน้อย 4 ประเด็น คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร ทรัพยากรประกอบการฝึกอบรม และความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

8.1 จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานสมรรถนะของรายวิชา

8.2 จัดให้มีระบบการบริหารหลักสูตร โดยจัดให้มีการติดตามประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน

8.3 จัดให้มีการประเมินความพร้อมของอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอน

8.4 จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของสถานประกอบการ สังคม และชุมชน

กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นตามกรอบมาตรฐาน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้เป็นคู่มือหรือแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพโดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ สังคม ชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงการที่นักศึกษานำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพเสริม การพัฒนางานในอาชีพเดิม การเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดย แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) สำรวจความต้องการอาชีพในท้องถิ่น 2) กำหนดคุณลักษณะอาชีพหรือการเขียนคำอธิบายลักษณะงานที่ต้องการ 3) วิเคราะห์อาชีพและเขียนรายการงานเฉพาะด้านทักษะ 4) วิเคราะห์งานเฉพาะและเขียนรายการงานเฉพาะด้านความรู้โดยการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ให้ระบุสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษาหลังจากผ่านการศึกษาด้านหลักสูตร ซึ่งต้องประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะปฏิบัติ ทักษะการคิด เจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

บริบทของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

1. ประวัติวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 35 พฤษภาคม 2513 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศจัดตั้ง “หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 34” ขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งเลขที่ 35 ถนนจกถนนธารณ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000 บนเนื้อที่ 15 ไร่ 2 งาน 364/10 ตารางวา เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 300 ชั่วโมง รวม 3 คณะวิชาคือ คณะวิชาอุตสาหกรรม คณะวิชาคหกรรม คณะวิชาพาณิชยกรรม วันที่ 14 กรกฎาคม 2513 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเปลี่ยนชื่อจากหน่วยอาชีพเคลื่อนที่ 34 เป็น “โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 34” สังกัดกองส่งเสริมอาชีพ กรมอาชีวศึกษา วันที่ 15 พฤศจิกายน 2515 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเปลี่ยนชื่อโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 34 เป็น “โรงเรียนสารพัดช่างอุบลราชธานี” สังกัดกองโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา ต่อมาวันที่ 7 มิถุนายน 2534 โรงเรียนสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้รับการปรับปรุงเป็น “วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี” สังกัดกองการศึกษาอาชีว กรมอาชีวศึกษา และวันที่ 21 ธันวาคม 2564 วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น “วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้อยู่ในหัวข้องานเปลี่ยนชื่อวิทยาลัยฯ ซึ่งจะมีบางข้อความใช้คำว่าวิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานีและบางข้อความใช้คำว่าวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

2. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

ปรัชญาคือ ล้ำเลิศคุณธรรม นวัตกรรมโดดเด่น มุ่งเน้นวิชาชีพเพื่อชุมชน ครองตนอย่างพอเพียง ก้าวทันเทคโนโลยี สถาบันชั้นนำสู่ประชาคมโลก วิสัยทัศน์คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนด้าน

วิชาชีพให้ได้คุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พันธกิจคือ 1) จัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยหลักสูตรที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย นวัตกรรมและใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ และการบริการชุมชน 4) ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมการปกครองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) อนุรักษ์และสืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ 1) ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ 3) พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ 4) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 5) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 6) พัฒนาคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

กลยุทธ์ของสถานศึกษา ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน ผลงานนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น 2) เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย 3) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การบริหารจัดการระบบ ข้อมูลสารสนเทศ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน แหล่งเรียนรู้ และศูนย์วิทยบริการ ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 4) การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสรณะ การพัฒนารายวิชา 5) การพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา สวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสม 6) คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย ด้านความรู้ ผู้เรียนมีสรณะในการเป็นผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพ อิสระ ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ และด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งในการจัดทำตามแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ.2564-2567 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดค่านิยมองค์กร (Core Value) โดยกำหนดเป็นโมเดล แสดงดังรูปที่ 2.6

รูปที่ 2.6 ค่านิยมองค์กร (Core Value) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี (งานวางแผนและงบประมาณ วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี)

จากรูปที่ 2.6 ค่านิยมองค์กร (Core Value) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี คือ UPC²: Together, We Create. หมายถึง U: Ultimate = เป็นเลิศ, U: Upgrade = ยกระดับ, P: Participation = มีส่วนร่วม, P: Proactive = ทำงานเชิงรุก, C: Creative = คิดสร้างสรรค์

3. สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี เปิดทำการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่หลากหลายคือ ประเภทวิชาที่เปิดทำการสอนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบด้วย สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างกลโรงงาน สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ประเภทวิชาที่เปิดทำการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบด้วย สาขาวิชาเทคนิคเครื่องกล สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ สาขางานเทคนิคการผลิต สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัล ประเภทวิชาที่เปิดทำการสอนในหลักสูตรระยะสั้นประกอบด้วย ประเภทวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหารและโภชนาการ เสริมสวย นวดแผนไทย และฝึกขับรถยนต์ (วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี, 2563)

วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2562 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2563 และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น รายละเอียดข้อมูลผู้เรียนและข้อมูลบุคลากร แสดงดังตารางที่ 2.5-2.12

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร สาขาวิชา และระดับชั้น ปีการศึกษา 2562

ระดับชั้น / สาขาวิชา	ระดับชั้นปีที่				หมายเหตุ
	1	2	3	รวม	
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.					
- งานยานยนต์	113	119	53	285	
- งานยานยนต์ (ทวิภาคี)	-	-	15	15	
- งานเครื่องมือกล (ทวิภาคี)	31	21	15	67	
- งานไฟฟ้ากำลัง	52	32	18	102	
- งานไฟฟ้ากำลัง (เรียนจำ)	33	-	-	33	
- งานอิเล็กทรอนิกส์	22	22	20	64	
- งานการบัญชี	17	17	27	61	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	26	37	20	83	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (เรียนจำ)	53	58	35	146	
รวม	347	306	203	856	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.	1	2	-	รวม	
- เทคนิคยานยนต์ (ปกติ) สายตรง	12	18	-	30	
- เทคนิคยานยนต์ (ปกติ) สาย ม. 6	17	13	-	30	
- เทคนิคการผลิต (ทวิภาคี) สายตรง	4	-	-	4	
- เทคนิคการผลิต (ทวิภาคี) สาย ม. 6	10	-	-	10	
- ไฟฟ้ากำลัง (ปกติ) สายตรง	9	11	-	20	
- ไฟฟ้ากำลัง (ปกติ) สาย ม. 6	22	18	-	40	
- เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ทวิภาคี) สายตรง	8	10	-	18	
- เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ทวิภาคี) สาย ม. 6	6	2	-	8	
- การบัญชี (ปกติ) สายตรง	13	5	-	18	
- การบัญชี (ปกติ) สาย ม. 6	4	19	-	23	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ทวิภาคี) สายตรง	8	10	-	18	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ทวิภาคี) สาย ม. 6	8	5	-	13	
- เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล (ทวิภาคี) สายตรง	-	-	-	-	
- เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล (ทวิภาคี) สาย ม. 6	-	-	-	-	
รวม	121	111	-	232	
รวมทั้งสิ้น	468	417	203	1,088	

ที่มา: งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ปีการศึกษา 2562

หลักสูตร	รุ่นที่			
	124/1	124/2	125/1	125/2
เสื้อสมัณนิยม 1	21	21	43	37
เสื้อสมัณนิยม 2	20	21	43	37
งานเย็บจักรอุตสาหกรรม	46	-	-	-
กางเกงสตรีสมัณนิยม 1	18	-	-	-
กางเกงสตรีสมัณนิยม 2	19	-	-	-
เสื้อเบ๊องตัน	16	23	-	-
กระโปรงเบ๊องตัน	16	23	-	-
ตัดผมชายเบ๊องตัน	60	65	55	62
ตัดผมชายไต้ลส์สมัณนิยม	60	87	55	62
ขนมอบยอคณิยม	25	25	56	60
ขนมไทยชาววัง	25	25	56	60
อาหารไทย	26	27	-	-
อาหารจานเดียว	26	27	-	-
สปาเพื่อสุขภาพแบบองค์รวมสปาตะวันตก	29	39	-	-
นวดไทยเพื่อสุขภาพ	19	20	20	20
ฝึกขับรถยนต์	30	30	27	24
เทคนิคการชอยผม	46	58	17	17
ชอยผม ตัดผม Advance	45	17	-	-
สระ-ชอย-เซ็ทผม	50	56	17	17
การทำเคมีและบำรุงรักษาเส้นผม	27	30	-	-
การเกล้าผม-ถักเปียสไต้ลส์สมัณนิยม	23	26	32	32
เสริมสวยเบ๊องตัน	-	48	48	58
ชอยผมขั้นพื้นฐาน	-	48	48	58
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนนวดแผนไทยและสปา	-	29	29	43
การเคาะหน้า นวดหน้าเรียว V shape	-	-	32	32
โครงการพิเศษ	181	157	56	111
ศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน เขต 5	744	683	580	586
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี	20	19	17	34
ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพันธ์	40	-	-	-
เสริมวิชาชีพ/แกนมัธยม	445	420	-	-
รวมทั้งสิ้น	2,077	1,917	1,231	1,350

ที่มา: งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

ตารางที่ 2.7 ข้อมูลผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันกลุ่มงานเสริมสวยจำแนกตามหลักสูตร
ปีการศึกษา 2562

หลักสูตร	รุ่นที่				การจำแนก หลักสูตร
	124/1	124/2	125/1	125/2	
ตัดผมชายเบื้องต้น	60	65	55	62	
ตัดผมชายสไตล์สมัยนิยม	60	87	55	62	ต้องเรียนหลักสูตร ตัดผมชายเบื้องต้น
เทคนิคการซอยผม	46	58	17	17	ต้องเรียนหลักสูตร ซอยผมขั้นพื้นฐาน
ซอยผม ตัดผม Advance	45	17	-	-	ต้องเรียนหลักสูตร ซอยผมขั้นพื้นฐาน
สระ-ซอย-เซ็ตผม	50	56	17	17	ต้องเรียนหลักสูตร ซอยผมขั้นพื้นฐาน
การทำเคมีและบำรุงรักษาเส้นผม	27	30	-	-	
การเกล้าผม-ถักเปียสไตล์สมัยนิยม	23	26	32	32	
เสริมสวยเบื้องต้น	-	48	48	58	
ซอยผมขั้นพื้นฐาน	-	48	48	58	
การเคาะหน้า นวดหน้าเรียวย V shape	-	-	32	32	
รวม	311	650	304	338	
รวมทั้งสิ้น	1,603				

ที่มา: งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

ตารางที่ 2.8 ข้อมูลผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร สาขางาน และระดับชั้น ปีการศึกษา 2563

ระดับชั้น / สาขาวิชา	ระดับชั้นปีที่				หมายเหตุ
	1	2	3	รวม	
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.					
- งานยานยนต์	78	113	119	310	
- งานยานยนต์ (ทวิภาคี)	-	-	-	-	
- งานเครื่องมือกล (ทวิภาคี)	17	31	21	69	
- งานไฟฟ้ากำลัง	32	52	32	116	
- งานไฟฟ้ากำลัง (เรียนจำ)	-	33	-	33	
- งานอิเล็กทรอนิกส์	14	22	22	58	
- งานการบัญชี	19	17	17	53	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	30	26	37	93	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (เรียนจำ)	-	53	58	111	
รวม				843	

ตารางที่ 2.8 ข้อมูลผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร สาขางาน และระดับชั้น ปีการศึกษา 2563 (ต่อ)

ระดับชั้น / สาขาวิชา	ระดับชั้นปีที่				หมายเหตุ
	1	2		รวม	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.					
- เทคนิคยานยนต์ (ปกติ) สายตรง	14	12	-	26	
- เทคนิคยานยนต์ (ปกติ) สาย ม. 6	14	17	-	31	
- เทคนิคการผลิต (ทวิภาคี) สายตรง	2	4	-	6	
- เทคนิคการผลิต (ทวิภาคี) สาย ม. 6	6	10	-	16	
- ไฟฟ้ากำลัง (ปกติ) สายตรง	8	9	-	17	
- ไฟฟ้ากำลัง (ปกติ) สาย ม. 6	21	22	-	43	
- เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ทวิภาคี) สายตรง	11	8	-	19	
- เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ทวิภาคี) สาย ม. 6	14	6	-	20	
- การบัญชี (ปกติ) สายตรง	9	13	-	22	
- การบัญชี (ปกติ) สาย ม. 6	4	4	-	8	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ทวิภาคี) สายตรง	-	8	-	8	
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ทวิภาคี) สาย ม. 6	-	8	-	8	
- เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล (ทวิภาคี) สายตรง	13	-	-	13	
- เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล (ทวิภาคี) สาย ม. 6	13	-	-	13	
รวม	-	-	-	250	
รวมทั้งสิ้น				1,093	

ที่มา: งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

ตารางที่ 2.9 ข้อมูลผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ปีการศึกษา 2563

หลักสูตร	รุ่นที่			
	126/1	126/2	127/1	127/2
อาหารไทย	51	-	52	68
ขนมไทยชาววัง	51	-	52	-
อาหารว่างยอดนิยม	-	48	-	68
ขนมอบยอดนิยม	-	48	-	-
เสื่อสมัณนิยม 1	21	-	-	-
เสื่อสมัณนิยม 2	31	-	-	-

ตารางที่ 2.9 ข้อมูลผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ปีการศึกษา 2563 (ต่อ)

หลักสูตร	รุ่นที่			
	126/1	126/2	127/1	127/2
ชุดติดกัน 1	20	-	-	-
ชุดติดกัน 2	30	-	-	-
สระผม เช็ดผม 1	21	21	15	16
สระผม เช็ดผม 2	21	21	15	16
การนวดหน้า-แต่งหน้าขั้นพื้นฐาน	15	15	19	22
เกล้าผม-ถักเปียสไตล์สมัยนิยม	15	15	20	23
ซอยผม ตัดผม Advance	-	-	20	23
เสริมสวยเบื้องต้น	42	62	19	-
ซอยผมขั้นพื้นฐาน	42	62	25	31
การทำเคมีและบำรุงรักษาเส้นผม	-	-	25	31
ตัดผมชายเบื้องต้น	48	60	60	64
ตัดผมชายสไตล์สมัยนิยม	48	60	60	64
เสื่อเบื้องต้น	-	-	-	36
ออกแบบเสื่อผ้าแพชั่น	-	-	-	36
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนนวดแผนไทยและสปา	40	49	-	-
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (ระดับต้น)	-	-	22	-
ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เริ่มเรียน	-	-	-	23
การดูแลร่างกายหลังคลอดบุตร	-	-	-	31
นวดไทยเพื่อสุขภาพ	20	20	20	14
ฝึกขับรถยนต์	27	21	10	-
โครงการพิเศษ	-	-	262	174
ศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน เขต 5	744	666		468
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี	17	16	20	20
เสริมวิชาชีพ/แกนมัธยม	498	478	-	-
ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ	181	426	-	-
รวม	1,983	2,088	1,408	1,410

ที่มา: งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

ตารางที่ 2.10 ข้อมูลผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยาสันกลุ่มงานเสริมสวยจำแนกตามหลักสูตร
ปีการศึกษา 2563

หลักสูตร	รุ่นที่				การจำแนก หลักสูตร
	126/1	126/2	127/1	127/2	
สระผม เซ็ทผม 1	21	21	15	16	
สระผม เซ็ทผม 2	21	21	15	16	ต้องเรียนหลักสูตร สระผม เซ็ทผม 1
การนวดหน้า-แต่งหน้าขั้นพื้นฐาน	15	15	19	22	
เกล้าผม-ถักเปียสไตล์สมัยนิยม	15	15	20	23	
ซอยผม ตัดผม Advance	-	-	20	23	ต้องเรียนหลักสูตร ซอยผมขั้นพื้นฐาน
เสริมสวยเบื้องต้น	42	62	19	-	
ซอยผมขั้นพื้นฐาน	42	62	25	31	
การทำเคมีและบำรุงรักษาเส้นผม	-	-	25	31	
ตัดผมชายเบื้องต้น	48	60	60	64	
ตัดผมชายสไตล์สมัยนิยม	48	60	60	64	ต้องเรียนหลักสูตร ตัดผมชายเบื้องต้น
รวม	252	316	278	290	
รวมทั้งสิ้น	1,136				

ที่มา: งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

ตารางที่ 2.11 ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2562

ชื่อบุคลากร	จำนวน (คน)	จำแนกตามวุฒิการศึกษา						หมายเหตุ
		ต่ำกว่าม.6	ปวช./ม.6	ปวส./อนุปริญญา	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก	
ข้าราชการครู								
- ผู้บริหาร	5	-	-	-	-	4	1	
- ข้าราชการครู	32	-	-	-	10	21	1	
รวม	37	-	-	-	10	25	2	
ลูกจ้างประจำ								
- ทัวไป/สนับสนุน	3	2	-	1	-	-	-	
รวม	3	2	-	1	-	-	-	
พนักงานราชการ								
- ทำหน้าที่สอน	10	-	-	-	8	2	-	
รวม	10				8	2		
ลูกจ้างชั่วคราว								
- ทำหน้าที่สอน	12	-	-	1	11	-	-	
- ทัวไป/สนับสนุน	21	2	-	8	11	-	-	
รวม	33	2	-	9	22	-	-	
รวมทั้งสิ้น	83	4	-	10	40	27	2	

ที่มา: งานบุคลากร วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

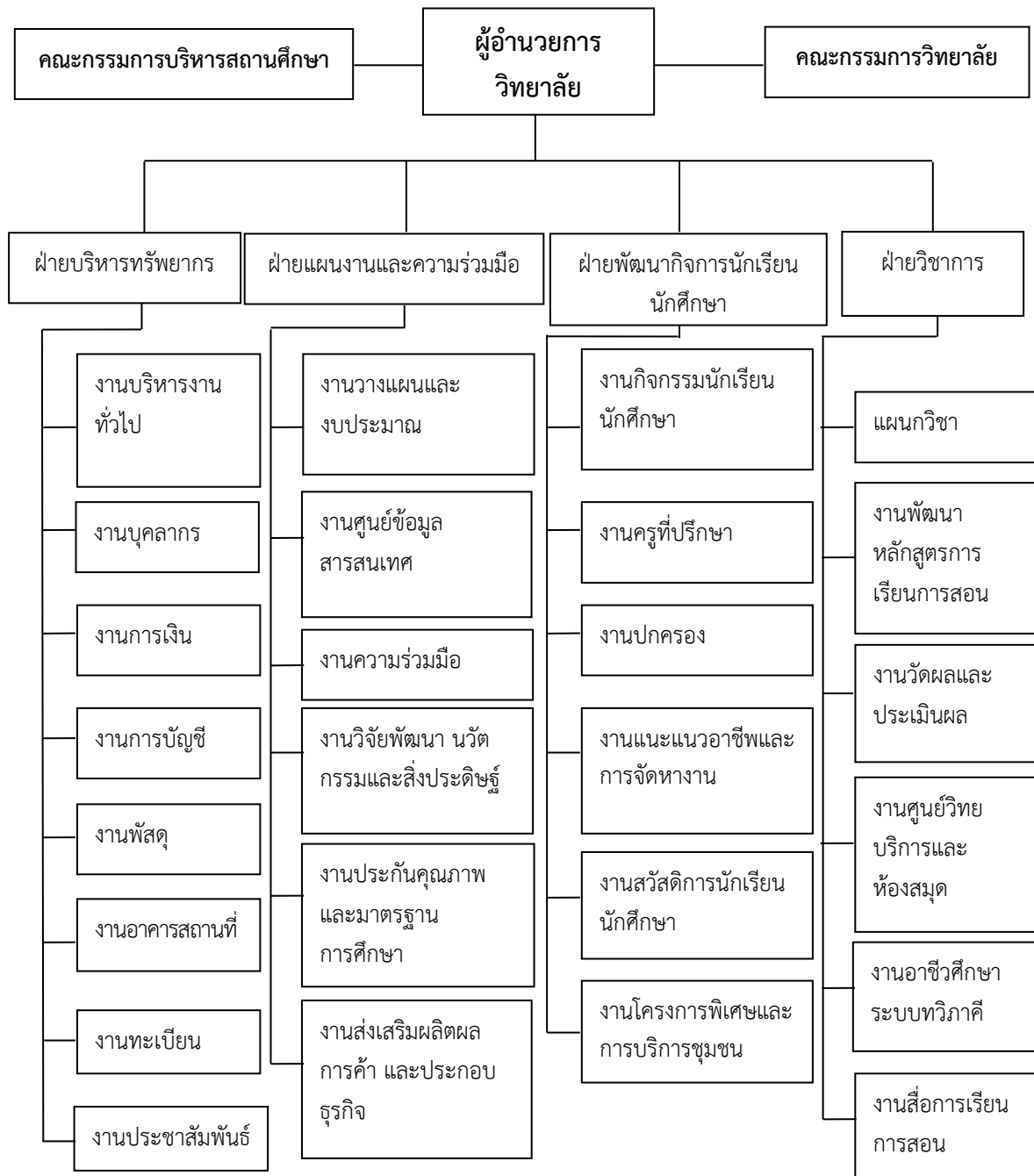
ตารางที่ 2.12 ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2563

ข้อมูลบุคลากร	จำนวน (คน)	จำแนกตามวุฒิการศึกษา						หมายเหตุ
		ต่ำกว่าม.6	ปวช./ม.6	ปวส./อนุปริญญา	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก	
ข้าราชการครู								
- ผู้บริหาร	5	-	-	-	-	4	1	
- ข้าราชการครู	27	-	-	-	9	17	1	
รวม	32	-	-	-	9	21	2	
ลูกจ้างประจำ								
- ทัวไป/ สนับสนุน	3	2	-	1	-	-	-	
รวม	3	2	-	1	-	-	-	
พนักงานราชการ								
- ทำหน้าที่สอน	10	-	-	-	8	2	-	
รวม	10				8	2	-	
ลูกจ้างชั่วคราว								
- ทำหน้าที่สอน	19	-	-	1	18	-	-	
- ทัวไป/สนับสนุน	24	3	-	11	10	-	-	
รวม	43	3	-	12	28	-	-	
รวมทั้งสิ้น	88	5	-	13	45	23	2	

ที่มา: งานบุคลากร วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี

4. โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา

ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาและภาระงาน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีจึงกำหนดโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษา แสดงดังรูปที่ 2.7

รูปที่ 2.7 โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา

5. ข้อมูลผลงานดีเด่นของสถานศึกษา

5.1 ความดีเด่นของสถานศึกษา

5.1.1 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับอาชีวศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2563

5.1.2 สถานศึกษาได้รับรางวัลพระราชทานการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพดีเยี่ยมจนได้รับรางวัลพระราชทาน 3 ครั้ง ในเวลา 10 ปี ปีการศึกษา 2549, 2553, 2557

5.1.3 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาวิชาชีพขนาดใหญ่ ปีการศึกษา 2557

5.1.4 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับอาชีวศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2556

5.1.5 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาวิชาชีพขนาดใหญ่ปีการศึกษา 2553

5.1.6 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษาพอเพียง ปีการศึกษา 2552

5.1.7 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 2549

5.1.8 สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษาดีเด่น ปี พ.ศ. 2534

5.2 รางวัลนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

5.2.1 รางวัลชนะเลิศ เครื่องช่วยแช่ข้าวและบ่มข้าวด้วยวิธีการนึ่งด้วยไอน้ำเพื่อทำข้าวฮางนอก การประกวดคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา รอบแชมป์ชิงแชมป์ ประจำปี 2563 โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

5.2.2 รางวัลชมเชยและรางวัล Popular Vote เครื่องช่วยแช่ข้าวและบ่มข้าวด้วยวิธีการนึ่งด้วยไอน้ำเพื่อทำข้าวฮางนอก การประกวดนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์พลังงานไฟฟ้า ภายใต้โครงการนักประดิษฐ์พิชิตโควิดเพื่อชุมชนปี 1 ประจำปี 2563

5.2.3 รางวัลเหรียญทอง เครื่องผลิตไข่ฝึ้งแบบใช้หม้อต้มประหยัดพลังงาน สำนักงานวิจัยแห่งชาติ I-NEW Gen Arword 2020 ระดับอาชีวศึกษา ประจำปี 2563

5.2.4 รางวัลเหรียญทอง เครื่องช่วยมัดด้ามไม้กวาด สำนักงานวิจัยแห่งชาติ I-NEW Gen Arword 2020 ระดับอาชีวศึกษา ประจำปี 2563

5.2.5 รางวัลชนะเลิศ เครื่องย้อมสีเส้นไหมและเส้นฝ้าย V.2 การประกวดคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ภาคอีสาน ประจำปี 2563 โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

5.2.6 รางวัลชมเชย รายการแข่งขันผลงานสิ่งประดิษฐ์ หนึ่งนวัตกรรมหนึ่งอาชีวะระดับชาติ ประจำปี 2562

5.2.7 รางวัล INNO AWARDS ผลงานเครื่องช่วยบริหารแขนหัวไหล่ ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.หรือเทียบเท่า) ประจำปี 2561 โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

5.2.8 รางวัล INNO AWARDS ผลงานเก้าอี้ช่วยบริหารขาและข้อเท้า ระดับ อาชีวศึกษา (ปวช.หรือเทียบเท่า) ประจำปี 2561 โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.)

5.2.9 รางวัลเหรียญทองระดับนานาชาติจากประเทศมาเลเซีย I-ENVEX 2561

5.2.10 รางวัลชนะเลิศระดับชาติการประกวดผลงานสิ่งประดิษฐ์ รางวัลนักคิด สิ่งประดิษฐ์รุ่นใหม่ ประจำปี 2561 โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

5.2.11 รางวัลระดับชาติสิ่งประดิษฐ์ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา Sport Science 2018 ประจำปี 2561 โดยสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5.2.12 รางวัลสุดยอดสิ่งประดิษฐ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ประจำปี 2561 รางวัล ยอดเยี่ยมด้านนำไปใช้จริง ผลงานเครื่องกวักไหมและปั่นหลอดด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ โดยกรม พัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

5.2.13 รางวัลสุดยอดสิ่งประดิษฐ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ประจำปี 2561 รางวัล ยอดเยี่ยมด้านนำไปใช้จริง ผลงานการออกแบบและสร้างเครื่องผลิตไผ่แบบใช้หม้อต้มประหยัด พลังงาน โดยกรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

5.2.14 รางวัลสุดยอดสิ่งประดิษฐ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ประจำปี 2561 รางวัล ยอดเยี่ยมด้านนำไปใช้จริง ผลงานเครื่องย้อมสีเส้นไหมและฝ้ายแบบใช้หม้อต้มประหยัดพลังงาน โดย กรมพัฒนา พลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

5.2.15 รางวัลชมเชยระดับประเทศ ผลงานเครื่องย้อมสีเส้นไหมและเส้นฝ้ายแบบใช้ หม้อต้ม กิจกรรมการประกวดหนึ่งอาชีวะ หนึ่งนวัตกรรม เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ภายใต้ โครงการเสริมสร้างศักยภาพ ประจำปี 2561

5.2.16 รางวัลระดับดีเด่น สุดยอดสิ่งประดิษฐ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงานดีเด่น โครงการงานเครื่องผลิตไบโอดีเซลขนาดเล็ก วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องเมจิก 2 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

5.3 รางวัลผู้บริหาร ครู บุคลากรและนักเรียนนักศึกษา

5.3.1 นายนิรันดร์ สมมุติ ได้รับการคัดเลือกเพื่อรับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครูสุชาติ ประจำปี 2564 โดย ครูสภา

5.3.2 นายนิรันดร์ สมมุติ รับโล่รางวัลและเกียรติบัตร ผู้บริหารสถานศึกษาดีศรี อาชีวศึกษา ประจำปี พ.ศ.2564 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ

5.3.3 นายนิรันดร์ สมมุติ รับโล่รางวัล ผู้บริหารการศึกษาดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 โดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

5.3.4 นายนิรันดร์ สมมุติ โล่เกียรติคุณ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบในการ ดำเนินงานตามนโยบายสะพานเชื่อมโยงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการอาชีวศึกษา ประจำปี พ.ศ.2561

5.3.5 นายนิรันดร์ สมมุติ รับโล่รางวัลเชิดชูเกียรติ เป็นบุคคลต้นแบบตัวอย่างแห่งปี สาขาผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น โครงการเทิดพระเกียรติองค์ราชัน รัฐ ราษฎร์ ร่วมใจกักตื้อ ทำความดี คืบคูณแผ่นดิน ร้อยดวงใจถวายพ่อของแผ่นดิน ตามรอยพระยุคลบาท ประจำปี พ.ศ.2562

5.3.6 นายนิรันดร์ สมมุติ รับโล่รางวัลงานประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าดีเด่น ประจำปี 2562 ด้านความสำเร็จในอาชีพภาคราชการ โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

5.3.7 นายชลอ พลนิล ครูวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ได้รับการคัดเลือกเพื่อรับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครูสตุติ ประจำปี 2558 โดย ครูสภา

5.3.8 นางสาวเรือง ทองอันซา นักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน ได้รับรางวัลนักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ปีการศึกษา 2564

5.3.9 นายกฤษฎา บุญมาทน นักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน ได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับชาติ ทักษะการแต่งหน้าและเกล้าผมเจ้าสาว ประจำปีการศึกษา 2564

5.3.10 นายรณชัย พวงอินทร์ ได้รับรางวัลนักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ปีการศึกษา 2563

5.3.11 นางสาวขจิรวรรณ ดวงแก้ว ได้รับรางวัลเยาวสตรีไทยดีเด่น ในงานวันสตรีไทย ประจำปี 2563

5.3.12 นางสาวขจิรวรรณ ดวงแก้ว ได้รับรางวัลชมเชยนักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2563

5.3.13 นางสาวสุนันท์ บุญจอง ได้รับรางวัลเยาวสตรีไทยดีเด่น ในงานวันสตรีไทย ประจำปี 2562

5.3.14 นายสุทธิพงษ์ คำแก้ว และนางสาวขจิรวรรณ ดวงแก้ว ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 การแข่งขัน กีฬามากล้อมคู่ผสม ในการแข่งขันกีฬาอาชีวะเกมส์ ระดับชาติ ครั้งที่ 15 ประจำปี 2562

5.3.15 นางสาวสุนันท์ บุญจอง ได้รับรางวัลนักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2561

5.3.16 นายอิทธิกนต์ ไชยเดช ได้รับรางวัลนักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ปีการศึกษา 2560

5.3.17 นายชริวิธ ไชยเดช ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การออกแบบทรงผมสุภาพสตรีบ๊อบเท ระดับชาติ ปีการศึกษา 2558

5.3.18 นายสิทธิศักดิ์ สุพร ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การออกแบบเกล้าผมเจ้าสาว ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2558

5.3.19 นายอำนาจ ทิพามาตร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การออกแบบทรงผม สุภาพบุรุษ รองทรงสูง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2558

5.3.20 นายชัชชนันท์ นามวิชา ได้รับรางวัลนักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ประจำปีการศึกษา 2556

5.3.21 นายพรชัย การะนนท์ ได้รับรางวัลนักรักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ปีการศึกษา 2555

5.3.22 นายอนุสิษฐ์ วงศ์คำ ได้รับรางวัลนักรักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ปีการศึกษา 2554

5.3.23 นายอนุพงศ์ ผ่าลายทอง ได้รับรางวัลนักรักศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาวิชาชีพ ปีการศึกษา 2553

5.4 รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประจำปี 2562

รายงานการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ในแต่ละมาตรฐานและประเด็นการประเมิน ดังนี้

5.4.1 มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

1) ด้านความรู้ รายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) ผลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ก. เชิงปริมาณ

- จำนวนผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ (ปวช.3) จำนวน 229 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86.09 %

- จำนวนผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) จำนวน 177 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 87.19 %

ข. เชิงคุณภาพ

- ผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) คิดเป็นร้อยละ 86.09

- ผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) คิดเป็นร้อยละ 87.19

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการ หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน ชุมชนและผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ยอมรับ ยกย่อง วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ที่ผู้เรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษา อยู่ในระดับดี

(2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

ก. เชิงปริมาณ

- จำนวนผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติ ด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ประกอบด้วยการทดสอบด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 95 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 155 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา (V-NET) ประกอบด้วยการทดสอบด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 74.81 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 62.50 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 69.51

ค. ผลสะท้อน

- สถาบันทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ให้การยอมรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (V-NET)

2) ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ

ก. เชิงปริมาณ

- ผู้เรียนที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 120 คน และผู้เรียนที่สำเร็จสู่การเป็นผู้ประกอบการหรืออาชีพอิสระ จำนวน 95 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ผลการประเมินศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ระดับจังหวัดมีผลการประเมินระดับ 4 ดาว ระดับภาคมีผลการประเมินระดับ 4 ดาว ระดับชาติมีผลการประเมินระดับ 2 ดาว

ค. ผลสะท้อน

- มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาศึกษาดูงานในสถานศึกษาจำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคนิคกันทรารมย์, วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

(2) ผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพ

ก. เชิงปริมาณ

- จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะวิชาชีพ ระดับสถานศึกษา จำนวน 23 คน ระดับจังหวัด จำนวน 23 คน ระดับภาค จำนวน 1 คน ระดับชาติ จำนวน 1 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพระดับสถานศึกษา จำนวน 8 ทักษะ ระดับจังหวัดจำนวน 8 ทักษะ ระดับภาคจำนวน 3 ทักษะ ระดับชาติจำนวน 3 ทักษะ

ค. ผลสะท้อน

- จากการส่งเสริมให้มีการแข่งขันทักษะวิชาชีพ ทักษะวิชาพื้นฐาน และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าประกวดแข่งขันทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก ได้รับการยอมรับจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม

จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การดูแลและแนะแนวผู้เรียน

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (S-MIS) จนมีผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2562 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 141 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 97 คน รวมทั้งสิ้น 238 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 53.62 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 39.92 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 47.04 ที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีเป็นสถานศึกษาที่นำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อใช้ในการลดปัญหาการออกกลางคันอย่างยั่งยืนของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน มีความเชื่อมั่นต่อระบบการดูแลผู้เรียน เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนได้จบการศึกษาตามหลักสูตร

(2) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ก. เชิงปริมาณ

- จำนวนผู้เรียนที่มี คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แบ่งเป็นระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 502 คน ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 415 คน ที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

ข. เชิงคุณภาพ

- ร้อยละ 90 ของผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จากผลการประเมินกิจกรรมองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.) โดยได้รับผลการประเมินในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือระดับเหรียญทอง

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี เป็นสถานศึกษาขนาดกลางที่ได้รับรางวัลองค์กรมาตรฐานดีเด่นระดับเหรียญทอง จากการประชุมวิชาการองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.) ระดับภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(3) การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

ก. เชิงปริมาณ

- จำนวนผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมามีงานทำในสถานประกอบการ หน่วยงานองค์กรภาครัฐ และเอกชน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอิสระ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 99 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 131 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 230 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ปีที่ผ่านมาวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา ที่มีงานทำ ประกอบอาชีพอิสระและการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 84.85 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 78.63

ค. ผลสะท้อน

- ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี เป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และผู้ปกครอง ในการประกอบอาชีพอิสระและการศึกษาเป็นอย่างดี

4) จุดเด่น

วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาใน ปีการศึกษา 2561 และมีงานทำในสถานประกอบการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ประกอบอาชีพอิสระและศึกษาต่อ ร้อยละ 81.31

5) จุดที่ควรพัฒนา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามช่วยเหลือผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วยังไม่มีงานทำหรือศึกษาต่อคิดเป็น 100%

6) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีภาวะผู้นำ กล้าแสดงออก และมีจิตใต้สำนึกที่ดี

5.4.2 มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

1) ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีประเภทวิชาที่จัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรอย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของหลักสูตรทั้งหมด

ข. เชิงคุณภาพ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีผลการประเมินการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของหลักสูตรทั้งหมด

ค. ผลสะท้อน

- สถานประกอบการภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน ภาคเรียนที่ 1/2562 ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกช่างยนต์ (ระบบทวิภาคี) 5 แห่ง แผนกช่างกลโรงงาน (ระบบทวิภาคี) 1 แห่ง แผนกช่างยนต์ 13 แห่ง แผนกไฟฟ้ากำลัง 6 แห่ง แผนกอิเล็กทรอนิกส์ 10 แห่ง แผนกคอมพิวเตอร์

ธุรกิจ 7 แห่ง แผนกบัญชี 6 แห่ง ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แผนกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ระบบทวิภาคี) 5 แห่ง แผนกคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์(ระบบทวิภาคี) 4 แห่ง แผนกช่างยนต์ 12 แห่ง แผนกไฟฟ้ากำลัง 8 แห่ง แผนกบัญชี 7 แห่ง รวมภาคเรียนที่ 1/2562 จำนวน 84 แห่ง ภาคเรียนที่ 2/2562 ระดับชั้น ปวช. แผนกงานยานยนต์ (ระบบทวิภาคี) 1 แห่ง ระดับชั้น ปวส. แผนกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ระบบทวิภาคี) 5 แห่ง แผนกเทคนิคการผลิต (ระบบทวิภาคี) 3 แห่ง แผนกคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (ระบบทวิภาคี) 6 แห่ง รวมภาคเรียนที่ 2/2562 จำนวน 15 แห่ง

(2) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาหรือปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม

ก. เชิงปริมาณ

- สาขาวิชาที่มีการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาหรือปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 8 สาขา คือ ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้แก่ สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาการบัญชี ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้แก่ สาขาไฟฟ้ากำลัง (สายตรง, สาย ม.6) สาขาคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (ทวิภาคีสายตรง, ทวิภาคีสาย ม.6) สาขาเทคนิคการผลิต (ทวิภาคีสายตรง, ทวิภาคีสาย ม.6) สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ทวิภาคีสายตรง, ทวิภาคีสาย ม.6) สาขาการบัญชี (สายตรง, สาย ม.6)

ข. เชิงคุณภาพ

- สาขาวิชาที่มีการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาหรือปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 66.67

ค. ผลสะท้อน

- สถานศึกษาได้มีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างต่อเนื่องทำให้ องค์กร หน่วยงานภายนอกและสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เช่น การทำความร่วมมือในการจัดการศึกษาเรียนร่วม จำนวน 5 สถานศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ โรงเรียนพุทธเมตตาวิทยา โรงเรียนวิจิตรพิทยา โรงเรียนสำโรงวิทยาคาร

2) ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 83 แผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ ด้านการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ร้อยละ 98.75 แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดการใช้สื่อเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ร้อย

ละ 98.75 แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีที่หลากหลาย ร้อยละ 98.75

ข. เชิงคุณภาพ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และอยู่ในระดับคุณภาพ ดี

ค. ผลสะท้อน

- องค์กร หน่วยงานภายนอกและสถานประกอบการยอมรับในการจัดแผนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ปัจจุบันมีสถานประกอบการเข้าร่วมทำความร่วมมือจำนวน 24 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิควิชาชีพอีสานบุรี ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพันธ์ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนวัดไร่ไฉญ,โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 โรงเรียนบ้านโคกสว่าง บริษัทโตโยต้าดีเยี่ยม ศูนย์บริการรถยนต์ 1997 โรงกลึงเอกชัย โรงกลึงช่างวุฒิ เคเอ็นคาร์เซอร์วิส (อยู่ช่าง) ร้านโออะไหล่แต่งเอ็มทู ร้านเซอร์วิสคอมพิวเตอร์ แอนอิลีทริกส์ บริษัท คิงส์ อินเทลลิเจนท์ เทคโนโลยี จำกัด ร้านพีแอนด์พี บริษัทโตโยต้า ดีเยี่ยม จำกัด โรงเรียนบ้านท่าช้าง โรงเรียนวิจิตรพิทยาศาสตร์ โรงเรียนสำโรงวิทยาคาร บริษัท เวอร์เท็กซ์ แอพพารเอล จำกัด ร้านไอทีสร้างศิลป์ บริษัท ยูนิตี้ไอที ซิสเต็ม จำกัด

(2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ก. เชิงปริมาณ

- จำนวนครูผู้สอนที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 48 คน และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ข. เชิงคุณภาพ

ครูผู้สอนที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 93.75 และครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ค. ผลสะท้อน

- การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ต่อผู้เรียน ส่งผลให้เป็นที่พึงพอใจต่อสถานประกอบการ ชุมชน และผู้ปกครอง

(3) การจัดการเรียนการสอน

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามสาขาวิชา จำนวน 48 คน ครูที่มีแผนการจัดการเรียนรู้ครบทุกรายวิชาที่สอนจำนวน 48 คน ครูที่จัดการเรียนการสอนตรงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลายจำนวน 48 คน ครูที่ใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 48 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ครูผู้สอนที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 98.75

ค. ผลสะท้อน

- ครูผู้สอนมีวุฒิตรงตามสาขาวิชาและมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

(4) การบริหารจัดการชั้นเรียน

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีครูที่จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่มีข้อมูลสารสนเทศหรือเอกสารประจำชั้นเรียน และรายวิชาเป็นปัจจุบัน จำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่ใช้เทคนิควิธีการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่ใช้วิธีเสริมแรงให้ผู้เรียน จำนวน 48 คน และครูผู้สอนที่ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 48 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ครูผู้สอนที่มีคุณภาพในการบริหารจัดการชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 98.75

ค. ผลสะท้อน

- ครูผู้สอนมีการจัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยมีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) จนเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง

(5) การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ

ก. เชิงปริมาณ

- ครูผู้สอนที่จัดทำแผนการพัฒนาตนเองและเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 45 คน ครูที่ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างน้อย 12 ชั่วโมงต่อปีจำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่นำผลการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่มีผลงานจากการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพจำนวน 48 คน ครูผู้สอนที่มีนวัตกรรมจากการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพได้รับการเผยแพร่ จำนวน 5 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- ครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 100

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีบุคลากรที่พัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

(6) การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 35 ห้อง

ข. เชิงคุณภาพ

- ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ห้องเรียนทั้งหมด

ค. ผลสะท้อน

- ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านการบริหารจัดการ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านการบริหารจัดการ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการตามโครงสร้างการทำงานที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดจำนวน 4 ฝ่าย ที่มีประสิทธิภาพ

ข. เชิงคุณภาพ

- ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศมีการประเมินประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการนำผลจากการประเมินไปใช้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

ค. ผลสะท้อน

- สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ โดยการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี และได้มีการเพิ่มเติมระบบงานให้ครอบคลุมข้อมูล และกระบวนการทำงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันระบบสามารถประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ ข้อมูลการมาเรียนและเข้าเรียนของนักเรียนนักศึกษา การจัดทำโครงการสอน การบันทึกหลังการสอน และการวัดผลประเมินผลของครูผู้สอน วิเคราะห์คะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนนักศึกษา เพิ่มสะสมผลงานของนักเรียนนักศึกษา การวิเคราะห์นักเรียนนักศึกษากลุ่มเสี่ยง ข้อมูลการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา และข้อมูลพื้นฐานอื่นที่จำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษา

(2) อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานหรืองานฟาร์ม

ก. เชิงปริมาณ

- อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานที่ได้รับการพัฒนา มีห้องเรียน-ห้องปฏิบัติการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดของสถานศึกษา 45 ห้อง ห้องเรียน-ห้องปฏิบัติการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในการจัดการเรียนการสอน 35 ห้อง และห้องเรียน-ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการพัฒนาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 13 ห้อง ผลการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100

ข. เชิงคุณภาพ

- ผลการประเมินการให้บริการ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานเพียงพอต่อความต้องการในการใช้งานของผู้เรียนและผู้รับบริการ

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีมีอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน เป็นที่พึงพอใจผู้เรียน หรือผู้ปกครอง หรือชุมชน มีการขอใช้อาคารสถานที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น บริษัท เกียรติสุนทรที่อุบลราชธานี จำกัด โรงเรียนเซ็นทรัลบริรักษ์อินเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี ฯลฯ

(3) ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

ก. เชิงปริมาณ

- ระบบสาธารณูปโภค พื้นฐาน ประกอบด้วยระบบส่งกำลัง จำนวน 2 จุด ระบบควบคุม จำนวน 8 จุด ระบบไฟฟ้าภายในอาคารของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน 50 จุด วัสดุอุปกรณ์ของระบบไฟฟ้าอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จำนวน 50 จุด ระบบประปา จำนวน 4 จุด จุดบริการน้ำดื่ม จำนวน 2 จุด ช่องทางเดินหรือระบบคมนาคม จำนวน 2 เส้นทาง ระบบระบายน้ำ จำนวน 3 จุด ระบบกำจัดขยะจำนวน 5 จุด ระบบการสื่อสารภายใน จำนวน 3 จุด และระบบรักษาความปลอดภัย จำนวน 8 จุด

ข. เชิงคุณภาพ

ผลการประเมินการระบบการบริหารจัดการข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมของวิทยาลัยสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ค. ผลสะท้อน

- ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนที่ใช้บริการระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานภายในวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีความพึงพอใจ ในระบบและผู้รับผิดชอบที่สามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดปัญหาขัดข้อง

(4) แหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการ

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีแหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการในการค้นคว้า การศึกษาด้วยตัวเอง โดยมีผู้เข้ารับบริการเป็นจำนวนมาก ประกอบด้วยผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 263 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

จำนวน 181 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน และผู้ที่สนใจ จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ข. เชิงคุณภาพ

- ผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการภายในวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีความพึงพอใจ ในการให้บริการ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการใช้บริการ มีวารสาร และหนังสือที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้ให้บริการ

ค. ผลสะท้อน

- ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ที่ใช้บริการแหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการภายในวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีความพึงพอใจในการให้บริการ

(5) ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการใช้งานด้านสารสนเทศภายในสถานศึกษา

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตควบคุมพื้นที่การใช้งานของสถานศึกษาจำนวน 18 จุด และมีความเร็วอยู่ที่ 300 Mbps มีระบบสารสนเทศเชื่อมโยงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา มีระบบสารสนเทศเชื่อมโยงการบริหารจัดการภายนอกจำนวน 8 จุด ได้แก่ ระบบ ศธ.02 ออนไลน์ ระบบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ระบบศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาแบบครบวงจร GF, Fix it center, V-cop, ID Plan, ระบบรายงานผู้ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตควบคุมพื้นที่การใช้งานได้

ข. เชิงคุณภาพ

- ผลการประเมินการใช้งานด้านสารสนเทศภายในสถานศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่

ค. ผลสะท้อน

- ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่และนักเรียนนักศึกษา ได้ใช้งานระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและการค้นคว้าข้อมูล การเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานภายในและภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้

4) ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การจัดการอาชีวศึกษาสู่ระบบทวิภาคี

ก. เชิงปริมาณ

- สาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี จำนวน 4 สาขาวิชา คือ แผนกวิชาช่างยนต์ แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ แผนกวิชาเทคนิคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้เรียนที่ศึกษาในระบบทวิภาคี จำนวน 138 คน

ข. เชิงคุณภาพ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ดำเนินการลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการในพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดำเนินการติดตามนิเทศนักศึกษาในสถานประกอบการและสรุปรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในปี พ.ศ.2562 โดยได้ดำเนินการตามโครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ ตรงตามความต้องการ การเพิ่มปริมาณผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้น ทำความร่วมมือ (MOU) กับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการวางแผนการฝึกอาชีพ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ โดยมีสถานประกอบการที่ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) จำนวน 24 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิควิชาชีพจำปาสัก ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคน พิกการบ้านทองพูนเผ่าพนัส ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนวัดไร่ไฉน้อย โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 โรงเรียนบ้านโคกสว่าง บริษัทโตโยต้าดีเยี่ยม ศูนย์บริการรถยนต์ 1997 โรงกลึงเอกชัย โรงกลึงช่างวุฒิ เคเอ็นคาร์เซอร์วิส (อู่ ช่างนุ) ร้าน O อะไหล่แต่ง M2 ร้านเซอร์วิสคอมพิวเตอร์ แอนอิลีทริกส์ บริษัท คิงส์ อินเทลลิเจนท์ เทคโนโลยี จำกัด ร้านพีแอนด์พี บริษัทโตโยต้า ดีเยี่ยม จำกัด โรงเรียนบ้านท่าช้าง โรงเรียนวิจิตรรา พิตยา โรงเรียนสำโรงวิทยาคาร บริษัท เวอร์เท็กซ์ แอพพาเรล จำกัด ร้านไอทีสร้างศิลป์ บริษัท ยูนิตี้ ไอที ซิสเต็ม จำกัด

5) จุดเด่น

สถานศึกษามีการสนับสนุนในการพัฒนาการเรียนการสอนสู่การปฏิบัติที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ตรงตามความ ต้องการของตลาดแรงงาน

6) จุดที่ควรพัฒนา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อใช้ในการ จัดการเรียนการสอนได้ครอบคลุมทุกจุดภายในสถานศึกษา

7) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

สถานศึกษาควรเพิ่มห้องปฏิบัติการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ครบ 100%

5.4.3 มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

1) ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

ก. เชิงปริมาณ

- ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการประจำปี คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100

ข. เชิงคุณภาพ

- สถานศึกษาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี คณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ค. ผลสะท้อน

- สถานศึกษาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

(2) การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนการสอน

ก. เชิงปริมาณ

- สถานศึกษามีโครงการระดมทรัพยากรในการจัดการอาชีวศึกษากับเครือข่าย เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข. เชิงคุณภาพ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ได้มีการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากภาคส่วนต่าง ๆ ที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีการระดมทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน โดยมีหน่วยงานที่สนับสนุน และองค์กรภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนเพื่อการศึกษาให้กับผู้เรียน ได้สนับสนุนงบประมาณบริหารจัดการเรียนการสอน สนับสนุนสื่อการสอน ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างอนาคตของชาติที่มีคุณภาพ

(3) การบริการชุมชนและจิตอาสา

ก. เชิงปริมาณ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ได้มีการดำเนินการส่งเสริมวิชาชีพเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมโดยการบริการชุมชน จำนวน 2 ครั้ง การบริการวิชาการ จำนวน 6 รายวิชา การบริการวิชาชีพ จำนวน 10 กิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 6 ครั้ง

ข. เชิงคุณภาพ

- ผลการประเมินกิจกรรมการดำเนินการส่งเสริมวิชาชีพเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมโดยการบริการชุมชน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ได้ร่วมกับทุกภาคส่วนในการออกบริการวิชาชีพ และวิชาการกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ค. ผลสะท้อน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีได้ดำเนินการบริการชุมชนและจิตอาสา เช่น โครงการอาชีพอาสา โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) โครงการศูนย์ดิจิทัลชุมชนกิจกรรม Fix it center ในศูนย์การเรียนรู้ ICT ฯลฯ จนเป็นที่พึงพอใจของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และผู้ประกอบการ

2) ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) ผลงานของผู้เรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย

ก. เชิงปริมาณ

- การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน พัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์หรืองานวิจัยระดับสถานศึกษา จำนวน 18 ผลงาน ระดับจังหวัด จำนวน 12 ผลงาน ระดับภาค จำนวน 3 ผลงาน ระดับชาติ จำนวน 3 ผลงาน

ข. เชิงคุณภาพ

- มีผลงานได้รับรางวัลการประกวดนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยประกอบด้วย รางวัลชนะเลิศ จำนวน 18 ผลงาน

ค. ผลสะท้อน

- องค์กรภาครัฐและเอกชน ชุมชน และผู้ประกอบการให้การยอมรับในผลงานนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์หรืองานวิจัยของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 18 ผลงาน งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จำนวน 3 ผลงาน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3) จุดเด่น

ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน

ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นอย่างดี และส่งเสริมให้บุคลากรสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย จนเป็นที่ยอมรับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนและผู้ปกครอง

4) จุดที่ควรพัฒนา

ควรพัฒนาด้วยความร่วมมือในการนำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัยไปใช้ในชุมชนให้มาก เพราะจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่พึงพอใจของชุมชนและผู้ปกครองมากขึ้น

5) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ในการสร้างสรรค์ผลงานควรจะต้องดูบริบทของชุมชน และความต้องการของชุมชน และสามารถนำไปใช้ในชุมชนได้จริง

5.5 รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประจำปี 2563

สถานศึกษารายงานการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในแต่ละมาตรฐานและประเด็นการประเมิน ดังนี้

5.5.1 มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

1) ด้านความรู้ สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) ผลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

- จำนวนผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ (ปวช.3) จำนวน 85 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 87.62 %

- จำนวนผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) จำนวน 115 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 96.63 %

(2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

- ตามหนังสือที่อ้างถึงสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ ศธ 0606/3498 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 นั้น ได้ยกเว้นการดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ประเด็นการประเมิน 1 ด้านความรู้ ข้อ 1.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 เป็นต้นไป

2) ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ

- ผู้เรียนที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 99 คน และผู้เรียนที่สำเร็จสู่การเป็นผู้ประกอบการหรืออาชีพอิสระ จำนวน 50 คน

(2) ผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพ

- จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะวิชาชีพ ระดับจังหวัด จำนวน 25 คน ระดับภาค จำนวน 8 คน

3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การดูแลและแนะแนวผู้เรียน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานีมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (S-MIS) จนมีผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2563 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 94 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 113 คน รวมทั้งสิ้น 207 คน

(2) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

- จำนวนผู้เรียนที่มี คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แบ่งเป็นระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 119 คน ระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 121 คน ที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

(3) การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

- จำนวนผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมามีงานทำในสถานประกอบการ หน่วยงานองค์กรภาครัฐ และเอกชน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอิสระ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 35 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 66 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 101 คน

4) จุดเด่น

(1) ผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3) คิดเป็นร้อยละ 87.62

(2) ผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) คิดเป็นร้อยละ 96.63

(ปวส.2) คิดเป็นร้อยละ 96.63

(3) ผลการประเมินศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ระดับจังหวัดมีผลการประเมินระดับ 3 ดาว

ประเมินระดับ 3 ดาว

(4) ผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพ ระดับจังหวัด จำนวน 10 ทักษะ ระดับภาค

จำนวน 2 ทักษะ

(5) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 79 ระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 93.4 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 86.3 ที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

(6) ร้อยละ 85.99 ของผู้เรียนที่มี คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

จากผลการประเมินกิจกรรมองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.) โดยได้รับผลการประเมินในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับเหรียญทอง

(7) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา ที่มีงานทำ ประกอบอาชีพอิสระและการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 27.34 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 67.34

5) จุดที่ควรพัฒนา

(1) จำนวนผู้ผ่านการประเมินมาตรฐานเพิ่มขึ้น

(2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ด้วยสถานะการณ์ปัจจุบันทำให้วิทยาลัยฯ ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ และด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบทของสถานศึกษา

5.5.2 มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

1) ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีประเพณีวิชาที่จัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ของหลักสูตรทั้งหมด

(2) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชา หรือปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม

- สาขาวิชาที่มีการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาหรือปรับปรุงรายวิชาเดิม คือ ระดับชั้น (ปวช.) ได้แก่ สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาการบัญชี ระดับชั้น (ปวส.) ได้แก่ สาขาไฟฟ้ากำลัง(สายตรง,สาย ม.6) สาขาคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (ทวิภาคีสายตรง,ทวิภาคีสาย ม.6) สาขาเทคนิคการผลิต (ทวิภาคีสายตรง,ทวิภาคีสาย ม.6) สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ทวิภาคีสายตรง,ทวิภาคีสาย ม.6) สาขาการบัญชี (สายตรง,สาย ม.6)

2) ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 100 แผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ ด้านการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ร้อยละ 100 แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดการใช้สื่อเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ร้อยละ 100 แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีที่หลากหลาย ร้อยละ 100

(2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

- จำนวนครูผู้สอนที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน ร้อยละ 100 และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(3) การจัดการเรียนการสอน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามสาขาวิชา จำนวน 55 คน ครูที่มีแผนการจัดการเรียนรู้ครบทุกรายวิชาที่สอน จำนวน 55 คน ครูที่จัดการเรียนการสอนตรงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย จำนวน 55 คน ครูที่ใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 55 คน

(4) การบริหารจัดการชั้นเรียน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีครูที่จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่มีข้อมูลสารสนเทศหรือเอกสารประจำชั้นเรียน และรายวิชาเป็นปัจจุบัน จำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่ใช้เทคนิควิธีการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่ใช้วิธีเสริมแรงให้ผู้เรียน จำนวน 55 คน และครูผู้สอนที่ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 55 คน

(5) การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ

- ครูผู้สอนที่จัดทำแผนการพัฒนาตนเองและเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 55 คน ครูที่ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างน้อย 12 ชั่วโมงต่อปีจำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่นำผลการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่มีผลงานจากการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพจำนวน 55 คน ครูผู้สอนที่มีนวัตกรรมจากการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพได้รับการเผยแพร่ จำนวน 55 คน

ก. การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 35 ห้อง

3) ด้านการบริหารจัดการ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านการบริหารจัดการ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการตามโครงสร้างการทำงานที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด จำนวน 4 ฝ่าย ที่มีประสิทธิภาพ

(2) อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานหรืองานฟาร์ม

- อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานที่ได้รับการพัฒนา มีห้องเรียน-ห้องปฏิบัติการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดของสถานศึกษา 45 ห้อง ห้องเรียน-ห้องปฏิบัติการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในการจัดการเรียนการสอน 35 ห้อง และห้องเรียน-ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการพัฒนาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 13 ห้อง ผลการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100

(3) ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

- ระบบสาธารณูปโภค พื้นฐาน ประกอบด้วยระบบส่งกำลัง จำนวน 2 จุด ระบบควบคุม จำนวน 8 จุด ระบบไฟฟ้าภายในอาคารของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน 50 จุด วัสดุอุปกรณ์ของระบบไฟฟ้าอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จำนวน 50 จุด ระบบประปา จำนวน 4 จุด จุดบริการน้ำดื่ม จำนวน 2 จุด ช่องทางเดินหรือระบบคมนาคม จำนวน 2 เส้นทาง ระบบระบายน้ำ จำนวน 3 จุด ระบบกำจัดขยะจำนวน 5 จุด ระบบการสื่อสารภายใน จำนวน 3 จุด และระบบรักษาความปลอดภัย จำนวน 8 จุด

(4) แหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการ

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีแหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการ ในการค้นคว้า การศึกษาด้วยตัวเอง โดยมีผู้เข้ารับบริการเป็นจำนวนมาก ประกอบด้วยผู้เรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 1,328 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 248 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,576 คน และผู้ที่สนใจ จำนวน 1,576 คน คิดเป็นร้อยละ 100

(5) ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการใช้งานด้านสารสนเทศภายในสถานศึกษา

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตควบคุมพื้นที่การใช้งานของสถานศึกษาจำนวน 18 จุด และมีความเร็วอยู่ที่ 300 Mbps มีระบบสารสนเทศเชื่อมโยงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา มีระบบสารสนเทศเชื่อมโยงการบริหารจัดการภายนอก จำนวน 8 จุด ได้แก่ ระบบ ศธ.02 ออนไลน์ ระบบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ระบบศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาแบบครบวงจร GF, Fix if center, V-cop, ID Plan, ระบบรายงานผู้ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตควบคุมพื้นที่การใช้งานได้

4) ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การจัดการอาชีวศึกษาสู่ระบบทวิภาคี

- สาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี จำนวน 4 สาขาวิชา คือ แผนกวิชาช่างยนต์ แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ แผนกวิชาเทคนิคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้เรียนที่ศึกษาในระบบทวิภาคี จำนวน 170 คน

5) จุดเด่น

(1) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีผลการประเมินการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 ของหลักสูตรทั้งหมด

(2) สาขาวิชาที่มีการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือปรับปรุงรายวิชาหรือปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 100

(3) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และอยู่ในระดับคุณภาพ ดี

(4) ครูผู้สอนที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 100 และครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(5) ครูผู้สอนที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 100

(6) ครูผู้สอนที่มีคุณภาพในการบริหารจัดการชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 100

(7) ครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 100

(8) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 35 ห้อง

(9) ผลการประเมินการให้บริการ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานเพียงพอต่อความต้องการในการใช้งานของผู้เรียนและผู้รับบริการ

(10) ระบบสาธารณูปโภค พื้นฐาน ประกอบด้วยระบบส่งกำลัง จำนวน 2 จุด ระบบควบคุม จำนวน 8 จุด ระบบไฟฟ้าภายในอาคารของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน 50 จุด วัสดุอุปกรณ์ของระบบไฟฟ้าอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จำนวน 50 จุด ระบบประปา จำนวน 4 จุด จุดบริการน้ำดื่ม จำนวน 2 จุด ช่องทางเดินหรือระบบคมนาคม จำนวน 2 เส้นทาง ระบบระบายน้ำ จำนวน 3 จุด ระบบกำจัดขยะจำนวน 5 จุด ระบบการสื่อสารภายใน จำนวน 3 จุด และระบบรักษาความปลอดภัย จำนวน 8 จุด

(11) ผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการภายในวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีความพึงพอใจในการให้บริการ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการใช้บริการ มีวารสารและหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ

(12) ผลการประเมินการใช้งานด้านสารสนเทศภายในสถานศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่

(13) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ดำเนินการลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการในพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดำเนินการติดตามนิเทศนักศึกษาในสถานประกอบการและสรุปรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6) จุดที่ควรพัฒนา

ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา ให้มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

7) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติตามบริบทของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน พร้อมกันเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน

5.5.3 มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

1) ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

- ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการประจำปี คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100

(2) การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนการสอน

- สถานศึกษามีโครงการระดมทรัพยากรในการจัดการอาชีวศึกษากับเครือข่าย เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(3) การบริการชุมชนและจิตอาสา

- วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ได้มีการดำเนินการส่งเสริมวิชาชีพ เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม โดยการบริการชุมชนและจิตอาสา จำนวน 5 ครั้ง การบริการวิชาการ จำนวน 3 รายวิชา การบริการวิชาชีพ จำนวน 5 กิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 15 ครั้ง

2) ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ให้สถานศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ตามรายการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

(1) ผลงานของผู้เรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย

(2) ผลงานของผู้เรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ คิดร้อยละ 100 จำนวน 45 ผลงาน และการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยเข้าร่วมแข่งขันในระดับจังหวัด จำนวน 13 ผลงาน

(3) ผลงานโครงการ Digiwar นักประดิษฐ์พิชิตโควิดเพื่อชุมชน ปี 2 ได้รับรางวัลชมเชย 1 รางวัล และรางวัล Popular Vote 1 รางวัลครูผู้สอนจัดทำงานวิจัยที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุน หรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 55 ผลงาน

(4) ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานดีเด่น ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จำนวน 55 คน

(5) เจ้าหน้าที่ด้านการสนับสนุนการศึกษาปฏิบัติงานดีเด่น ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จำนวน 28 คน

(6) สถานศึกษาจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ และมีการเผยแพร่สู่สาธารณชน

3) จุดเด่น

(1) สถานศึกษาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี คณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรม ให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

(2) วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ได้มีการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนจากภาคส่วนต่างๆ ที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

(3) ผลการประเมินกิจกรรมการดำเนินการส่งเสริมวิชาชีพเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมโดยการบริการชุมชน วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ได้ร่วมกับทุกภาคส่วนในการออกบริการวิชาชีพ และวิชาการกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

(4) มีผลงานได้รับรางวัล “สุดยอดนวัตกรรมอาชีวศึกษา” การประกวดสิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่ ระดับอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2563 รางวัลชนะเลิศ จำนวน 3 ผลงาน รองชนะเลิศ 3 ผลงาน และรางวัล ชมเชย 7 ผลงาน

(5) ผลงานครูที่ได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 55 รางวัล

(6) ผลงานบุคลากรได้รับรางวัลการปฏิบัติงานดีเด่น 28 คน

4) จุดที่ควรพัฒนา

พัฒนาผลงานให้ได้มากยิ่งขึ้น และได้รับรางวัลในการเข้าร่วมแข่งขันต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

5) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน วิทยาลัยฯ และสถานศึกษาอื่นๆ ไม่สามารถจัดกิจกรรมการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ได้

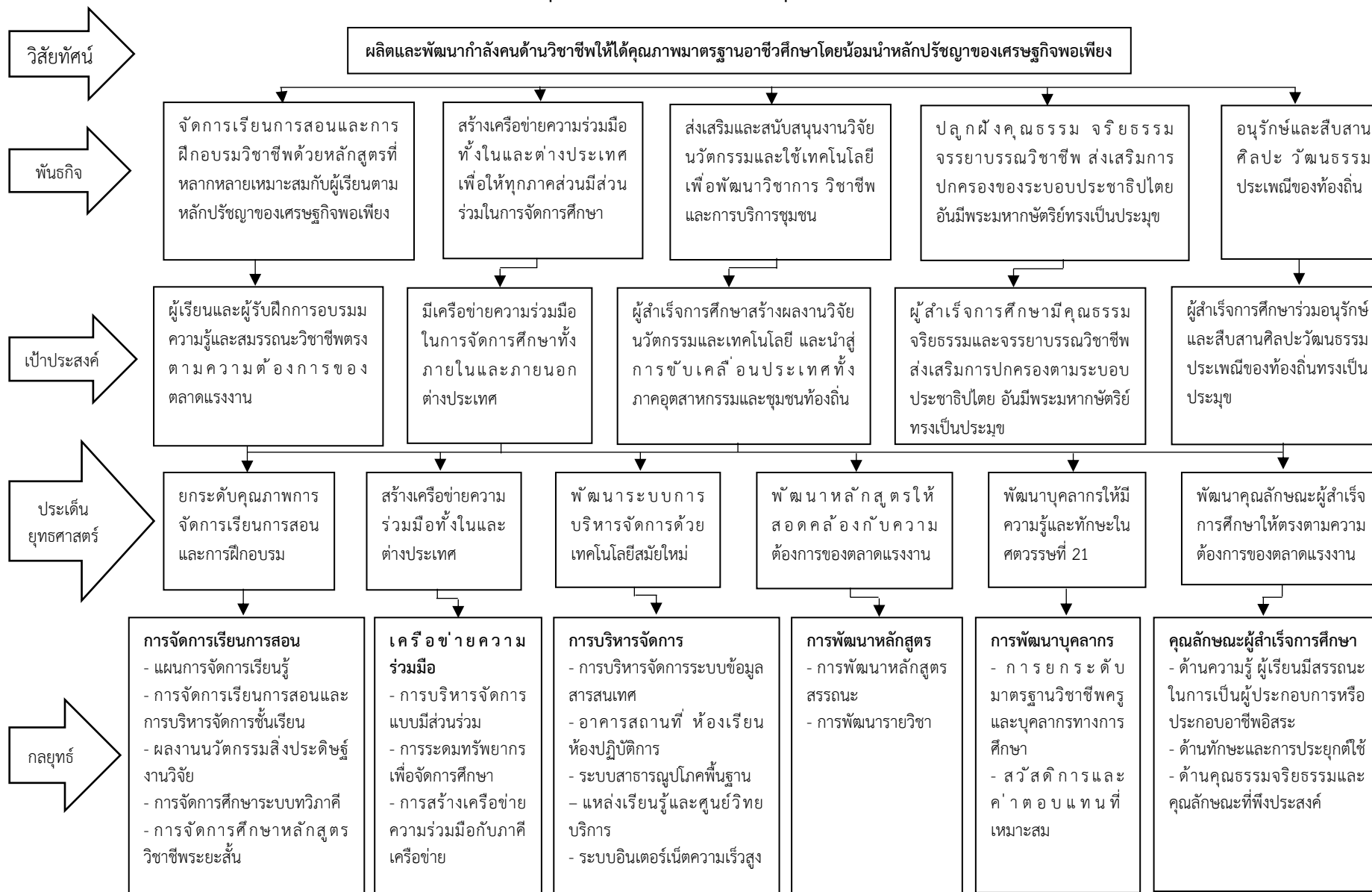
สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยภาพรวม ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ.2563 มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ร้อยละ 72.77 ประเด็นที่ 1.1 ด้านความรู้ ร้อยละ 60 ประเด็นที่ 1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ร้อยละ 68 ประเด็นที่ 1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร้อยละ 89.47 มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา ร้อยละ 92.2 ประเด็นที่ 2.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา ร้อยละ 64 ประเด็นที่ 2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ร้อยละ 97.65 ประเด็นที่ 2.3 ด้านการบริหารจัดการ ร้อยละ 92.31 ประเด็นที่ 2.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ร้อยละ 100 มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 91.67 ประเด็นที่ 3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 88.89 ประเด็นที่ 3.2 ด้านนวัตกรรม

สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย ร้อยละ 100 สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาร้อยละ 83.00 ระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ยอดเยี่ยม (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) ดีเลิศ (ร้อยละ 70.00 - 79.99) ดี (ร้อยละ 60.00 - 69.99) ปานกลาง (ร้อยละ 50.00 -59.99) กำลังพัฒนา (น้อยกว่าร้อยละ 50.00) (วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี, 2563)

5.6 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ.2564-2567

สถานศึกษากำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยกำหนดไว้ในตามแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ.2564-2567 แสดงดังรูปที่ 2.8

แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564-2567

รูปที่ 2.8 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ.2564–2567

จากรูปที่ 2.8 สถานศึกษาได้กำหนดแผนงาน/โครงการ/และกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด แสดงดังตารางที่ 2.13–2.18

ตารางที่ 2.13 ประเด็นยุทธศาสตร์ระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. การจัดการเรียนการสอน	เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม	1. ระดับคุณภาพในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	1. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
		2. ระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการชั้นเรียน	1. โครงการส่งเสริมครูพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทันสมัย 2. โครงการอบรมการปรับเปลี่ยนบทบาทครูมาเป็นโค้ชเป็นที่ปรึกษา 3. โครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนระบบดิจิทัล 4. โครงการเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกให้ความรู้ 5. โครงการอบรมการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง
		3. ผลงานนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย	1. โครงการส่งเสริมการจัดทำนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

ตารางที่ 2.13 ประเด็นยุทธศาสตร์ระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม (ต่อ)

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
			2. โครงการขับเคลื่อนนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์สู่วิสาหกิจชุมชน 3. โครงการอบรมพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน
		4. การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี	1. แผนงานปรับแผนการเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเป็นระบบทวิภาคี 2. โครงการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี 3. โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ
		5. การจัดการศึกษาหลักสูตร วิชาชีพระยะสั้น	1. โครงการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ 2. โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ 3. โครงการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

ตารางที่ 2.14 ประเด็นยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ	เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ	1. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	1. โครงการการร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างผู้บริหารองค์กรในทางการศึกษากับผู้บริหารเครือข่าย 2. โครงการจัดหาและแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ด้านอาชีวศึกษาจากทั้งในและต่างประเทศ
		2. การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	1. โครงการฝึกงานในสถานประกอบการ 2. โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ 3. โครงการส่งเสริมทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ
		3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย	1. โครงการบันทึกลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี 2. โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชากับสถานประกอบการ

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

ตารางที่ 2.15 ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
3. การบริหารจัดการ	เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่	1. การบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ	1. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ 2. โครงการพัฒนาฐานข้อมูลสถานศึกษา
		2. อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ	1. โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. โครงการพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานทันสมัย
		3. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน	1. โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าภายนอกอาคาร 2. โครงการพัฒนาระบบน้ำประปาภายในวิทยาลัยฯ
		4. แหล่งเรียนรู้และศูนย์วิทยบริการ	1. โครงการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล (e-Library) 2. โครงการพัฒนาห้องสมุดในฝัน 3. โครงการพัฒนาภูมิทัศน์ภายในห้องสมุดที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตารางที่ 2.15 ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ (ต่อ)

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
		5. ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	1. โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีภายในสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทันสมัย 2. โครงการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ของสถานศึกษา

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

ตารางที่ 2.16 ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
4. การพัฒนาหลักสูตร	เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	1. การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	1. โครงการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะการเรียนการสอนระบบทวิภาคี 2. โครงการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นร่วมกับสถานประกอบการ 3. โครงการจัดทำแผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลร่วมกับสถานประกอบการ 4. โครงการประเมินหลักสูตรและการนำผลประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
		2. การพัฒนารายวิชา	1. โครงการพัฒนารายวิชาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ตั้งสถานศึกษา 2. โครงการสานสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน 3. โครงการพัฒนารายวิชาตามยุคของการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

ตารางที่ 2.17 ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
5. การพัฒนาบุคลากร	เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21	1. การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา	1. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. โครงการพัฒนาครูมืออาชีพมีคุณลักษณะของครูในยุคดิจิทัล 3. โครงการพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการ 4. โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพนวัตกรรมการสอนของครู 5. โครงการพัฒนาครูร่วมกับสถานประกอบการ
		2. สวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสม	1. โครงการพัฒนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. โครงการส่งเสริมสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสม

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

ตารางที่ 2.18 ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

กลยุทธ์	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
6. คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา	เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	1. ด้านความรู้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระ	1. โครงการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล 2. โครงการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ 3. โครงการศึกษาดูงานในสถานประกอบการ
		2. ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้	1. โครงการสร้างความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ 2. โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา
		3. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. โครงการส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี 2. โครงการเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567

นอกจากนี้ สถานศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2564–2567 โดยดำเนินการตามฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร และฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วัลลีย์ อาศัย (2562: ก-ข) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก สรุปได้ว่า ควรกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน ควรมีการบวกรับการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน ควรกำหนดขอบข่ายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน และควรมีคณะกรรมการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน 2) รูปแบบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน 2. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน 3. ขอบข่ายการพัฒนา สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน และ 4. คณะกรรมการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ 3.1 ความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมทั้ง 5 โครงการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3.2 ผลการประเมินตนเองของผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมภายใต้โครงการทดลองใช้รูปแบบเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก พบว่า 4.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก โดยภาพรวมมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.2 ความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก โดยภาพรวมมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก หลังการใช้รูปแบบ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.4 ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของผู้เรียนจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนปีการศึกษา 2561 หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้ในปีการศึกษา 2560 และ 4.5 ผลจากการดำเนินงานตามรูปแบบสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เรียน เป็นที่ยอมรับของสังคม ได้รับรางวัลและเกียรติบัตร ในระดับภาค ระดับชาติ

มงคล แสงอรุณและคณะ (2558: 212–219) ได้วิจัยรูปแบบการเสริมสมรรถนะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการเสริมสมรรถนะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาขั้นตอนการเสริมสมรรถนะของผู้เรียน และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบ กลุ่มเป้าหมายคือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนในสาขาคอมพิวเตอร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านวิชาการทั่วไป เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเสริมสมรรถนะของผู้เรียนประกอบด้วยส่วนประกอบ 9 ส่วน ได้แก่ กรอบมาตรฐานหลักสูตรอาชีวศึกษา กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพ ความต้องการของสถานประกอบการสมรรถนะของผู้เรียน การวิเคราะห์งานทดสอบสมรรถนะ การเสริมสมรรถนะ Social Media และตัวชี้วัดสมรรถนะผู้เรียน 2) การเสริมสมรรถนะของผู้เรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการแนะนำชิ้นงาน ขั้นตอนการสาธิตปฏิบัติตามขั้นตอน ขั้นตอนประยุกต์สร้างชิ้นงาน และขั้นประเมินผลชิ้นงาน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อดิศักดิ์ มุ่งชู (2555: 191–195) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและหัวหน้างานผู้รับผิดชอบโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาด้านบริหาร 2) การพัฒนาด้านวิชาการ 3) การพัฒนาด้านบุคลากร และ 4) การพัฒนาด้านปัจจัยเอื้อต่อการเรียนการสอน ได้ตัวบ่งชี้ จำนวน 64 ตัวบ่งชี้ ส่วนผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญคือ 1) การพัฒนาด้านบริหาร 2) การพัฒนาด้านวิชาการ 3) การพัฒนาด้านบุคลากร และ 4) การพัฒนาด้านปัจจัยเอื้อต่อการเรียนการสอน เป็นการนำวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Ac) มาบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า ผลการประเมินตัวบ่งชี้ความสำเร็จขององค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 64 ตัวบ่งชี้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผู้ร่วมสัมมนามีความเห็นว่าเป็นรูปแบบที่ดีมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้อย่างยิ่ง

วศินี รุ่งเรืองและชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557: 176–188) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคีของวิทยาลัย อาชีวศึกษาพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคีของวิทยาลัย อาชีวศึกษาพิษณุโลก โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ 360 องศาโดยประเมินสมรรถนะผู้เรียน 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 41 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคี ระดับชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 คน 2) ครูฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 7 คน 3) ครูนิเทศ จำนวน 1 คน และ 4) เพื่อนร่วมงานของผู้เรียน จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินตนเอง และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยประเมินสมรรถนะผู้เรียนช่วงฝึกอาชีพ ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งผู้เรียนฝึกอาชีพอยู่ในสถานประกอบการ มาแล้วเป็นระยะเวลา 1 ปีครึ่ง ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2557 จนถึงชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้เรียนในแต่ละด้าน โดยรวม พบว่า ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านสมรรถนะวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป อยู่ในระดับมาก

พัชรี ศิลารัตน์ (2556: 149-152) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านการประหยัดของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อยคือ การเลียนแบบผู้ปกครอง การเลียนแบบครู-อาจารย์ บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว รายได้ การเลียนแบบสื่อ และความมีวินัย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อคุณธรรมจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) ส่วนผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วย กิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษา 7 กิจกรรมคือ 1) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบครู-อาจารย์ ได้กำหนดกิจกรรม 2) กิจกรรม ปฐมนิเทศและทดสอบก่อนดำเนินกิจกรรม กิจกรรมที่ 1 ค้นหาแม่แบบ กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์แม่แบบ 2) บุคลิกภาพ ได้กำหนดกิจกรรมขึ้น 1 กิจกรรมคือ กิจกรรม การซื้อของที่มีประโยชน์และคุ้มค่าเงิน 3) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ได้กำหนดกิจกรรมขึ้น 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 1 การวางแผนการใช้เงิน กิจกรรมที่ 2 การเก็บออมเงิน กิจกรรมที่ 3 การซื้อของที่มีประโยชน์และคุ้มค่าเงิน 4) การเลียนแบบสื่อ ได้กำหนดกิจกรรมขึ้น 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 1 ค้นหาแม่แบบ กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์แม่แบบ โดยใช้กิจกรรมเดียวกันกับการเลียนแบบผู้ปกครอง 5) ความมีวินัย ได้กำหนดกิจกรรมขึ้น 5 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 1 การวางแผนการใช้เงิน กิจกรรมที่ 2 การเก็บออมเงิน กิจกรรมที่ 3 การใช้ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด กิจกรรมที่ 4 การวางแผนการใช้เวลา กิจกรรมที่ 5 ปัจฉิมนิเทศ และผลการทดลองและประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยทำการทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน

40 คนโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนรวมหลังทดลองสูงกว่าคะแนนรวมก่อนทดลอง ซึ่งหมายความว่า ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง มีผลต่อการประหยัดดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดของนักศึกษาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ไปทดลองใช้แล้วทำให้ผลการพัฒนาดีขึ้น

อำนาจ สิทธิรักษ์และคณะ. (2557: 137–151) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนระบบทวิภาคี สาขาวิชาเครื่องกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า สภาพความพร้อมของนักเรียนที่เรียนระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเครื่องกลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการสื่อสาร ขาดความพร้อมในการจัดกิจกรรมให้ความรู้อ่านภาษาอาเซียน หรือภาษาอื่นในสถานศึกษา และสถานประกอบการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การติดต่อสื่อสารและเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านทักษะวิชาชีพ ขาดความพร้อมในการเพิ่มทักษะวิชาชีพ การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและมีวิธีคิดที่ถูกต้องและด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ขาดความพร้อมในความรู้ด้านการเมือง ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียน ส่วนแนวทางการพัฒนานักเรียนระบบทวิภาคีสาขาวิชาเครื่องกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการสื่อสาร ให้มีการจัดฝึกอบรมพื้นฐานภาษาอาเซียน ส่งเสริมการใช้การสื่อสารภาษาในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศจัดทำข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานแรงงานที่จะเข้ามาแข่งขันกับแรงงานไทยในอนาคต ด้านทักษะวิชาชีพ ควรเพิ่มทักษะให้เกิดความชำนาญและให้มีคุณภาพทัดเทียมประชาคมอาเซียนและมีการพัฒนา หลักสูตรเพิ่มทักษะวิชาชีพให้มากขึ้น และด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ควรจัดอบรมให้ความรู้ประชาคมอาเซียนในด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อแรงงานอาชีวศึกษาไทย เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กันตภณ มะหาหมัด (2558: 177) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพ ด้านการติดตั้งและซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้า พบว่า การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมให้กับครูผู้สอนสามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดการวิเคราะห์ และวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันของครูผู้สอน โดยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา ซึ่งทำให้ทราบถึงปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ขาดความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานจริงในภาคอุตสาหกรรม และนำหลักทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้รวมถึงการเชื่อมโยงจากรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการร่วมกันระหว่างวิชาโดยยึดสมรรถนะการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับอาชีพเป็นตัวตั้ง นอกจากนี้ในกระบวนการดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมจากครูผู้สอน ให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้ปฏิบัติงานในสาขาอาชีพและศึกษาดูงานในภาคอุตสาหกรรม

สุภัทรวณิช โธมรุ่ง (2558: 103-105) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านหลักสูตรอาเซียนศึกษา ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารจัดการ และด้านเครือข่ายชุมชนสัมพันธ์ ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษาคือ ควรมีครูที่สอนภาษาอาเซียนที่จำเป็นกับสภาพบริบทของชุมชน ควรมีการอบรมให้ความรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับอาเซียน ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้ภาษาและการสื่อสารภาษาต่างประเทศที่จำเป็น ควรมีการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาทุกระดับชั้นรวมกัน ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน เผยแพร่เอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน จัดกิจกรรมให้ความรู้ภาษาอาเซียนที่จำเป็นต่อใช้ในชีวิตประจำวันให้กับชุมชน

อรวรรณ พลคล้าย (2559: 104) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตามกระบวนการ PDCA พบว่า 1) ควรมีการวางแผนด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านกำหนดเป้าหมาย ด้านการวิเคราะห์ผลดีและผลเสีย ด้านการจัดทำรายงาน ด้านการจัดอบรมสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการงบประมาณด้านการจัดตั้งคณะทำงานและมอบหมายหน้าที่การทำงาน และด้านจัดทำโครงการต่าง ๆ 2) ควรมีการดำเนินการประชุม จัดอบรม จัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดทำแบบทดสอบและแบบวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น การเยี่ยมบ้าน ระบบแนะแนว จัดสรรงบประมาณ 3) ควรมีการตรวจสอบระบบข้อมูลสารสนเทศ เว็บไซต์ มีการกำกับ ติดตาม ครูและบุคลากรในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียน โดยการพูดคุย แลกเปลี่ยน แบบสอบถาม แบบทดสอบ การรายงานผล วิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย ทบทวนแผนงานโครงการประชุมชี้แจง เผยแพร่ 4) ควรปรับปรุงแก้ไขโครงการให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการนำข้อมูลการ รายงานสรุปและแก้ไข ปัญหาให้มีความเหมาะสมและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป มีการพัฒนาระบบวิจัยการพัฒนา

ชาตรี อุ๋นเรือน (2560: 203-207) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า 1) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อตัวแปรตามคือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะที่ระดับนัยสำคัญ 0.5 พบว่ามี 5 ตัวแปร คือ ประสบการณ์ทางสังคม คุณธรรมจริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ ลักษณะมุ่งอนาคต และการรับรู้ความสามารถของตน 2) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วยกิจกรรม จำนวน 13 กิจกรรมคือ 1) กิจกรรมใจเขาใจเรา 2) กิจกรรมรักนะตัวเอง 3) กิจกรรมฮีโร่ในตัวฉันสถานะ Facebook 4) กิจกรรมการค้นหาคุศลดีเด่นต้นแบบ 5) กิจกรรมภาษาดอกไม้ให้พ่อแม่ 6) ใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าจาก

Smart Phone 7) กิจกรรมอาชีพที่ไฝ่ฝัน 8) กิจกรรมการทำงานที่ประสบผลสำเร็จ 9) กิจกรรมใส่ใจทำความดีในโรงเรียน 10) กิจกรรมอาสาพัฒนาพาสุขใจ 11) กิจกรรมการปรับตัว 12) กิจกรรมไปไม่เต็มหลัง 13) กิจกรรมสุดยอดเด็กดีศรียางชุม 3) การประเมินผลก่อนและหลังการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการพัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะได้ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นพรัตน์ อินทร์พันธ์ (2561: 171-181) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ไฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ส่วนรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบเขตการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 2) หลักการแนวความคิดการพัฒนา 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหาสาระสำคัญ 5) วิธีการโครงการกิจกรรม 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) วิธีการวัดและประเมินผล 8) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ สำหรับผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ 8 องค์ประกอบ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 8 ประการ ได้แก่ ด้านรักชาติศาสนา กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์ สุจริต ด้านมีวินัย ด้านไฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย ด้านมีจิตสาธารณะ โดยภาพรวมด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและภาพรวมด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

มานะ สินธุวงษานนท์ (2562: 118-129) ได้ศึกษากิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียนอยู่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การอ่านออก การเขียนได้ และการคิดเลขเป็น มีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และควมมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยกลยุทธ์หลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยกลยุทธ์ 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development) 2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Development) 3) การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน (Students' Performance Improvement) ซึ่งกลยุทธ์ด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย การปรับกระบวนทัศน์ การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย การ

พัฒนาหลักสูตรทุกระดับให้มีมาตรฐาน การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน การเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ประกอบด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของผู้เรียน การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

พิเชษฐ ยิ่งตรงและคณะ (2560: 1–12) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า 1) สภาพและปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ มาตรการ แนวทางเน้นด้านความรู้และด้านคุณธรรมมากกว่าด้านการคิดและด้านทักษะ มีสื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน มีระบบการนิเทศการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่น้อย และ 2) กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่ามี 5 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพครู การพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

รัตดาวัล พานาดา (2561: 192–195) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากยาเสพติดและอบายมุขโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการ ได้แก่ ค่ายพัฒนาทักษะชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ ประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมเชิงพุทธบูรณาการ 8 ขั้นตอนคือขั้นที่ 1 ขั้นสร้างศรัทธาและความเชื่อใจ ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอปัญหาและข้อสงสัยขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต ขั้นที่ 4 ขั้นสำรวจและสัมผัสขั้นที่ 5 ขั้นสืบค้นขั้นที่ 6 ขั้นสังสมปัญญา ขั้นที่ 7 ขั้นสรุปและประเมินผล ขั้นที่ 8 ขั้นประยุกต์ใช้ ผลการการเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดและอบายมุขของผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอนองหานด้านกาย (กายภาวนา) ด้านทักษะทางสังคม (ศีลภาวนา) และด้านจิตใจ (ศีลภาวนา) จากการประเมินก่อนการพัฒนา นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 4.11 และผลการประเมินหลังการพัฒนา คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.38 มีคะแนนผลการพัฒนาพฤติกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.27 ส่วนผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนา (ปัญญาภาวนา) มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า รูปแบบการพัฒนาผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการ ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้ปลอดยาเสพติดและอบายมุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมสกุล เทพประทุน (2561: 82–83) แนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในอำเภอบ้านโป่ง พบว่า แนวทางการพัฒนา

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่องลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ผู้บริหารและครูพัฒนาการเรียนการสอน ถ่ายทอดความรู้ตามแนวคิดของการเรียนรู้สมัยใหม่สร้างศักยภาพให้ผู้เรียนชี้แนะการเรียนรู้ในลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา อีกทั้งยังเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์คิดวิเคราะห์คิดด้วยเหตุผล มีวิจรรณญาณในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง ผู้เรียนได้เสริมและสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ทักษะคือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพอย่างแท้จริง

สมถวิล แผงลาภ (2561: 98) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้เรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริตผ่านวรรณกรรมอีสาน พบว่า ปัญหาด้านความซื่อสัตย์ สุจริตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาด้านความซื่อสัตย์สุจริต ลำดับที่ 1 การปฏิบัติต่อบุคคลอื่นลำดับที่ 2 การปฏิบัติต่อหน้าที่ และลำดับที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเอง และความต้องการสร้างรูปแบบพัฒนาผู้เรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ต้องการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเนื้อหาวรรณกรรมอีสาน มีเนื้อหาบางเรื่องสอดคล้องกับคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยประยุกต์รูปแบบเข้ากับวัยของนักเรียน ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การสร้างรูปแบบใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากเนื้อหาวรรณกรรมอีสานมีเนื้อหาบางเรื่องสอดคล้องกับพุทธศาสนา มีจำนวน 20 เรื่อง โดยรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบและมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินการใช้รูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการเปรียบเทียบความซื่อสัตย์สุจริตผ่านวรรณกรรมอีสานก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า มีความแตกต่างนัยสำคัญทางสถิติ .05 และประเมินพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

พีรพงษ์ พันธุ์โสดา (2559: 96-99) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะอาชีพช่างไฟฟ้าโรงงานโดยใช้โครงการวิชาชีพเป็นฐานระบบทวิภาคี สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ ประการแรกเพื่อกำหนดสมรรถนะอาชีพช่างไฟฟ้าโรงงานระดับช่างเทคนิคตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ประการที่สองเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดสมรรถนะอาชีพช่างไฟฟ้าโรงงาน ระดับช่างเทคนิคตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และประการที่สามเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาโดยใช้โครงการวิชาชีพเป็นฐาน (Project based learning) ระบบทวิภาคีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองรูปแบบได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) จากห้องเรียนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา จำนวน 2 ห้อง 50 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะอาชีพช่างไฟฟ้าโรงงาน ระดับช่างเทคนิคตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดองค์ประกอบสมรรถนะช่างไฟฟ้าโรงงานเป็น 10 สมรรถนะ 2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะช่างไฟฟ้าโรงงานโดยใช้โครงการวิชาชีพเป็นฐาน (Project based learning) ระบบทวิภาคีสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะอาชีพช่างไฟฟ้าโรงงานได้ตามวัตถุประสงค์ จากผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าสมรรถนะด้านความรู้เมื่อวิเคราะห์ผลการ ทดลองแบบวัดซ้ำตัวแปรต้น 1 ตัว (One-way repeated measures design) ทุกสมรรถนะมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สมรรถนะด้านทักษะและคุณลักษณะเมื่อตรวจสอบด้วยโมเดลโค้งพัฒนาการแบบมีตัวแปรแฝง (Latent growth curve model: LGCM) พบว่ามีค่าเฉลี่ย Intercept และค่าเฉลี่ย Slope สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อุดมสิน คันธภูมิ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ศิษย์เก่า พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ประชาชน ชาวบ้าน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชน 2.2 กระบวนการสร้างเครือข่าย 2.3 ความร่วมมือ 2.4 องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย และ 2.5 คุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2. และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3) ผลการศึกษาการใช้รูปแบบ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จะเห็นได้จากผลการทดสอบปลายภาคเรียนที่ 1 และปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เมื่อเปรียบเทียบกัน พบว่าภาคเรียนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบปลายภาคที่ 2 ของนักเรียนสูงขึ้น และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าภาคเรียนที่ 1 และนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ร้อยละ 100

ธนสมพร มะโนรัตน์ (2561: 43–63) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 3) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 และ 4) ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1. การศึกษาและกำหนดความต้องการการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2. การวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3. การพัฒนาครูและบุคลากร 4. การสร้างทีมงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 5. การจัดการเรียนการสอน และ 6. การกำกับติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต

2 คือ รูปแบบ 4T Model ประกอบด้วย T1 (Target) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน T2 (Training) การพัฒนาครูและบุคลากรเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน T3 (Teaching) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ T4 (Test) การตรวจสอบเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

นิติ นาชิต และคณะ (2559: 611–29) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำรูปแบบการประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ไปใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจไปใช้ในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ไปใช้ในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความสอดคล้องกันและมีความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ไปใช้ในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพของค่า E1/E2 เท่ากับ 82.41/89.86 และมีผลการประเมินการจัดการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2558: 14–25) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของครูสังกัดกรุงเทพมหานครโดยใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลัง งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในการจัดการศึกษา ก่อนและหลังการใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลัง 2) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในการจัดการศึกษา หลังการใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลังกับเกณฑ์ร้อยละ 85 และ 3) ศึกษาเจตคติของครูที่มีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาหลังจากใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลัง ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา หลังใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลังสูงกว่าก่อนใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาหลังการใช้แนวคิดการมุ่งใจและการร่วมมือร่วมพลังไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) เจตคติของครูที่มีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับดี

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในต่างประเทศ McCoshan & Otero (2003: ออนไลน์) กล่าวถึงงานวิจัยของ Almegren. (1996) พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าของและผู้บริหารสถานประกอบการ มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อความร่วมมือ แม้จะมีความร่วมมือไม่มากนัก แต่มีความคิดเห็นเชิงลบต่อคุณลักษณะของนักเรียนอาชีวศึกษา คือ มีความรู้และทักษะน้อย ขาดความเชื่อมั่นและแรงบันดาลใจ ขาดข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ ระบบงาน ระบบแรงงาน ขาดระเบียบวินัย หลักสูตรของสถานศึกษาไม่ตอบสนองความ

ต้องการ ของสถานประกอบการ สถานประกอบการพึงพอใจผลผลิตของสถานศึกษา ความร่วมมือมีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ร่วมวางแผนผลิต ร่วมทำการตลาดผลผลิตของสถานศึกษา ร่วมออกแบบรายวิชา ร่วมสอนและให้คำปรึกษา การเยี่ยมชมและการฝึกงานในสถานประกอบการ การวิจัยที่สถานประกอบการให้การอุดหนุน บริการวิชาการที่สถานประกอบการจัดให้กับสถานศึกษา การให้คำปรึกษาของสถานศึกษาแก่สถานประกอบการ และการจัดให้มีอุทยานอุตสาหกรรมร่วมกัน และโดยทั่วไปความร่วมมือจะเกิดขึ้นจากการประชุมพบปะกัน และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ โดยอาจารย์ของสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการริเริ่มสร้างความร่วมมือ และการริเริ่มความร่วมมือกับการกำกับดูแลความร่วมมือ นั่นคืออาจารย์ของสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาและหน่วยประสานความร่วมมือของสถานศึกษา นอกจากนี้ McCoshan & Otero ยังรายงานว่าความร่วมมือส่วนใหญ่เป็นลักษณะเฉพาะกิจไม่ถาวร

ส่วนประโยชน์หรือข้อดีของความร่วมมือและความสำคัญของความร่วมมือในรายงานการวิจัยของ Chringchit (2002: 128–129) และ McCoshan; & Otero (2003: ออนไลน์) คือ การได้ฝึกงานในสถานประกอบการมีความสำคัญมากที่สุด ความสำคัญน้อยที่สุดคือ การให้การศึกษาคือ ต่อเนื่องในสถานประกอบการแก่บุคลากรของสถานศึกษา ประโยชน์ของความร่วมมือคือ โอกาสการได้งานทำของนักเรียนนักศึกษา การหารายได้ของนักศึกษา และการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ในด้านจุดอ่อนหรืออุปสรรคของความร่วมมือ การขาดงบประมาณสนับสนุนจากทั้งฝ่ายสถานศึกษา และสถานประกอบการ ภาระงานที่เพิ่มขึ้นของอาจารย์ ความไม่ยืดหยุ่นของตารางสอนและบุคลากรของสถานศึกษาขาดทักษะความรู้ด้านธุรกิจอุตสาหกรรม และทักษะการขาย รวมทั้งสถานศึกษาขาดแผนกลยุทธ์ ส่วนอุปสรรคด้านสถานประกอบการ คือ นายจ้างมองไม่เห็นประโยชน์และขาดความเข้าใจ ด้านการพัฒนาองค์กรของตนเอง และมองไม่เห็นผลเสียของผลผลิตของสถานศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตน

Trimble and Miller (1996: 35–40) ได้ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนครู และผู้บริหารของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า การสร้างประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม การเพิ่มพูนและสนับสนุนประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมจะส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมและผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ทั้ง 3 อย่าง จะช่วยให้มีความสำคัญกับการกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการแบ่งงานกันทำสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมด้วยเช่นกัน ทีมงานที่มีประสิทธิภาพยังช่วยแก้ไขจุดบกพร่องของการบริหารงานและทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ดีขึ้น

Riley (1997: 155–167) ได้เสนอแนวคิดว่าการรวมพลังมีลักษณะธรรมชาติแบบเดียวกับเครือข่าย (Networks) และโรงเรียนควรดำเนินการรวมพลังโดยการสร้างเครือข่าย ความสำเร็จของเครือข่ายและการรวมพลังขึ้นอยู่กับความไว้วางใจ ความเป็นปึกแผ่น ความซื่อสัตย์ และความไม่เห็นแก่ตัว การปฏิรูปการศึกษาในประเทศอังกฤษตามกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้องค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีบทบาทในการจัดการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบริหารโดยเครือข่ายในระดับโรงเรียนและสถาบัน ต่าง ๆ ในปี ค.ศ.

1994 มีการจัดตั้งหน่วยงานแบบบูรณาการระดับเขตการศึกษาเป็นศูนย์กลาง เครือข่ายของโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียน นอกเหนือจากการกระจายอำนาจการบริหารแล้ว ผลจากการบริหารงาน โดยเครือข่ายทำให้เกิดความเป็นธรรมมีการดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

Callan & Ashworth (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือและร่วมทำงานระหว่าง สถานศึกษากับสถานประกอบการ ตัวแปรที่ใช้ศึกษาคือ ข้อมูลภูมิหลัง ผู้ตอบคำถาม (Background Information) ปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment Factors) รูปแบบการฝึกงาน (Training Model) ปัญหาบุคลากร (People Issues) ลักษณะความร่วมมือ (Background Characteristics) และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (Partnerships between Institutions and Industry Employers) ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิผลของ สถานประกอบการกับสถานศึกษาคือ 1) ความเต็มใจของทั้งสองฝ่ายที่จะร่วมมือกัน 2) มีเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายที่ตรงกัน รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ร่วมของทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ 3) ความ เคารพและเชื่อใจกันและกัน 4) การติดต่อสื่อสารที่มีระหว่างกัน 5) ภาวะผู้นำทั้งสองฝ่ายที่สามารถ หลอมรวมบูรณาการเอากลยุทธ์ กลวิธี การปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างกันและนวัตกรรมของทั้งสอง ฝ่ายเข้าด้วยกัน 6) การยอมรับความแตกต่างของกันและกัน 7) การยืดหยุ่นด้วยเวลาและอื่น ๆ กับ ความเต็มใจที่จะลองทำ 8) ความรู้ใหม่ที่ทักษะใหม่ และวิธีคิดใหม่ที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ขององค์การ

Norwich and Evans (2017: 84) ได้ศึกษาเรื่องเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ในการประชุมเกี่ยวกับความต้องการเป็นพิเศษด้านการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป พบว่า มีหลากหลาย วิธีการที่จะทำให้โรงเรียนร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษด้านการศึกษา โดยอธิบายใน ลักษณะของรูปแบบต่าง ๆ ที่ระบุปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดตั้งและการดำเนินงานในแต่ละปัจจัยและ ยังสามารถอธิบายผลที่ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยนั้น ๆ ด้วย ทั้งในด้านบวกและด้านลบ การศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอหลักการเบื้องต้นของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนที่เกิดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อ ผู้สนใจในการพัฒนาและผดุงไว้ซึ่งความช่วยเหลือเป็นพิเศษทางด้าน การศึกษาและส่งผลให้มีการ ตื่นตัวในการปรับโครงสร้างพื้นฐานในการให้บริการด้านการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับระบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและการผสมผสานความคิด ซึ่งมีความจำเป็นในสถานการณ์ ปัจจุบัน

Ribchester and Edwards, (2007: 57) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่าย วิทยาลัยขนาดเล็กลงในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถ สถานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็น ยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนที่กำลังเติบโตและมีจำนวนน้อยในกลุ่ม วิธีนี้ ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใด ๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่ายโรงเรียนจะเป็นตัวกลาง ในการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลลบจากการลดจำนวนฝ่ายบริหาร การศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาและเพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่ม จำนวนนักเรียน ทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มี บทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนในท้องถิ่นและสร้างความเจริญเติบโต สุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียน ที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังเน้นความจริงที่ว่า

ผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียนกำลังร่วมกันทำงานเพื่อจัดการแข่งขันระหว่างโรงเรียน ซึ่งเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

Waras. (2015: 217-222) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในอาชีวศึกษา และการฝึกงาน ซึ่งทำให้สถานศึกษาใกล้เคียงกับโลกแห่งความเป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 2) ศึกษาแนวโน้มของการแก้ปัญหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่สถานศึกษาทำกับความต้องการของชุมชน จากการอภิปรายแนวโน้มและประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปการศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า การปฏิรูปการศึกษาในอินโดนีเซียไม่ราบรื่นดังรายงานในเอกสารต่าง ๆ ผลศึกษานี้จึงชี้ให้เห็นว่านักการศึกษาจำนวนมากที่ยึดติดกับการศึกษารูปแบบเก่าที่มุ่งถ่ายทอดความรู้สู่สมองของเด็กโดยไม่สนใจว่าเด็กจะได้เรียนรู้อะไร เมื่อไร ที่ไหน หรืออย่างไร ในขณะที่วิธีการใหม่คือ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้น ครูเป็นที่ปรึกษาที่คอยแนะนำแนวทางให้นักศึกษาได้เรียนรู้ โดยจะมีการจัดเตรียมองค์ประกอบแห่งการเรียนรู้ไว้ก่อน รวมทั้งมีกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานต้องมีการตกลงที่เข้มแข็งกับชุมชน ต้องการเวลา ความพยายาม และงบประมาณ ครูต้องสอนนักศึกษาโดยมีเป้าหมายอย่างจำเพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล ตามความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อช่วยนักศึกษาในการเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชน

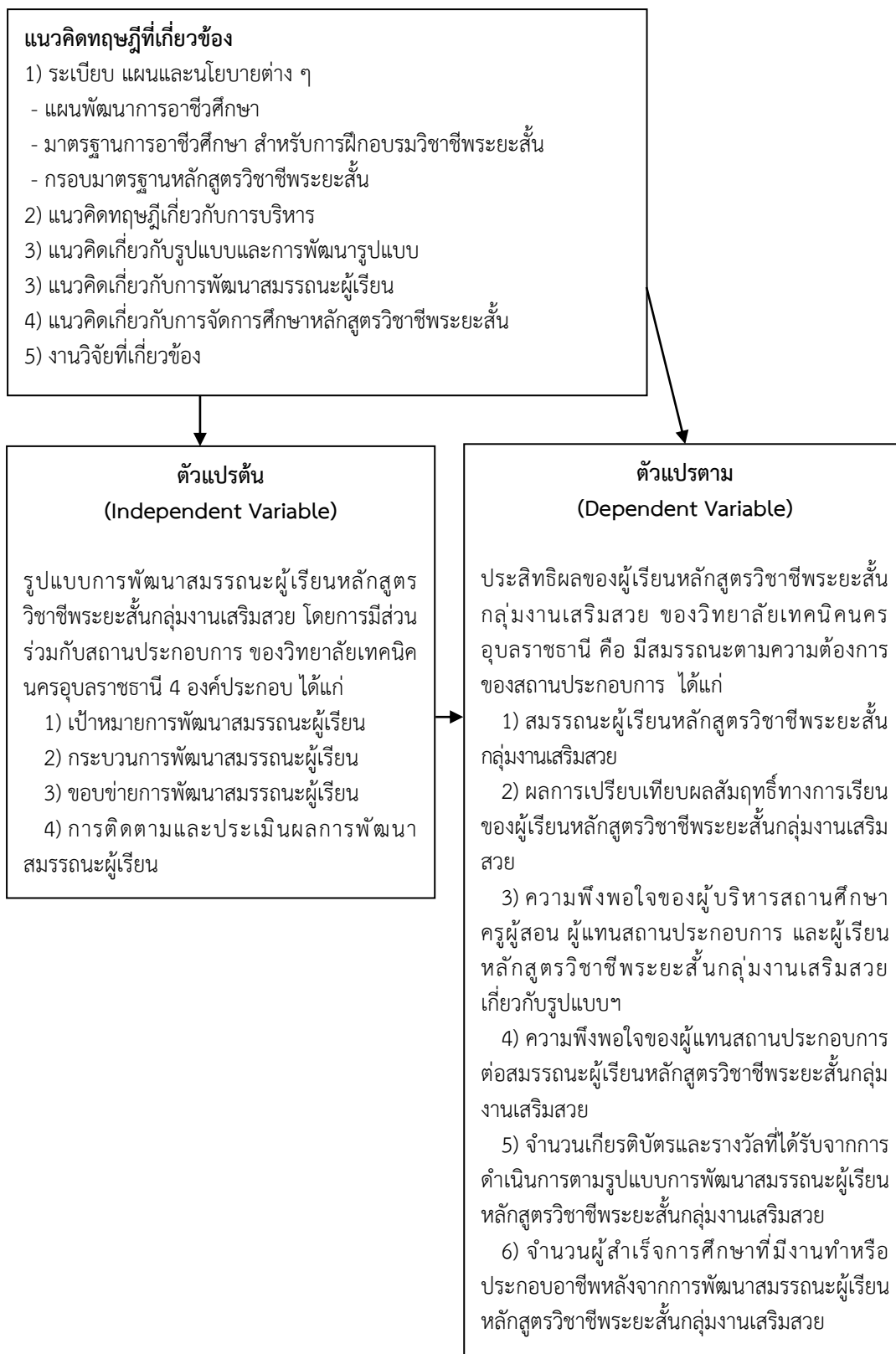
Rechen, D. (2001) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ สิ่งที่ถูกต้องที่ควรได้รับ พบว่า สมรรถนะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นตัวชี้ทิศทางและเป็นตัววัดความเจริญเติบโตต่อบุคคลซึ่งเป็นทุนมนุษย์ อันเป็นตัวเสริมหน้าที่ในการบริการ และเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการติดตามงานและเป็นตัวขับเคลื่อนความสำเร็จที่สำคัญขององค์การ ประกอบด้วย 1) ความสามารถให้เกิดอิทธิพลหรือชักชวน 2) ทักษะระหว่างบุคคล 3) ความรู้ทางเทคนิค 4) ความสามารถในการจัดการกับความคลุมเครือ

Gaye Ozcelik, G. and Murat Ferman. (2006: 72-91) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะที่เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล: ผลลัพธ์และความสำคัญในการทำงานในประเทศตุรกี เป็นการตรวจสอบ จุดมุ่งหมายของสมรรถนะที่มีส่วนในการจัดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management: HRM) รวมทั้งการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามมุมมองต่าง ๆ ในเรื่องของสมรรถนะ จากการสร้างทฤษฎีก่อนหน้านี้และหลักฐานที่สังเกตได้บางอย่าง กรอบของสมรรถนะใหม่ได้มีการพัฒนาดีขึ้น จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยเน้นการยืนยันการนำสมรรถนะไปใช้ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ทักษะและอุปนิสัยในองค์การต่าง ๆ สิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีสิ่งที่ท้าทายเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะที่แตกต่างของบุคคลและความแตกต่างทางวัฒนธรรม การทำงานของแต่ละท้องถิ่นและประเทศ อย่างไรก็ตามหากมีการจัดการที่เหมาะสม สมรรถนะก็สามารถสร้างเสริมงานและมีการพัฒนาจนสามารถบรรลุได้ทั้งความต้องการขององค์การและบุคคล

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน โดยการมีส่วนร่วม กับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการแบบผสมผสาน (Mixed Method) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัยจะแบ่งเป็นขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม องค์ประกอบของรูปแบบที่สร้างขึ้น พบว่าส่วนใหญ่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ คือ หลักการของรูปแบบ จุดมุ่งหมายของรูปแบบ ขอบข่ายของรูปแบบ วิธีการกระบวนการของรูปแบบ จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจและนำไปแนวคิดนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันกลุ่มงานเสริมสวย โดยการมีส่วนร่วม กับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังรูปที่ 2.9

รูปที่ 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย